

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

Бондаренко О. С., Думчиков М. О.

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ.
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА**
(у таблицях і схемах)

Навчальний посібник

Рекомендовано вченою радою Сумського державного університету

Суми
Сумський державний університет
2022

УДК 343(1-87)(0.75.8)

Б 81

Рецензенти:

А. М. Клочко – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права Сумського національного аграрного університету;

В. В. Шаблистий – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та кримінології Дніпропетровського національного університету внутрішніх справ

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
як навчальний посібник
(протокол № 12 від 22 квітня 2022 року)*

Бондаренко О. С.

Б 81 Кримінальне право. Загальна частина (у таблицях і схемах) : навчальний посібник / О. С. Бондаренко, М. О. Думчиков. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 114 с.

У навчальному посібнику у вигляді схем і таблиць викладено положення Загальної частини Кримінального права України. Такий підхід значно спрощує візуальне сприйняття та розуміння, а також оптимізує навчальний процес.

Призначений для осіб, уповноважених здійснювати офіційну кваліфікацію кримінальних правопорушень, а, крім того, для наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників та осіб, що є здобувачами всіх рівнів вищої освіти за юридичними спеціальностями.

УДК 343(1-87)(0.75.8)

© Бондаренко О. С., Думчиков М. О., 2022
© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

С.

ВСТУП.....	4
ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ І СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА. НАУКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....	5
ТЕМА 2. ФУНКЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, ПРЕДМЕТ І МЕТОД КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	8
ТЕМА 3. СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	10
ТЕМА 4. ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	19
ТЕМА 5. ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	27
ТЕМА 6. СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	34
ТЕМА 7. СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	40
ТЕМА 8. СТАДІЇ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	47
ТЕМА 9. СПІВУЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ.....	56
ТЕМА 10. МНОЖИННІСТЬ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	64
ТЕМА 11. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ.....	70
ТЕМА 12. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	78
ТЕМА 13. ВЧЕННЯ ПРО ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	83
ТЕМА 14. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ.....	95
ТЕМА 15. ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ. ІНШІ ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ. ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.....	102
ТЕМА 16. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	107
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	112

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Кримінальне право» є досягнення студентами сучасного конструктивного, фундаментального мислення та системи знань щодо теоретичних засад кримінального правопорушення, його складу, призначення покарання та кваліфікації окремих кримінальних правопорушень.

Опанування дисципліни «Кримінальне право» передбачає досягнення таких програмних результатів: 1) визначити переконливість аргументів у процесі оцінювання попередніх невідомих умов та обставин; 2) визначати умови і діяти відповідно до отриманих рекомендацій; 3) застосовувати набуті знання в різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Зважаючи на зростання ролі інноваційних підходів і важливість оперативного засвоєння інформації, особливо під час підготовки до Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) та Єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ), актуалізується питання щодо спрощеного подання навчального матеріалу. З огляду на це автори сподіваються, що цей навчальний посібник стане в нагоді насамперед здобувачам освіти всіх рівнів вищої освіти за юридичними спеціальностями, а також особам, уповноваженим здійснювати офіційну кваліфікацію кримінальних правопорушень, а також науковим, науково-педагогічним працівникам.

ТЕМА 1
ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ І СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.
НАУКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

ЗМІСТ

1. Поняття та завдання кримінального права України. Конституція України як концептуальне джерело кримінального права.
2. Функції кримінального права, предмет і метод кримінально-правового регулювання.
3. Система кримінального права України.
4. Принципи кримінального права України.

1. Поняття, завдання та система кримінального права України.
Конституція України як концептуальне джерело кримінального права

ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ЗАКОНОДАВСТВА
сукупність кримінально-правових норм, сформульованих і прийнятих, зазвичай, парламентом України як законів, які визначають підстави та принципи кримінальної відповідальності, а також те, які суспільно небезпечні діяння є кримінальними правопорушеннями і які покарання потрібно застосовувати до осіб, що їх вчинили

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК НАУКА
певна система поглядів, ідей, концепцій щодо теорії кримінального закону, практики його застосування та способів реформування, генези кримінального права

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА
– сукупність кримінально-правових норм, які визначають кримінальне правопорушення і караність діяння;
– сукупність суспільних відносин, які дозволяють і забезпечують особі суспільну можливість жити, володіти, користуватися найціннішими благами суспільного життя та забороняють решті членів суспільства шкодити й руйнувати ці можливості (М. Коржанський)

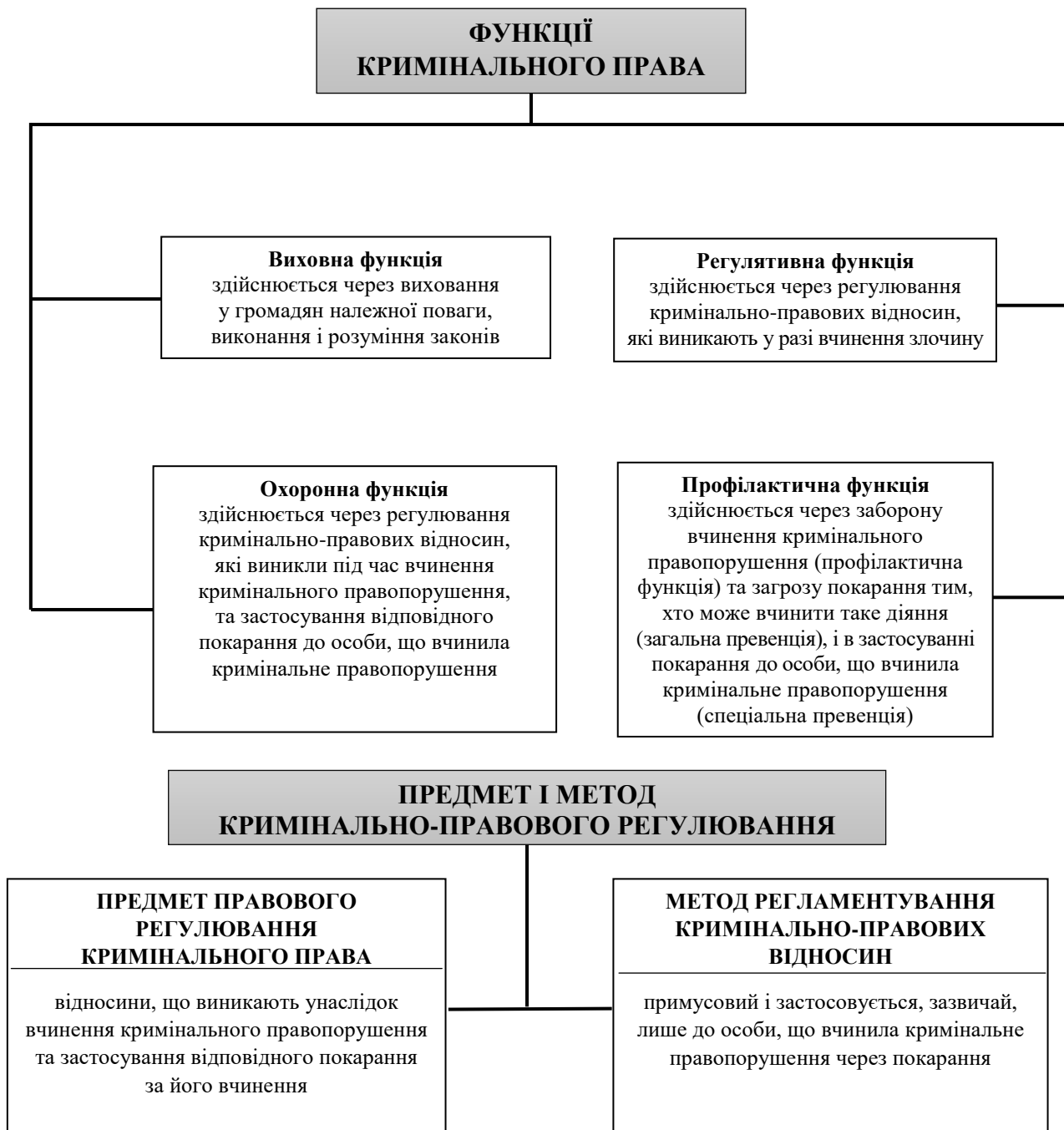
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
систематизована в певному порядку (у темі, модулі) сукупність знань про теоретичні засади кримінального закону та його історичні витоки, про чинний КК України та слідчо-судову практику його застосування, про закордонне кримінальне законодавство

ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ЯК ГАЛУЗІ ЗАКОНОДАВСТВА

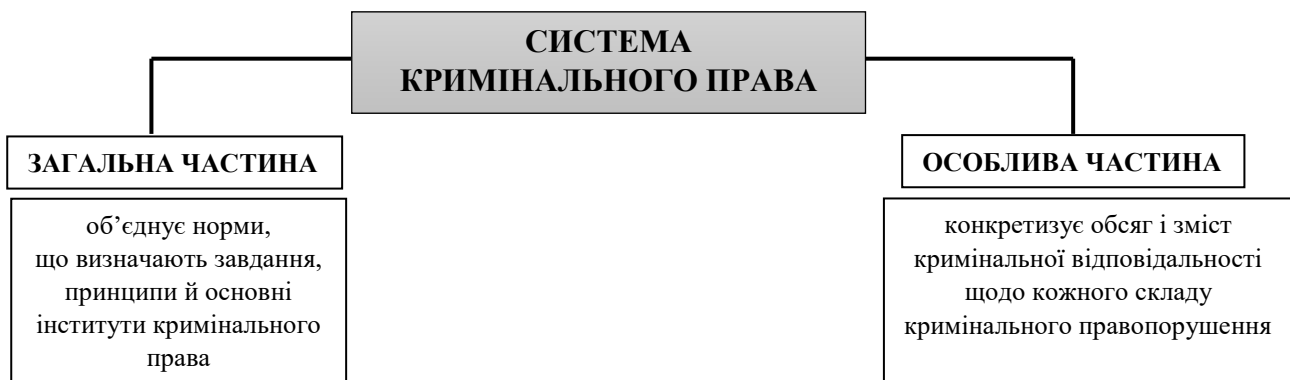
Предмет кримінального права як галузі законодавства
відносини, що виникають унаслідок вчинення кримінального правопорушення та застосування відповідного покарання за його вчинення

Завдання кримінального права як галузі законодавства
правове забезпечення охорони прав і свобод людини та громадянина, власності, громадського порядку й громадської безпеки, довкілля тощо

2. Функції кримінального права, предмет і метод кримінально-правового регулювання

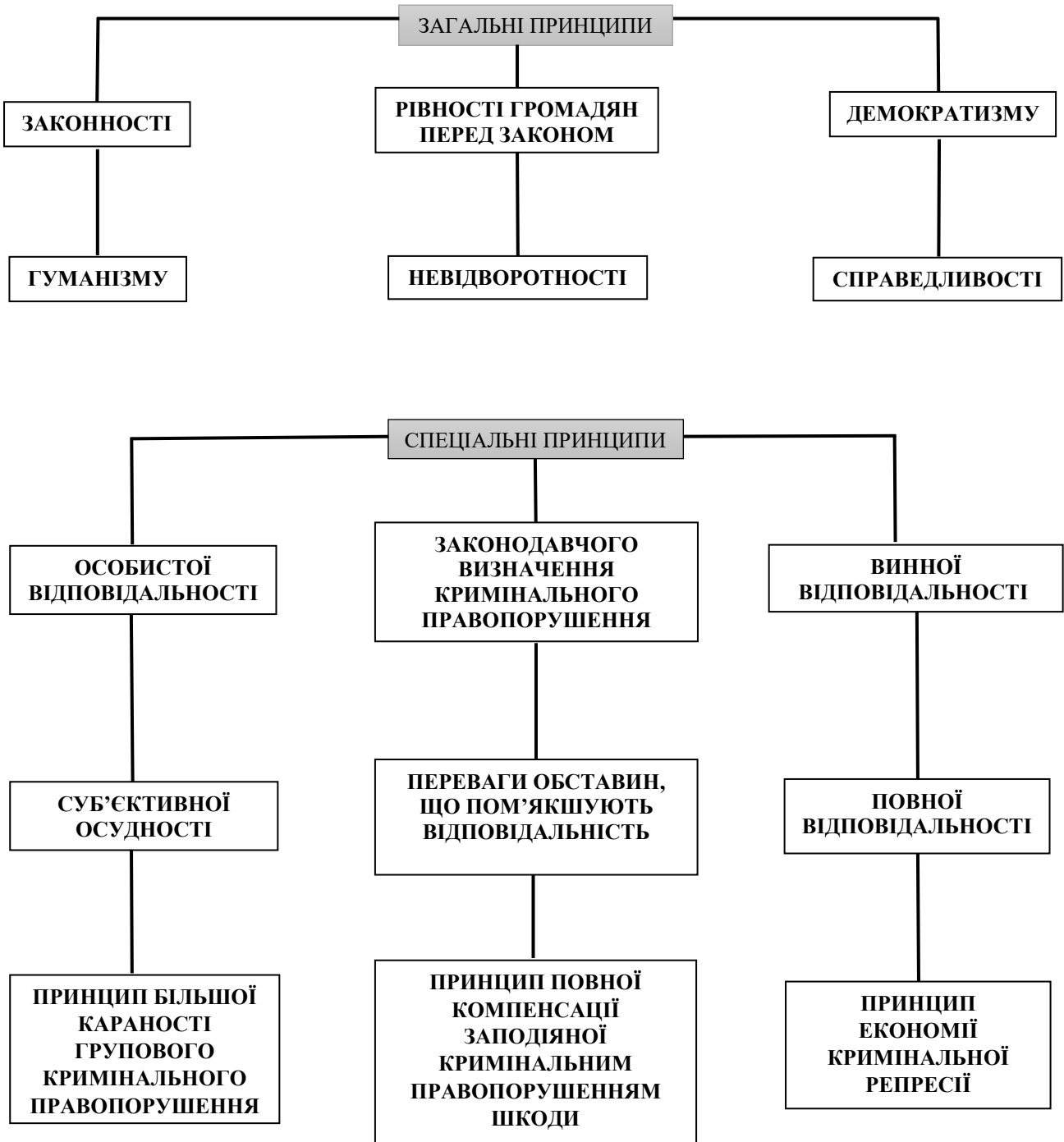

3. Система кримінального права України

4. Принципи кримінального права України

ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
найзагальніші засади кримінального законодавства, що встановлені законом або безпосередньо з нього випливають і які мають пряму дію, пряму регулятивну функцію

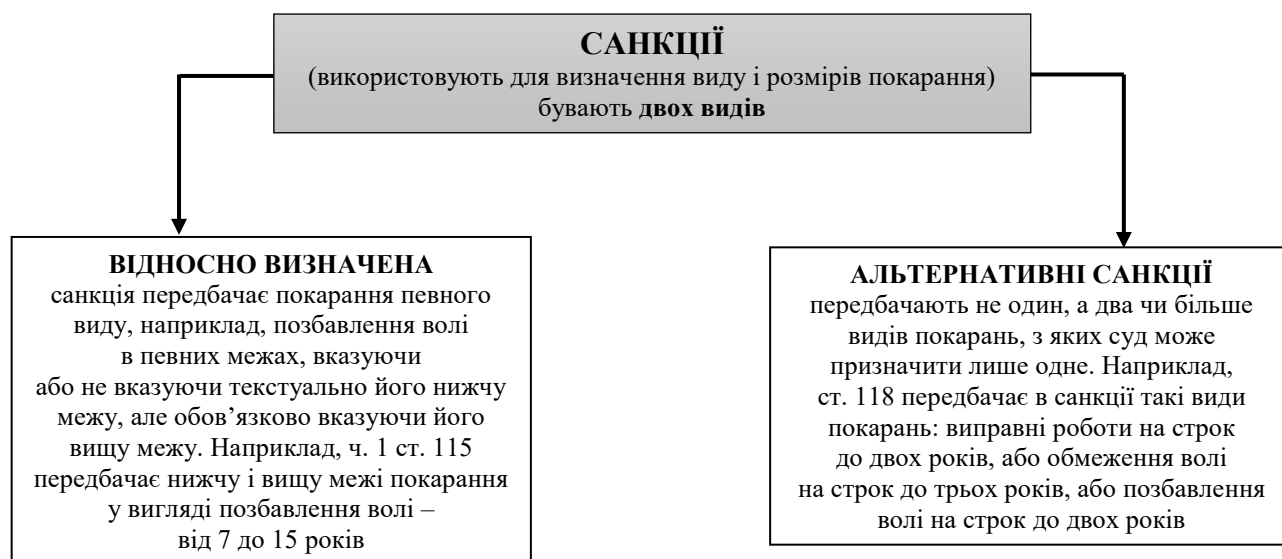
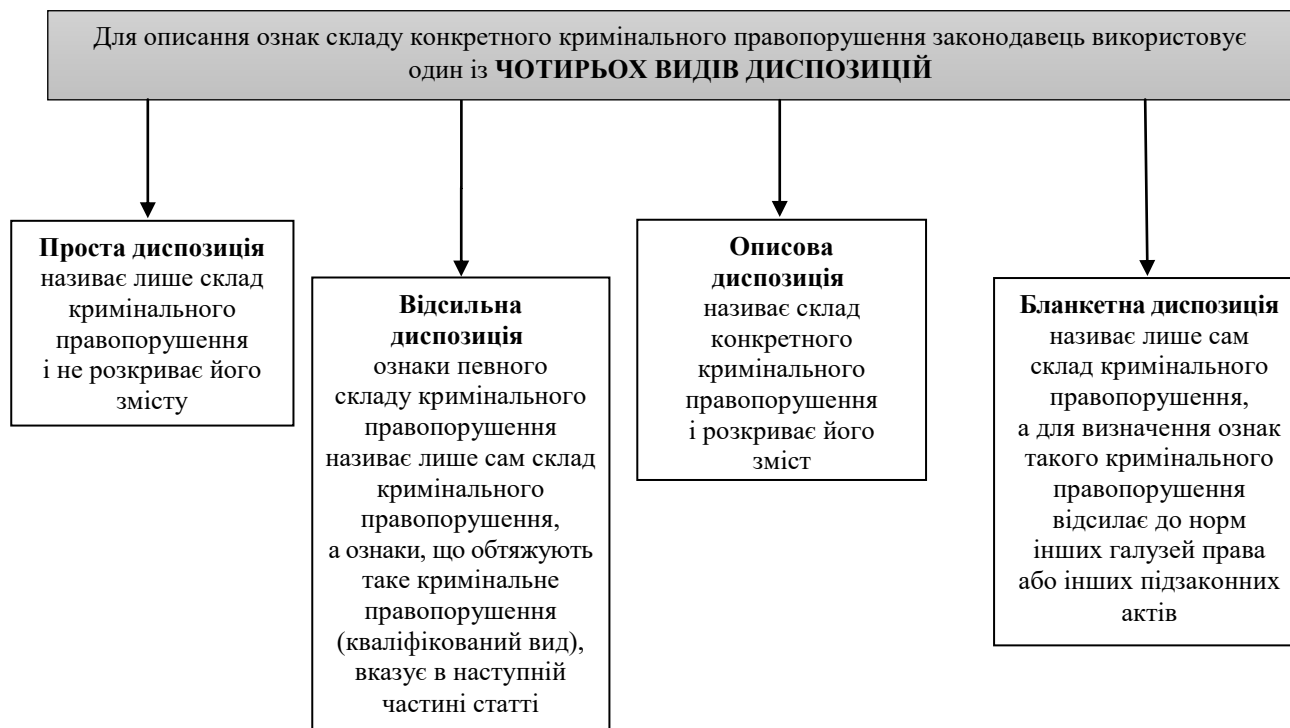

ТЕМА 2
ФУНКЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, ПРЕДМЕТ І МЕТОД
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

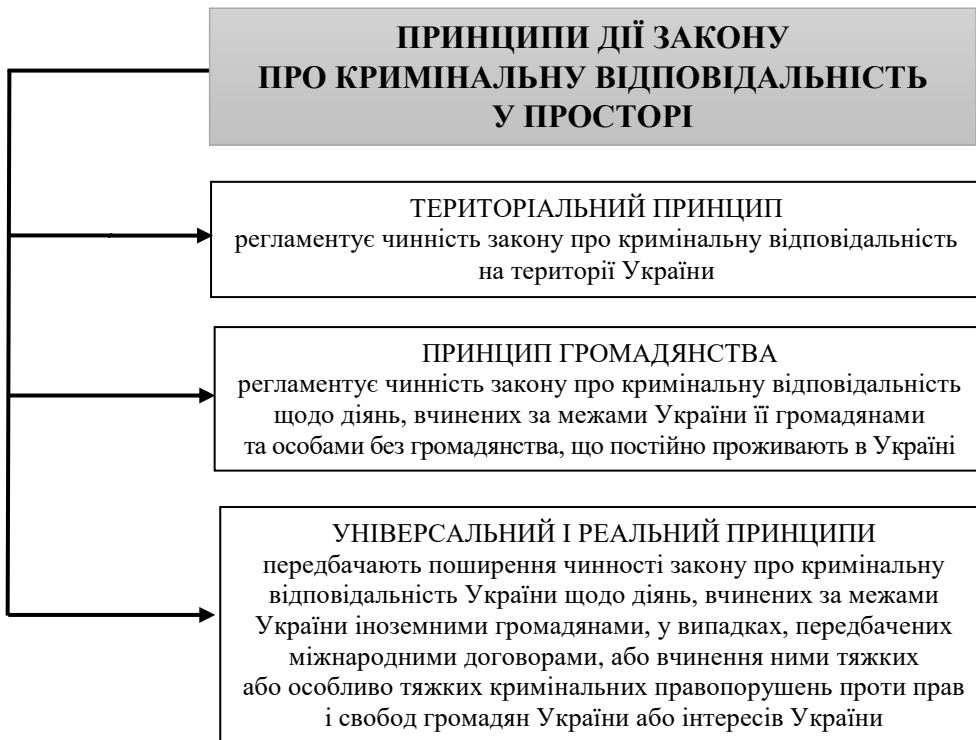
ЗМІСТ

1. Структура Кримінального кодексу України.
2. Принципи дії закону про кримінальну відповідальність у просторі.

1. Структура Кримінального кодексу України

2. Принципи дії закону про кримінальну відповідальність у просторі

ТЕМА 3 СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

ЗМІСТ

1. Поняття кримінального правопорушення та складу кримінального правопорушення та його кримінально-правове значення.
2. Елементи складу кримінального правопорушення, їхній зміст, ознаки та органічна єдність.
 - 2.1. Об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона як елементи складу кримінального правопорушення.
 - 2.2. Обов'язкові й факультативні ознаки складу кримінального правопорушення.
3. Види складів кримінального правопорушення.
4. Кваліфікація кримінального правопорушення, поняття її значення та види.
5. Співвідношення кримінального правопорушення і складу кримінального правопорушення.
6. Співвідношення кваліфікації і кримінального правопорушення.
7. Склад кримінального правопорушення як підстава для кримінальної відповідальності.

1. Поняття кримінального правопорушення та складу кримінального правопорушення та його кримінально-правове значення

Поняття кримінального правопорушення

НЕ Є КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

передбачене Кримінальним кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення

КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКИ

діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у вигляді штрафу розміром не більше ніж три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі

ЗЛОЧИНИ

Нетяжкий злочин

діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у вигляді штрафу розміром **не більше ніж десять тисяч** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк **не більше ніж п'ять років**

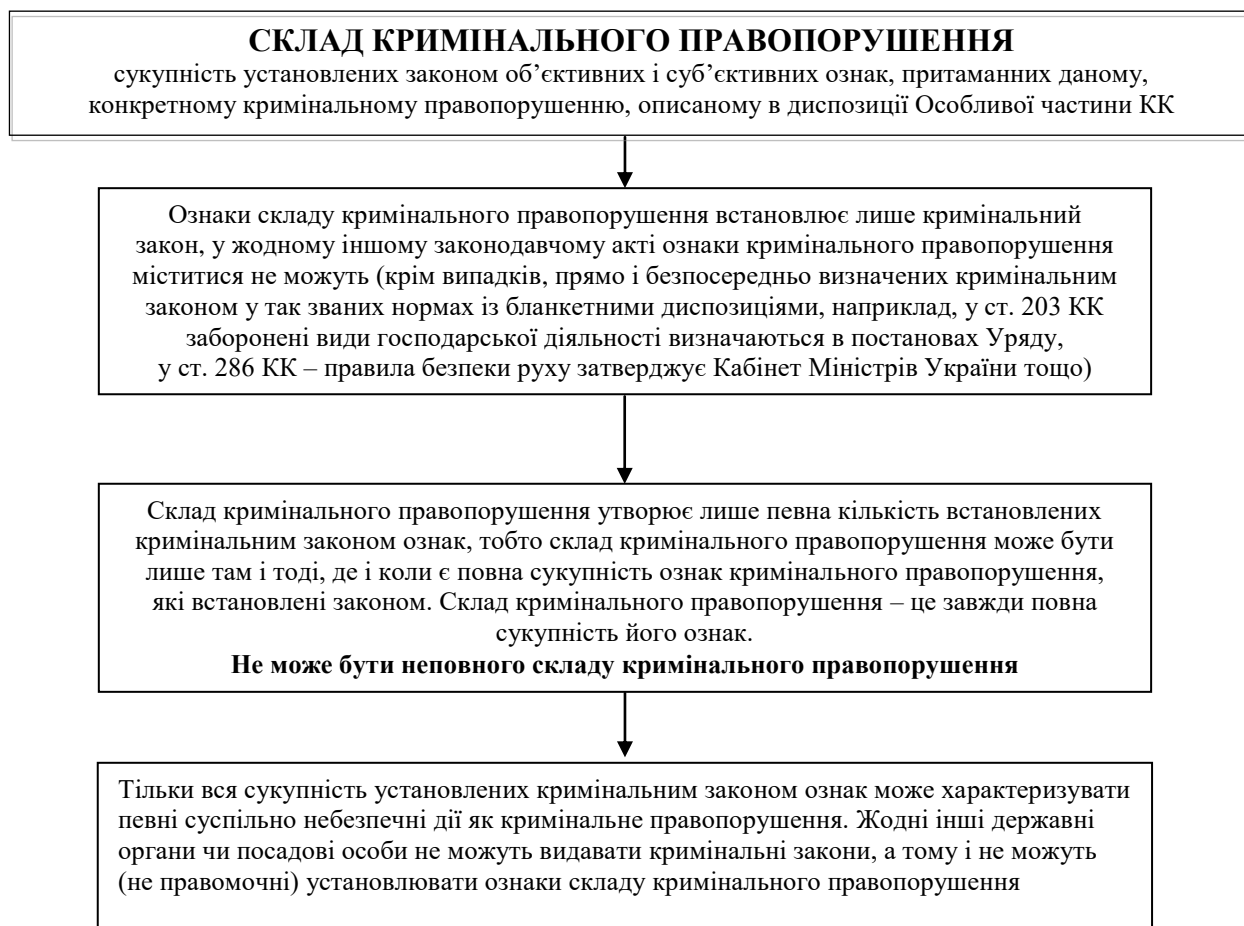
Тяжкий злочин

діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у вигляді штрафу розміром **не більше ніж двадцять п'ять тисяч** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк **не більше ніж десять років**

Особливо тяжкий злочин

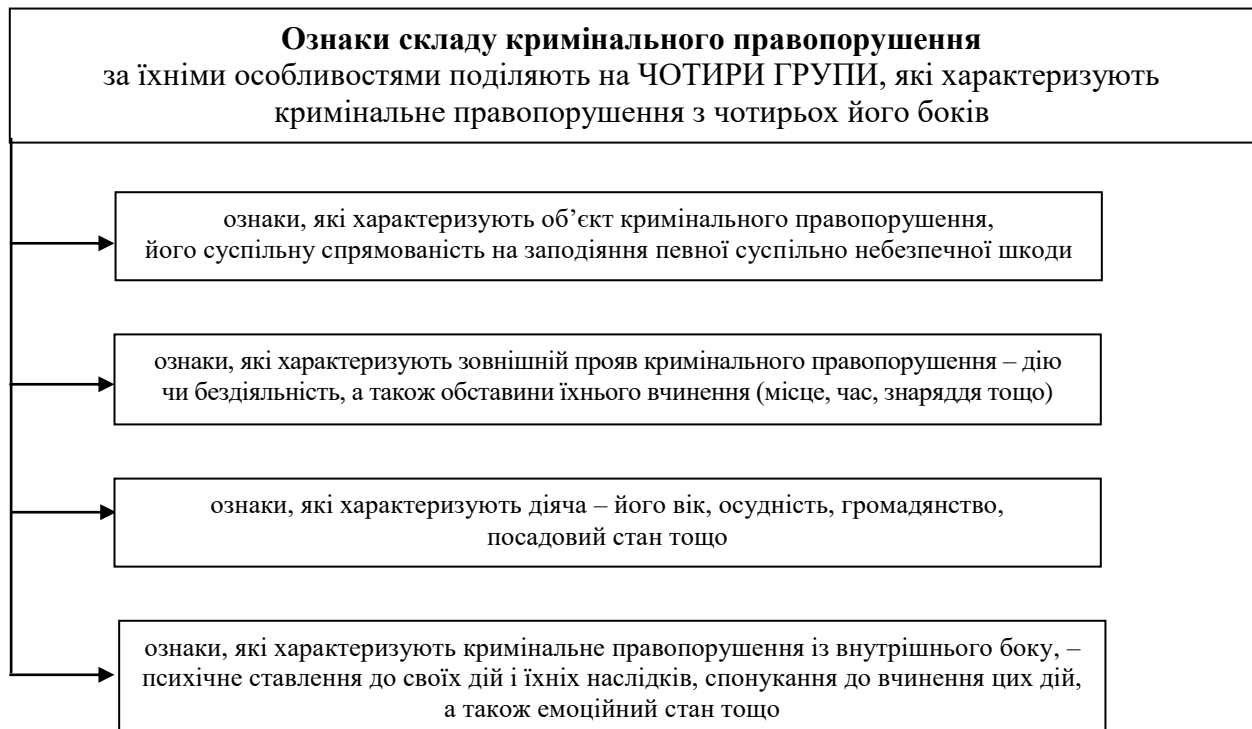
діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у вигляді штрафу розміром **понад двадцять п'ять тисяч** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк **понад десять років або довічного позбавлення волі**

Поняття складу кримінального правопорушення та його кримінально-правове значення

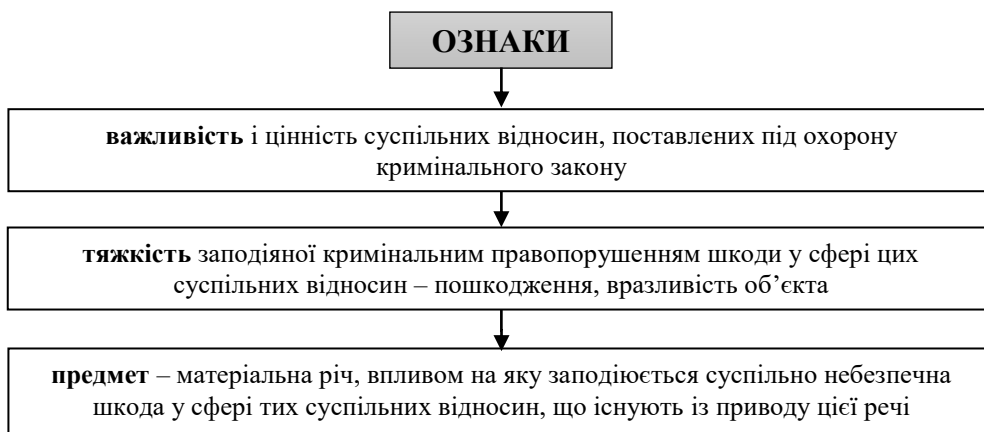

2. Елементи складу кримінального правопорушення, їхній зміст, ознаки та органічна єдність

2.1. Об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона як елементи складу кримінального правопорушення

1. Об'єкт кримінального правопорушення

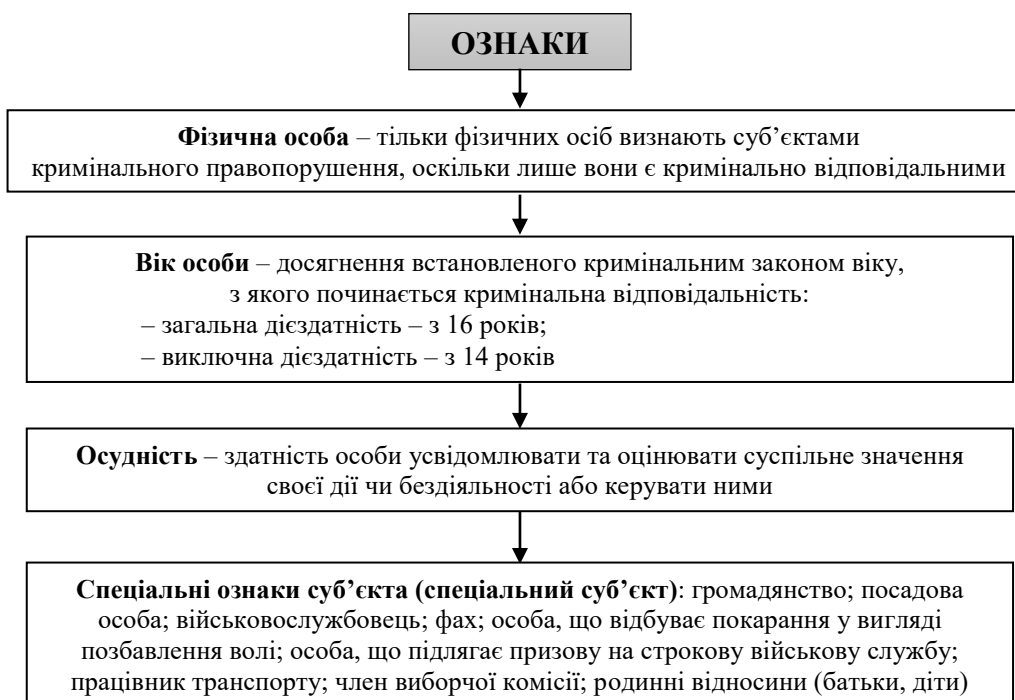
2. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
ознаки, які характеризують зовнішній прояв кримінального правопорушення, ті зміни в навколишньому суспільному середовищі, що призводять до вчинення кримінального правопорушення, а також саме діяння, подію вчинення кримінального правопорушення

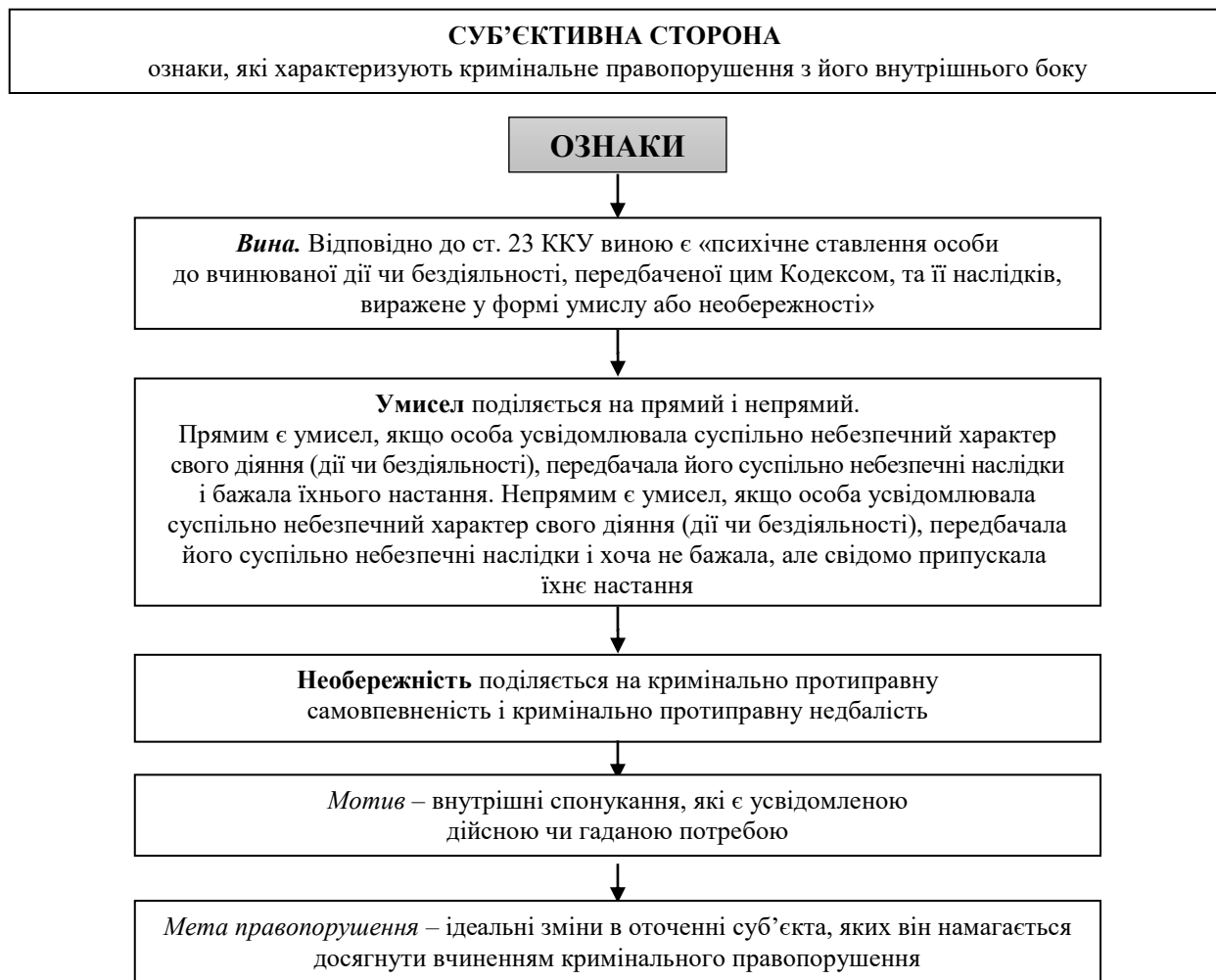

3. Суб'єкт кримінального правопорушення

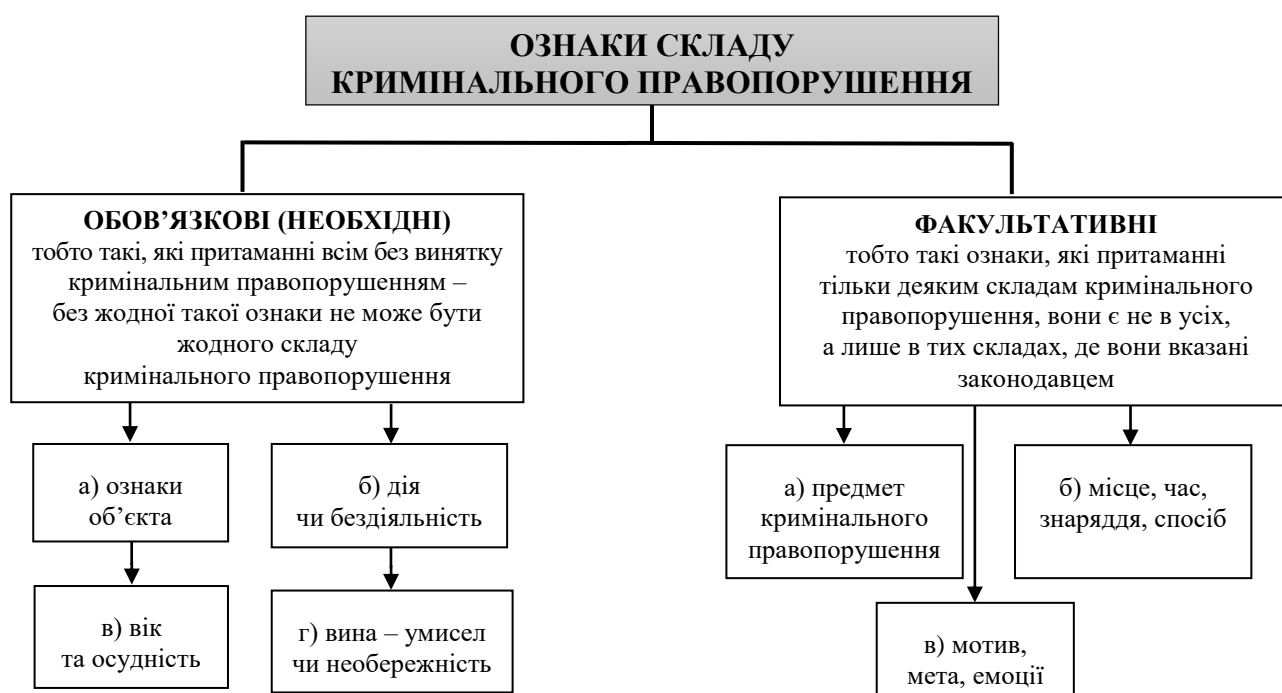
СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до Кримінального кодексу України може наставати кримінальна відповідальність

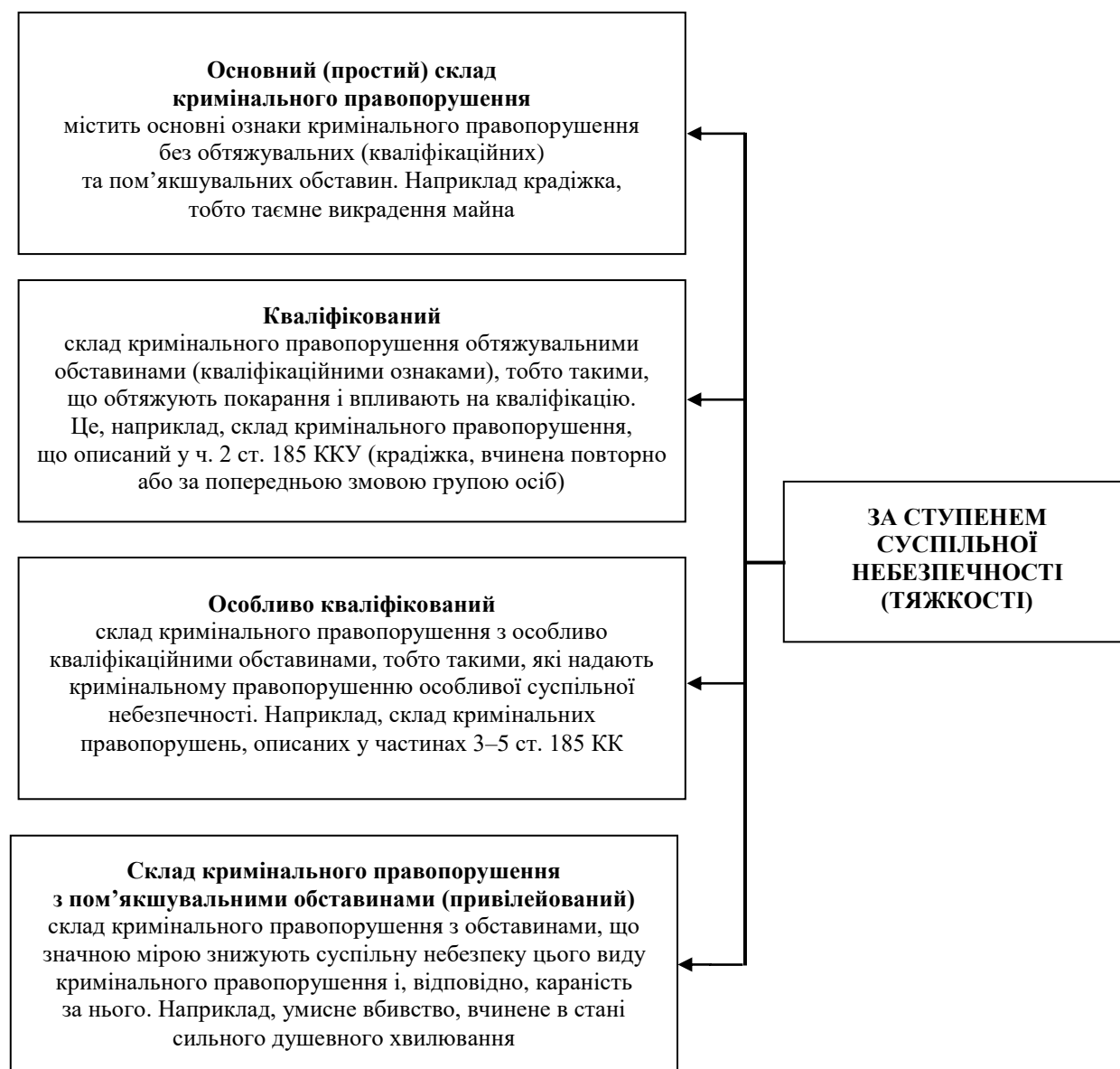
4. Суб'єктивна сторона

2.2. Обов'язкові й факультативні ознаки складу кримінального правопорушення

3. Види складів кримінального правопорушення

4. Кваліфікація кримінального правопорушення, поняття її значення та види

5. Співвідношення кримінального правопорушення і складу кримінального правопорушення

6. Співвідношення кваліфікації і складу кримінального правопорушення

КВАЛІФІКАЦІЯ

певний розумово-логічний процес, що здійснюється за законами формальної логіки з використанням таких прийомів і методів, як індукція й дедукція, аналіз і синтез, сходження від абстрактного до конкретного

КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ (В. О. Навроцький)

результат кримінально-правового оцінювання діяння органами дізнання, попереднього розслідування (досудового слідства), прокуратури й суду, унаслідок чого констатовано, що скоєне є кримінальним правопорушенням, визначено норму (и) кримінального закону, яка (і) передбачає (ють) відповідальність за скоєне, і встановлено відповідність між юридично значущими ознаками посягання й ознаками кримінального правопорушення, передбаченими законом, та процесуально закріплено висновок про наявність такої відповідності

7. Склад кримінального правопорушення як підстава для кримінальної відповідальності

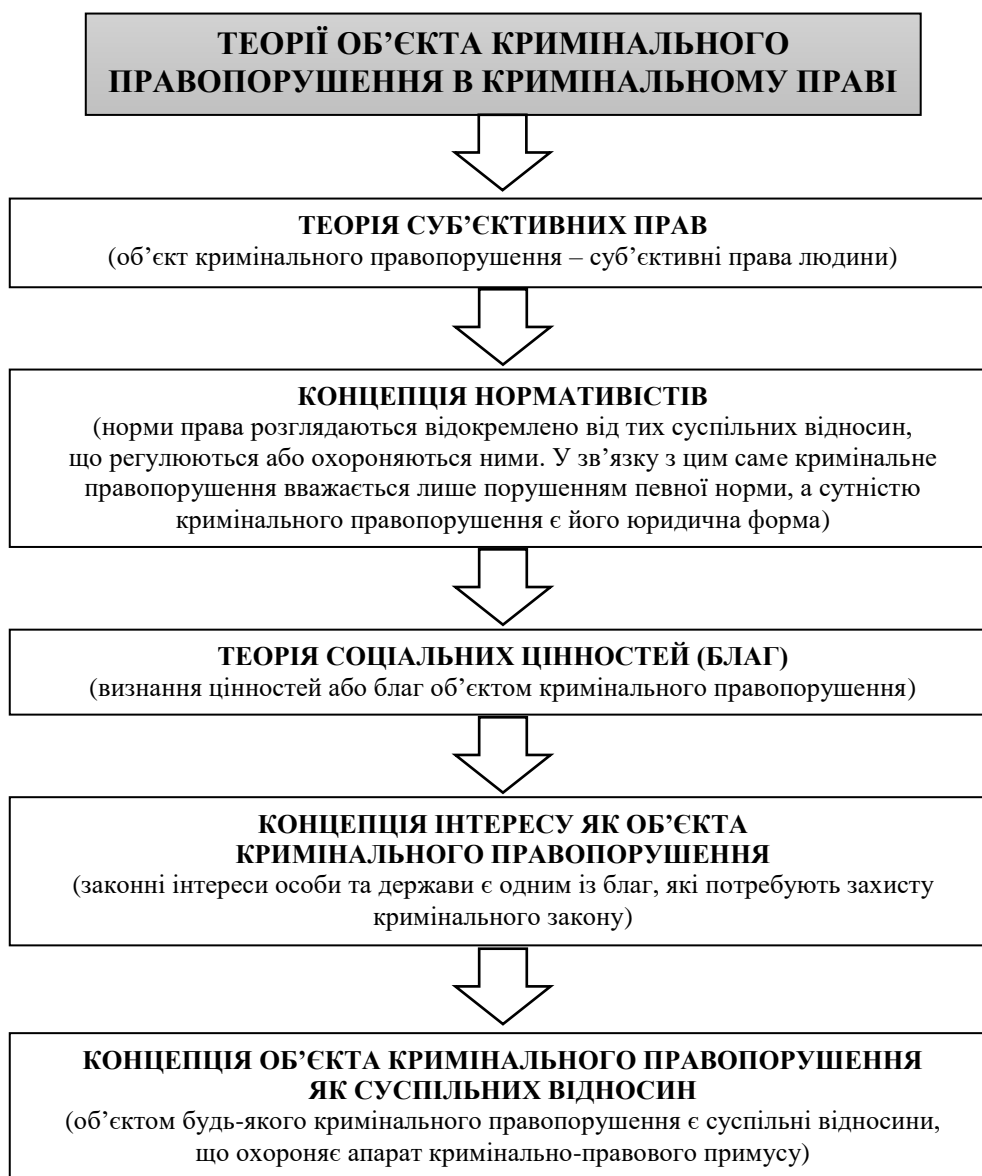

ТЕМА 4 ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ЗМІСТ

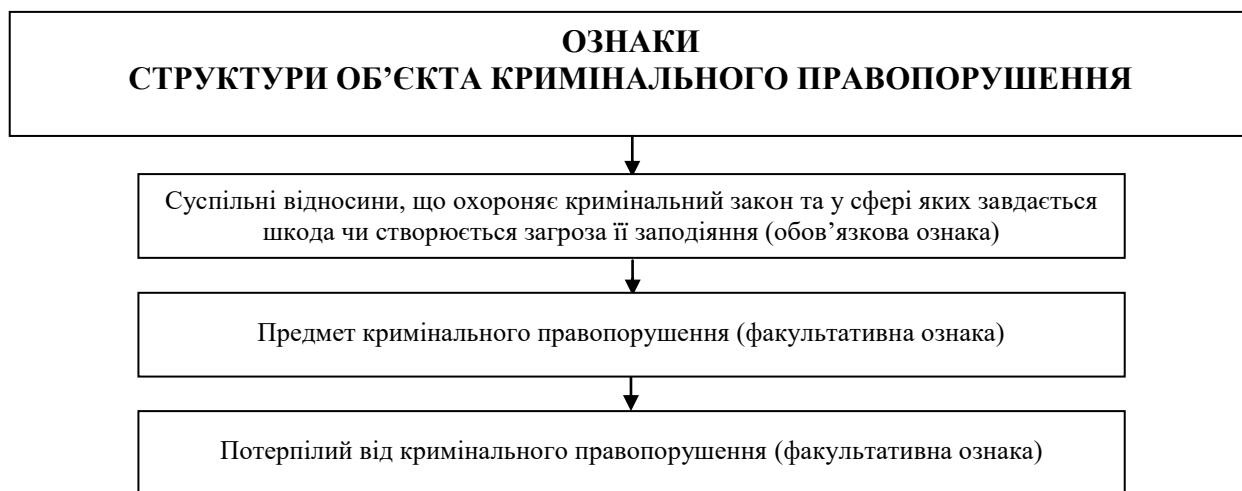
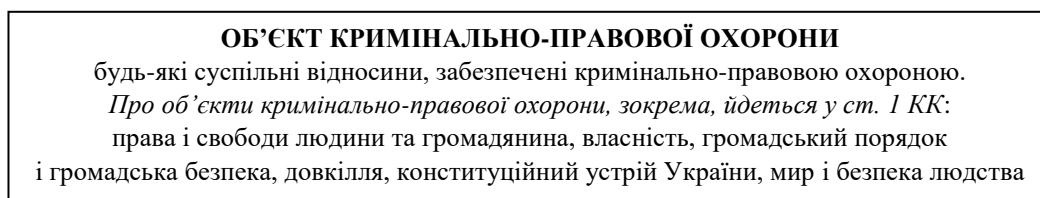
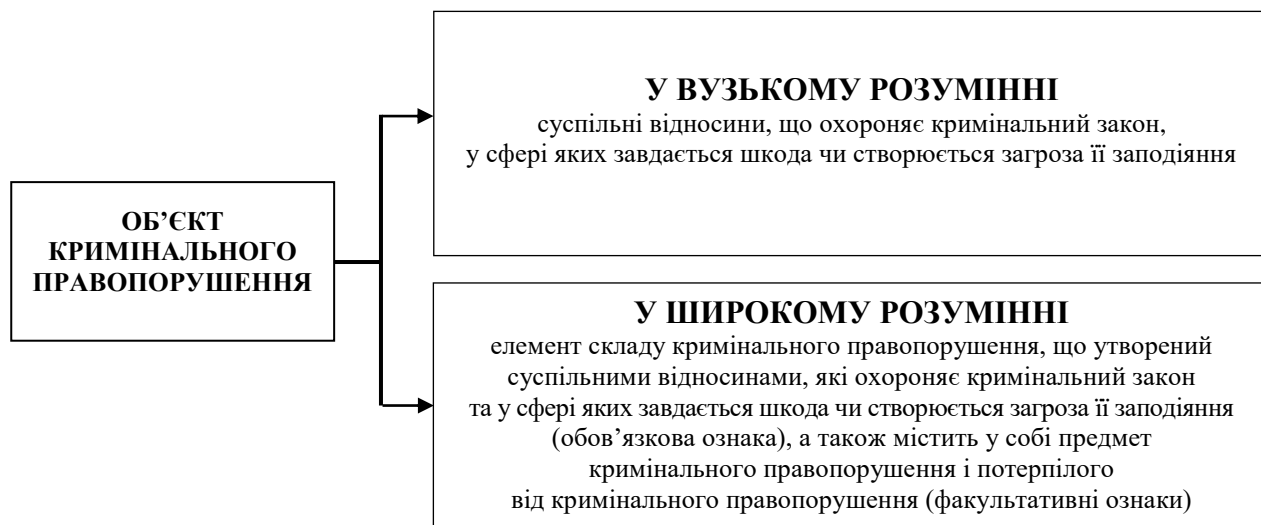
1. Теорії об'єкта кримінального правопорушення в кримінальному праві.
2. Поняття і структура об'єкта кримінального правопорушення.
3. Факультативні ознаки об'єкта кримінального правопорушення.
4. Класифікація об'єктів та її правове значення.

1. Теорії об'єкта кримінального правопорушення в кримінальному праві

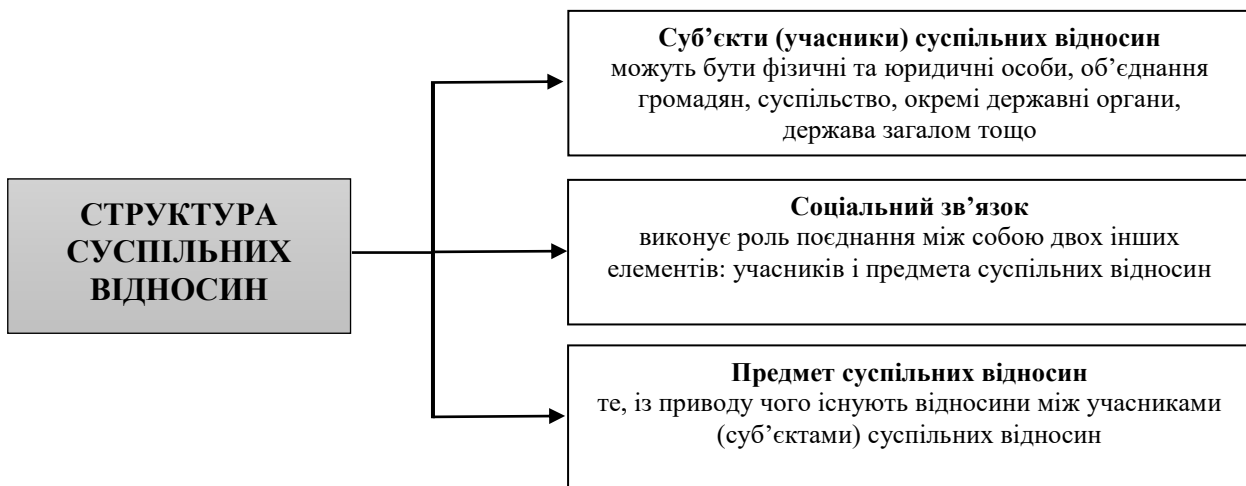
2. Поняття і структура об'єкта кримінального правопорушення

Поняття об'єкта кримінального правопорушення

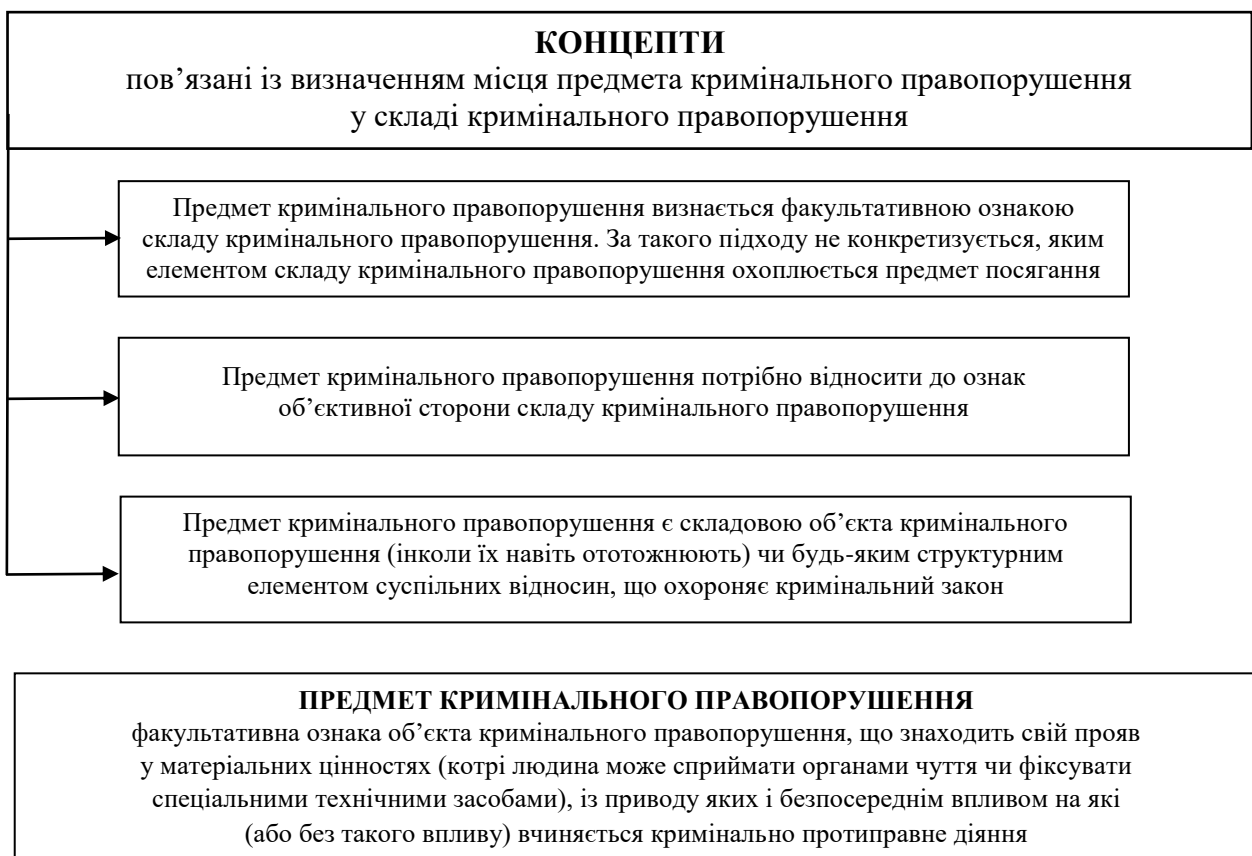
Суспільні відносини як обов'язкова ознака об'єкта кримінального правопорушення

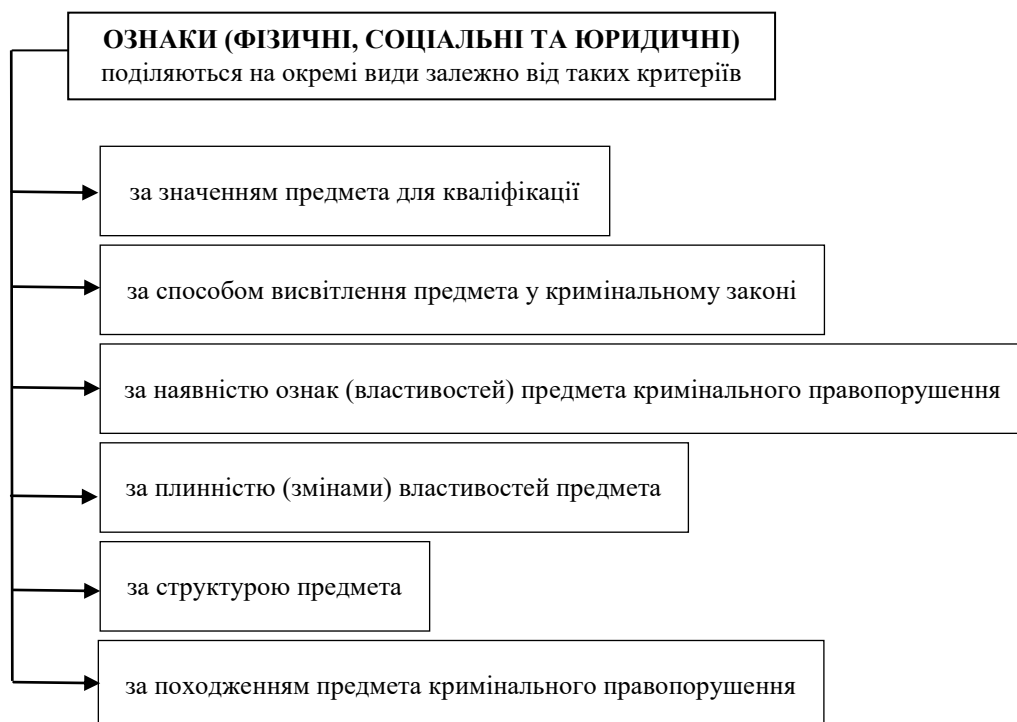
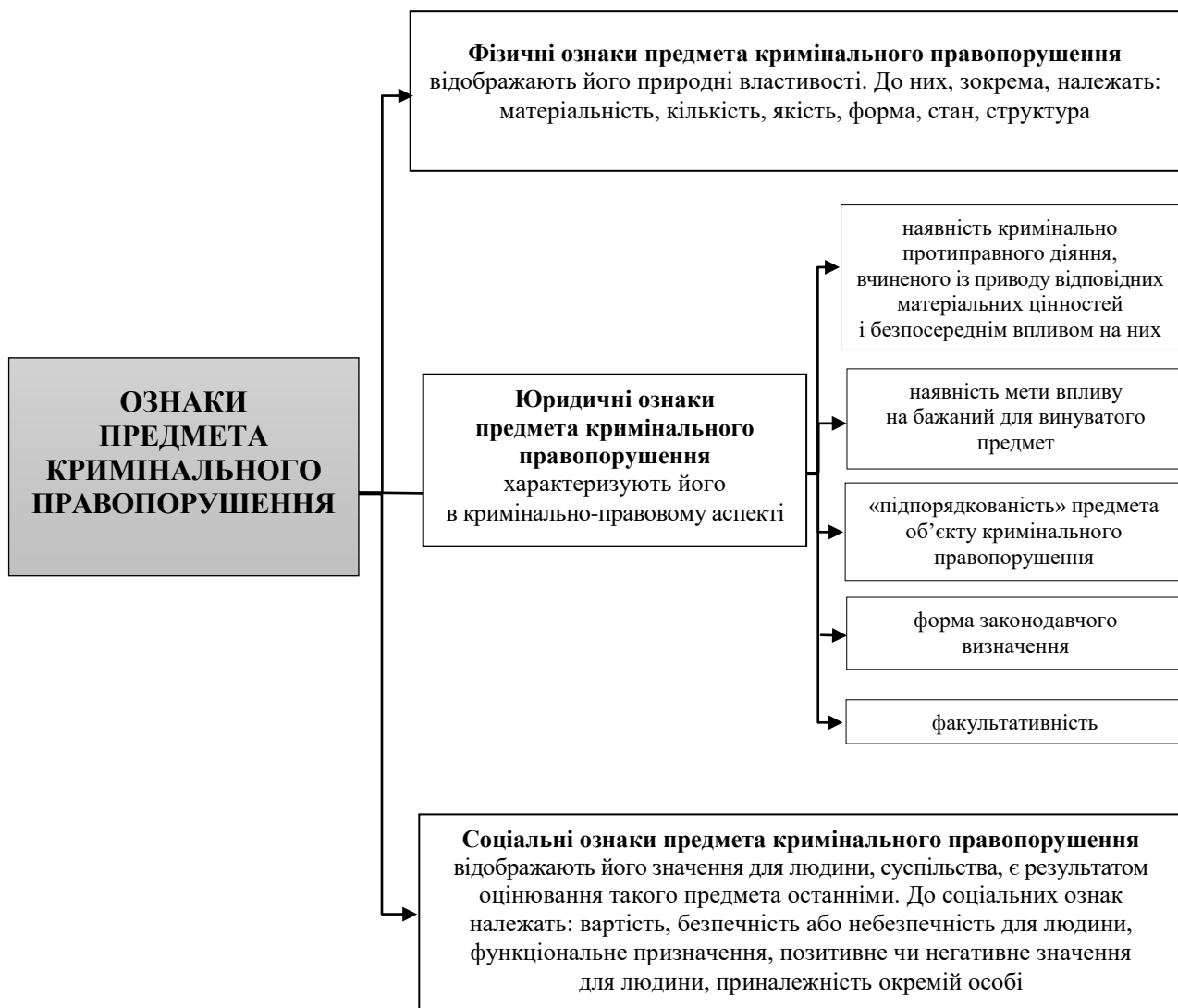

3. Факультативні ознаки об'єкта кримінального правопорушення

Предмет кримінального правопорушення

**ЗА ЗНАЧЕННЯМ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ОЗНАКИ
ПРЕДМЕТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБОВ'ЯЗКОВІ
фізичні, соціальні чи юридичні властивості матеріальних цінностей, що є необхідними (обов'язковими) для встановлення конкретного предмета кримінального правопорушення

ФАКУЛЬТАТИВНІ
другорядні (допоміжні) властивості матеріальних цінностей, що використовуються для встановлення предмета кримінального правопорушення

**ЗА СПОСОБОМ ВИСВІТЛЕННЯ ПРЕДМЕТА
У КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНІ**

КОНКРЕТИЗОВАНІ
ознаки, що виділяють окремі матеріальні цінності із групи однорідних предметів

ОЦІНОЧНІ
невизначені (неконкретизовані) у законі властивості (ознаки) предмета кримінального правопорушення, зміст яких встановлюється у процесі правозастосування, на підставі конкретних обставин справи

**ЗА НАЯВНІСТЮ ОЗНАК (ВЛАСТИВОСТЕЙ) ПРЕДМЕТА
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**

НАЯВНІ
властивості матеріальних цінностей, наявність яких є необхідною для встановлення конкретного предмета кримінального правопорушення

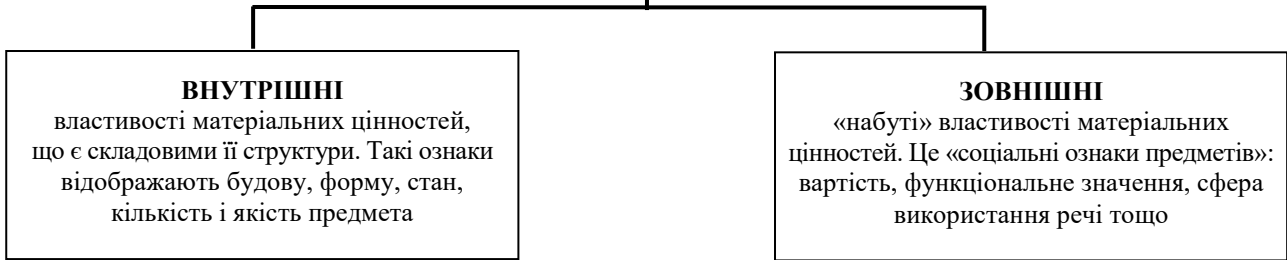
ВІДСУТНІ
властивості матеріальних цінностей, відсутність яких необхідно встановити для того, щоб визнати певні матеріальні цінності предметом посягання

**ЗА ПЛИННІСТЮ (ЗМІНАМИ) ВЛАСТИВОСТЕЙ
ПРЕДМЕТА**

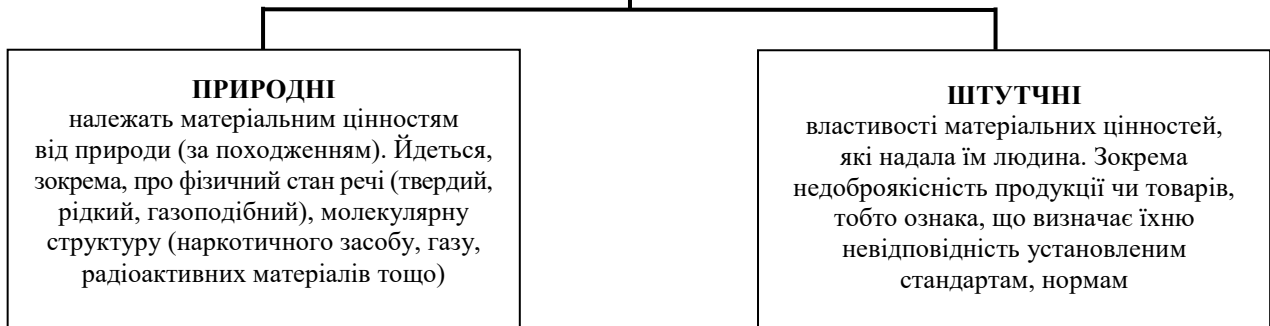
ПОСТІЙНІ
властивості матеріальних цінностей, зміст яких залишається незмінним протягом дії кримінального закону і суттєво не залежать від конкретних обставин вчиненого кримінального правопорушення

ЗМІННІ
властивості, що мають мінливий характер, тобто їхній зміст може змінюватися протягом дії кримінально-правової норми, якою вона (ця ознака) передбачена

**ЗА СТРУКТУРОЮ ПРЕДМЕТА
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**

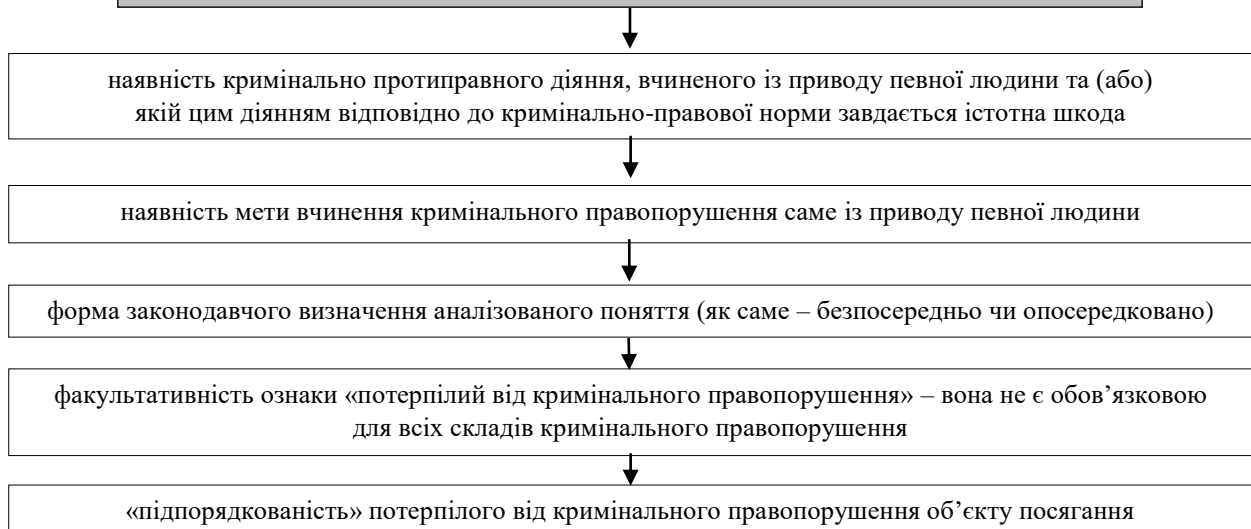
**ЗА ПОХОДЖЕННЯМ ПРЕДМЕТА
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Потерпілий від кримінального правопорушення

ПОТЕРПІЛИЙ ВІД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
факультативна ознака об'єкта кримінального правопорушення, що характеризує людину, із приводу якої вчиняється кримінальне правопорушення та (або) якій відповідно до кримінально-правової норми кримінальним правопорушенням завдається істотна шкода (чи створюється загроза її заподіяння)

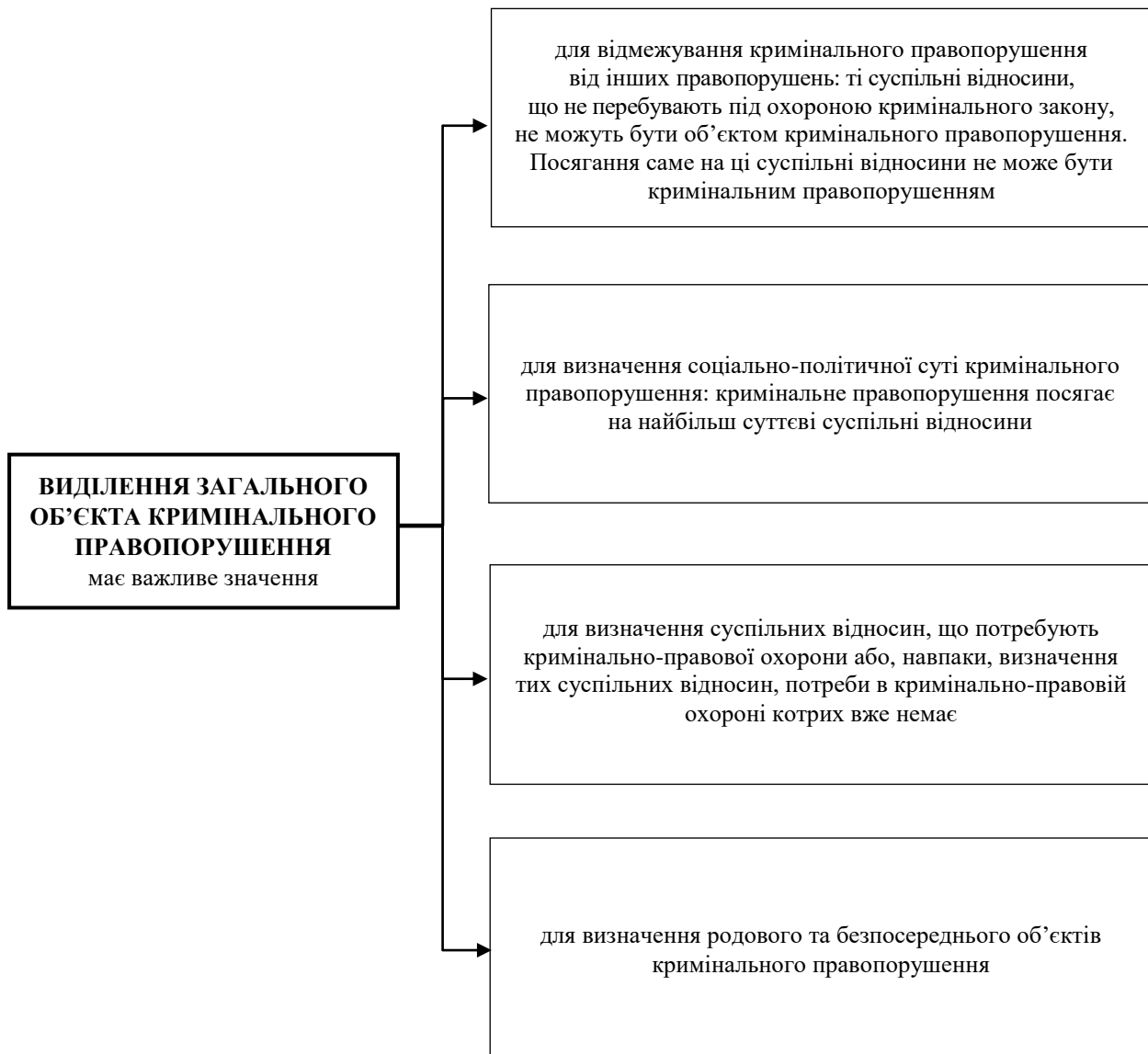
**ОЗНАКИ
ПОТЕРПІЛОГО ВІД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**

4. Класифікація об'єктів та її правове значення

Загальний об'єкт кримінального правопорушення

ЗАГАЛЬНИЙ ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
уся сукупність суспільних відносин, які охороняє кримінальне законодавство

Родовий об'єкт кримінального правопорушення

РОДОВИЙ ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

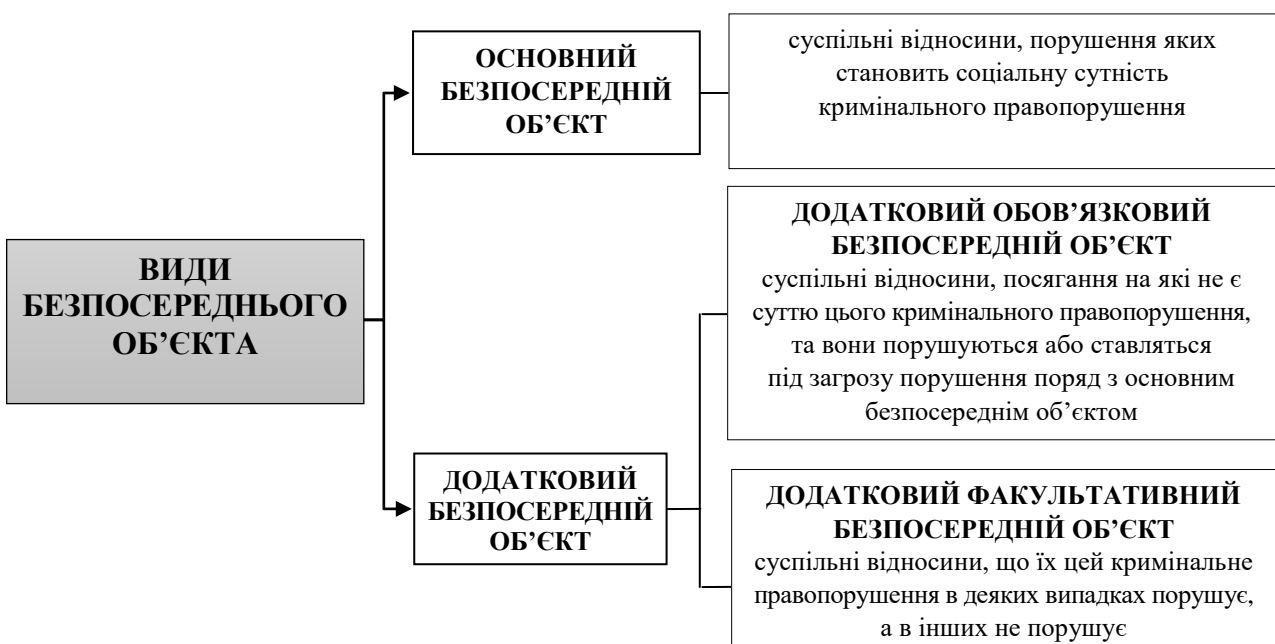
суспільні відносини, на які посягає певна група кримінальних правопорушень.
Це можуть бути тотожні чи однорідні суспільні відносини, які охороняє комплекс пов'язаних кримінально-правових норм

Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення

БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

суспільні відносини, на які посягає конкретне кримінально протиправне діяння.
Це суспільні відносини, поставлені під охорону певного кримінального закону

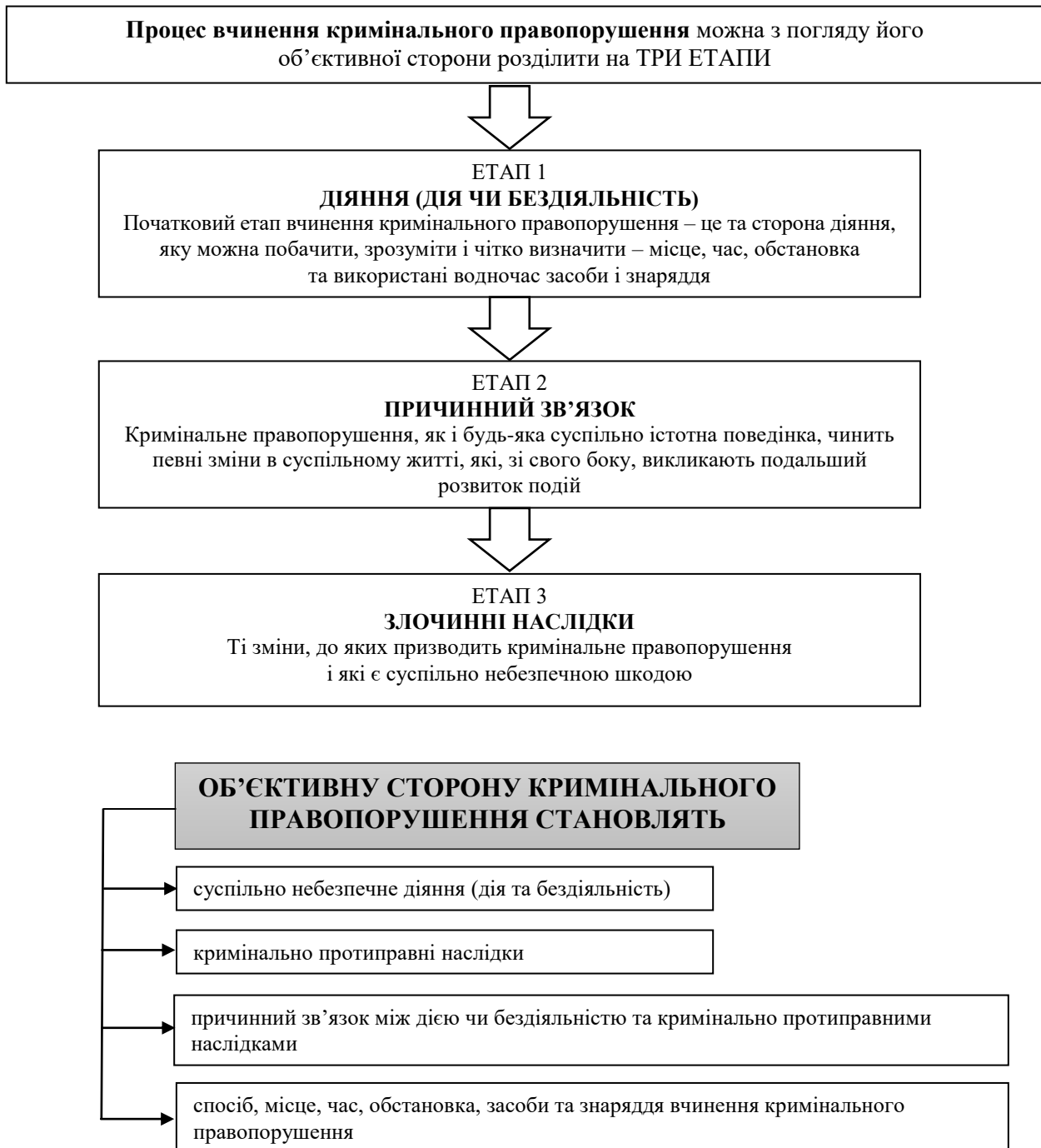
ТЕМА 5

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ЗМІСТ

1. Поняття та ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
2. Поняття та ознаки діяння в кримінальному праві України.
3. Поняття і види суспільно небезпечних наслідків кримінального правопорушення.
4. Поняття і значення причинного зв'язку в кримінальному праві.
5. Спосіб, місце, час, обстановка, знаряддя та засоби вчинення кримінального правопорушення.

1. Поняття та ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

зовнішня сторона кримінального правопорушення, яка характеризується суспільно небезпечним діянням, суспільно небезпечними наслідками, причинним зв'язком між суспільно небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками, місцем, часом, обстановкою, способом, а також засобами та знаряддями вчинення кримінального правопорушення

ЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

є елементом складу кримінального правопорушення та входить до підстави кримінальної відповідальності

ознаки об'єктивної сторони визначають суспільну небезпечність кримінального правопорушення

від визначення її ознак залежить правильна кваліфікація кримінального правопорушення

вона допомагає розмежувати кримінальне правопорушення, а також відмежувати кримінально протиправне діяння від некримінальних правопорушень

вона допомагає розмежувати кримінальне правопорушення, а також відмежувати кримінально протиправне діяння від некримінальних правопорушень

дозволяє суду правильно визначити ступінь тяжкості кримінального правопорушення і призначити відповідне покарання

2. Поняття та ознаки діяння в кримінальному праві України

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

передбачене Кримінальним кодексом України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 11 КК)

ОЗНАКИ ДІЇ І БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФОРМИ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ПОВЕДІНКИ

СОЦІАЛЬНА

дія (бездіяльність) заподіює шкоду суспільним відносинам або ставить їх у небезпеку заподіяння такої шкоди. Чим значніше шкода, заподіювана об'єкту, тим більше ступінь суспільної небезпеки дії (бездіяльності)

ЮРИДИЧНА

дія і бездіяльність як форми кримінально протиправної поведінки завжди передбачені законом як кримінальні правопорушення і карані, тобто є протиправними

**ДІЯННЯ ЯК ОЗНАКА ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ
ХАРАКТЕРИЗУЄТЬСЯ ТАКИМИ ОЗНАКАМИ**

суспільна небезпечність, тобто спричинення істотної шкоди охоронюваним законом про кримінальну відповідальність суспільним відносинам або створення реальної загрози заподіяння такої шкоди

протиправність, тобто передбаченість такої поведінки в законі про кримінальну відповідальність

конкретний характер, тобто чітко визначений акт поведінки людини, що відбувається в певній обстановці, місці і часі і завжди виявляється в конкретній дії чи бездіяльності

свідомий акт, тобто поведінка людини, яка завжди є наслідком пізнавальної діяльності, відображенням у свідомості людини об'єктивного світу

вольовий акт, тобто прояв волі людини

КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНА ДІЯ

активна суспільно небезпечна поведінка людини. Бездіяльність же являє собою пасивну поведінку, що полягає в нездійсненні суб'єктом конкретної дії, яку він зобов'язаний був і міг виконати

**КРИМІНАЛЬНЕ
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ПРОСТА ДІЯ

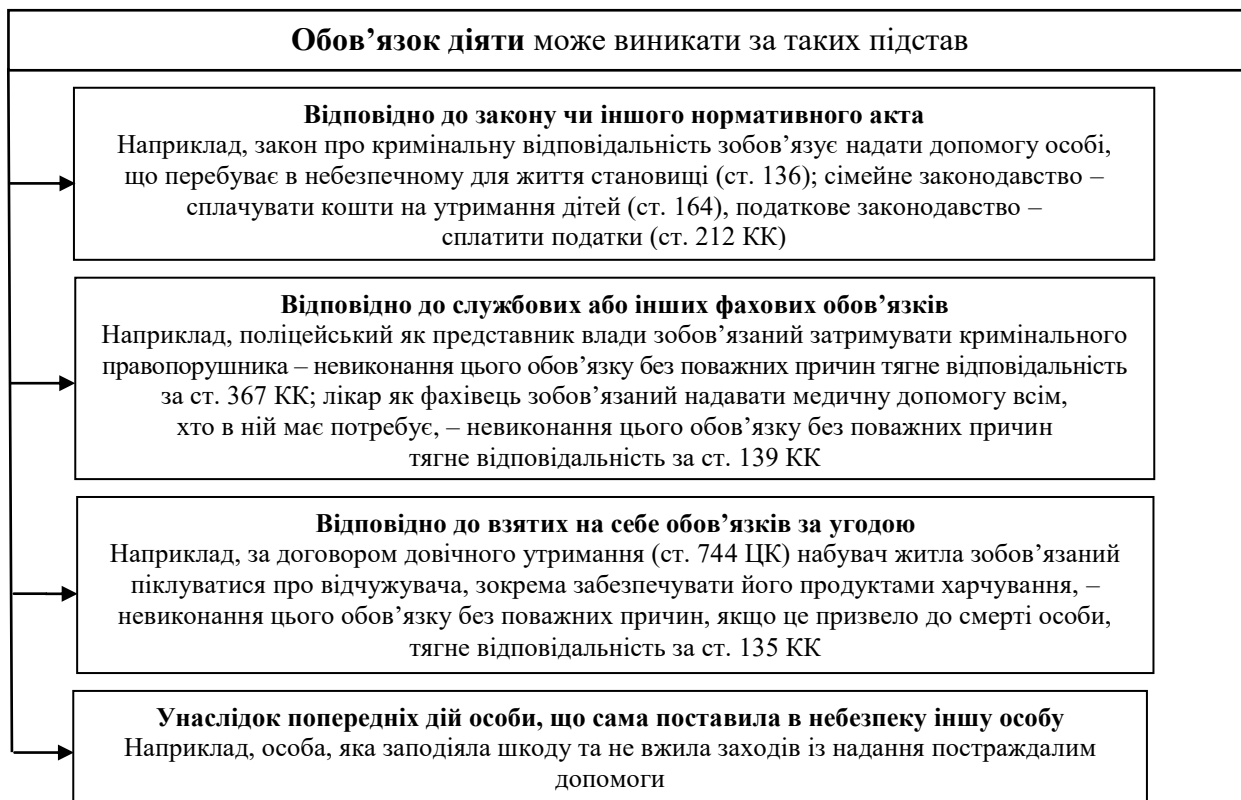
складається з одного чи декількох рухів тіла людини, спрямованих на досягнення визначеної мети, на виконання обмеженого, конкретного завдання

СКЛАДНА ДІЯ

складається з декількох актів поведінки людини, кожний із яких, узятий окремо, ізолювано, може бути визнаний як проста дія

КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНА БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ

пасивна поведінка, що полягає в невчиненні суб'єктом конкретної дії, яку він зобов'язаний був і міг виконати. Отже, обов'язковою умовою кримінальної відповідальності за бездіяльність є наявність в особи обов'язку діяти в певний спосіб і наявність у даних конкретних умовах реальної можливості діяти у визначений спосіб

БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ
 поведінка, протилежна дії, причому бездіяльність завжди виражається в тих позитивних діях, які особа у відповідній обстановці могла і повинна була зробити

3. Поняття і види суспільно небезпечних наслідків кримінального правопорушення

КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНІ НАСЛІДКИ
небезпечні пошкодження в суспільних відносинах

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНИХ НАСЛІДКІВ

Вони є обов'язковою ознакою будь-якого кримінального правопорушення, тобто всіх кримінальних правопорушень.
Кримінального правопорушення без суспільно небезпечних наслідків немає. Дію чи бездіяльність, які не заподіюють суспільно небезпечних наслідків, немає ні підстав, ні потреби вважати, визнавати кримінальним правопорушенням. Кримінально протиправні наслідки є *матеріальним* виявом суспільної небезпечності діяння

Для багатьох складів кримінального правопорушення кримінально протиправні наслідки є обов'язковою ознакою.
Це так звані «матеріальні» склади кримінальних правопорушень. Без настання вказаних у законі певних наслідків немає закінченого складу цього кримінального правопорушення або немає зовсім складу кримінального правопорушення

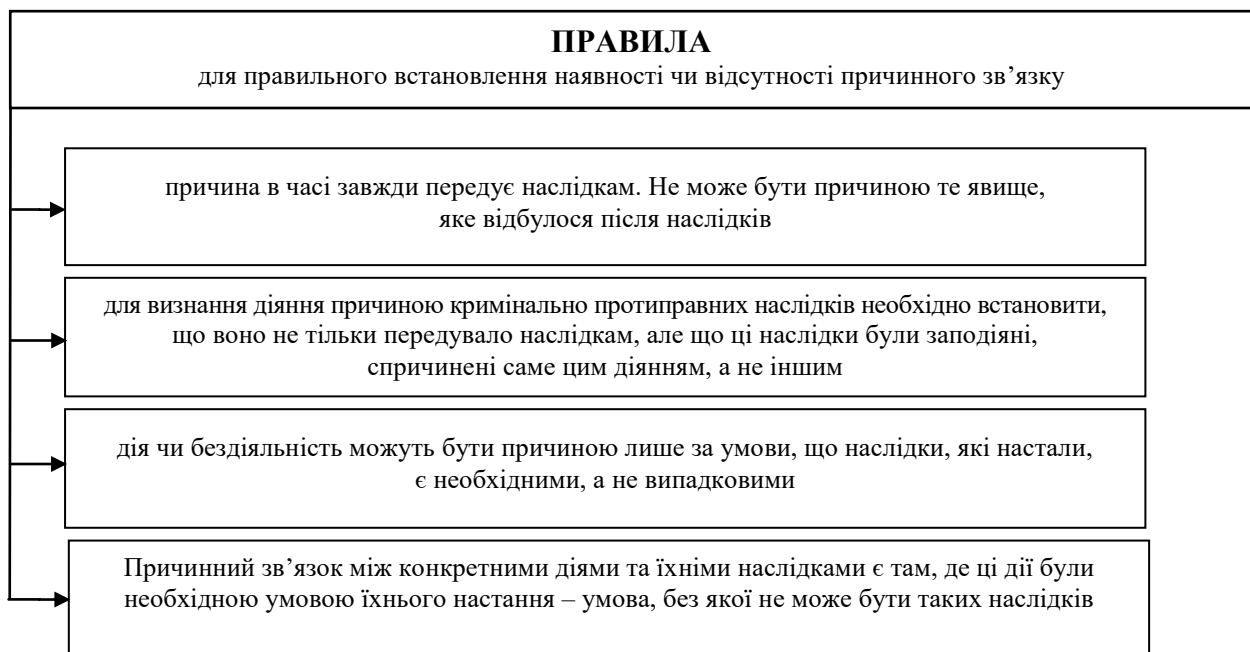
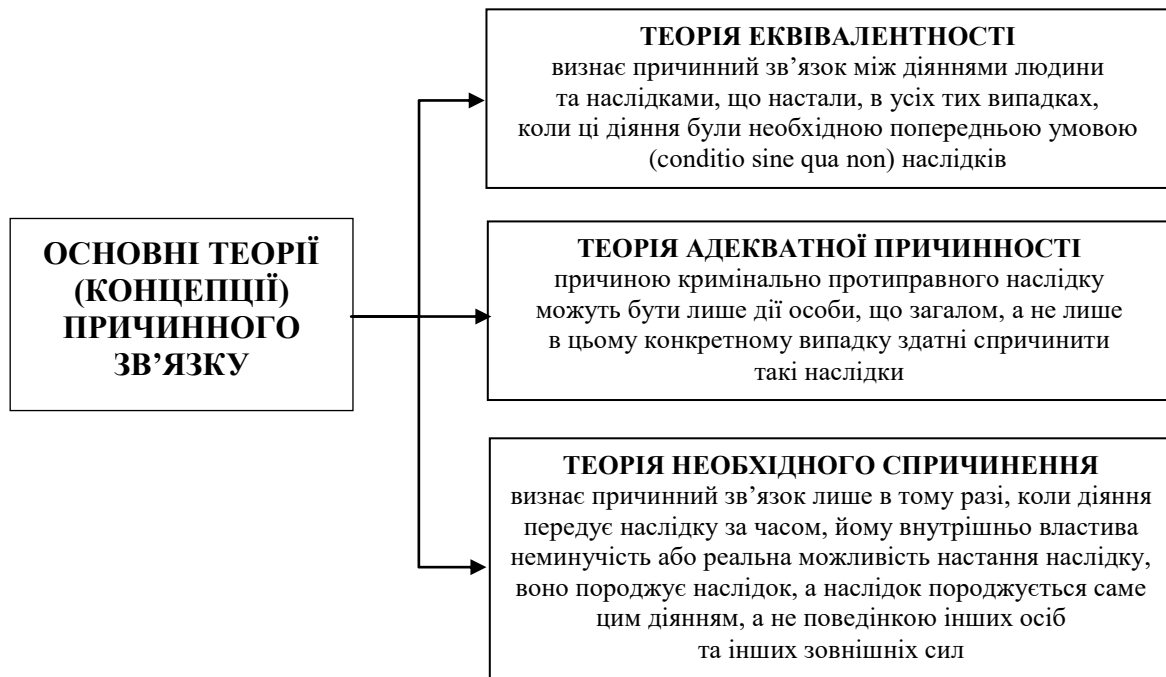
Для великої групи кримінальних правопорушень настання будь-яких наслідків є достатнім для складу кримінального правопорушення, тобто такі склади кримінального правопорушення є повними за наявності певних наслідків будь-яких розмірів, тяжкості.
Це так звані «формальні» склади кримінального правопорушення, у яких кримінально протиправні наслідки винесені законодавцем за межі складу кримінального правопорушення

Настання наслідків визначає момент закінчення кримінального правопорушення.
Кримінальне правопорушення, який має «матеріальний» склад вважається закінченим лише тоді, коли настали наслідки, передбачені законом. Кримінальне правопорушення, яке має «формальний» склад, визнається закінченим із моменту вчинення діяння, тобто з моменту вчинення дії чи бездіяльності

Заподіяння кримінальним правопорушенням тяжких наслідків (п. 5 ст. 67 КК) враховує суд під час призначення покарання як обставину, що обтяжує відповідальність

4. Поняття і значення причинного зв'язку в кримінальному праві

ПРИЧИННИЙ ЗВ'ЯЗОК
ознака об'єктивної сторони не всіх, а лише так званих «матеріальних» складів кримінальних правопорушень. У разі вчинення кримінального правопорушення, яке має «матеріальний» склад, завжди необхідно встановити причинний зв'язок між дією (бездіяльністю) та кримінально протиправними наслідками, які настали

5. Спосіб, місце, час, обстановка, знаряддя та засоби вчинення кримінального правопорушення

СПОСІБ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

певний метод, порядок і послідовність рухів, прийомів, що застосовує особа для вчинення кримінального правопорушення

МІСЦЕ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

певна територія, де було розпочато і закінчено діяння або настав результат. У низці складів кримінальних правопорушень місце їхнього вчинення є обов'язковою ознакою

ЧАС ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

певний відрізок часу, протягом якого відбувається суспільно небезпечне діяння і настають суспільно небезпечні наслідки

ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

сукупність конкретних об'єктивних обставин, умов, у яких кримінальне правопорушення було вчинено. Кримінально-правове значення має лише та обстановка, яка вказана в диспозиції кримінально-правової норми

ТЕМА 6

СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

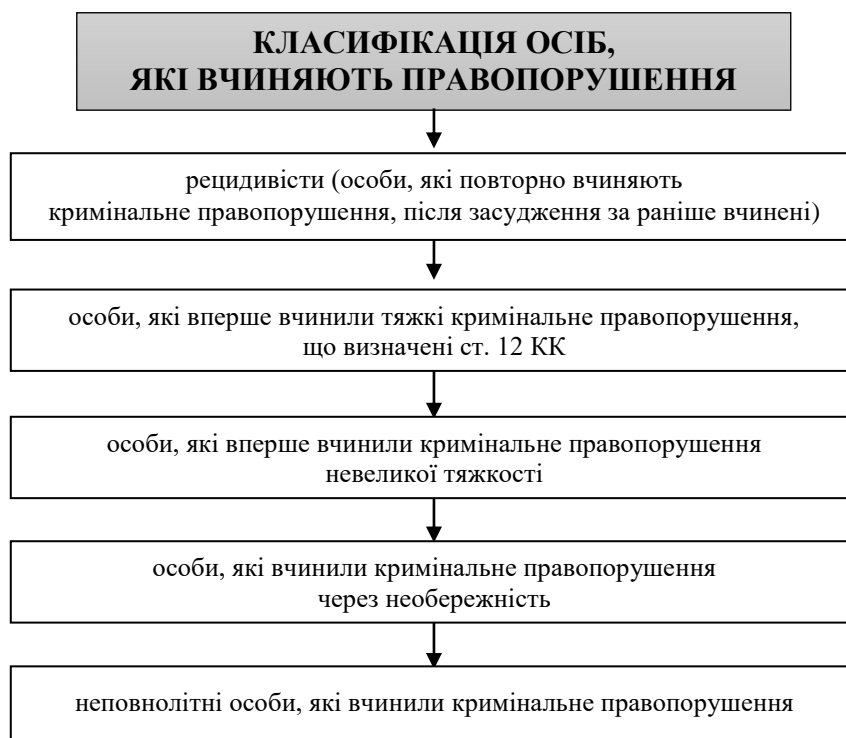
ЗМІСТ

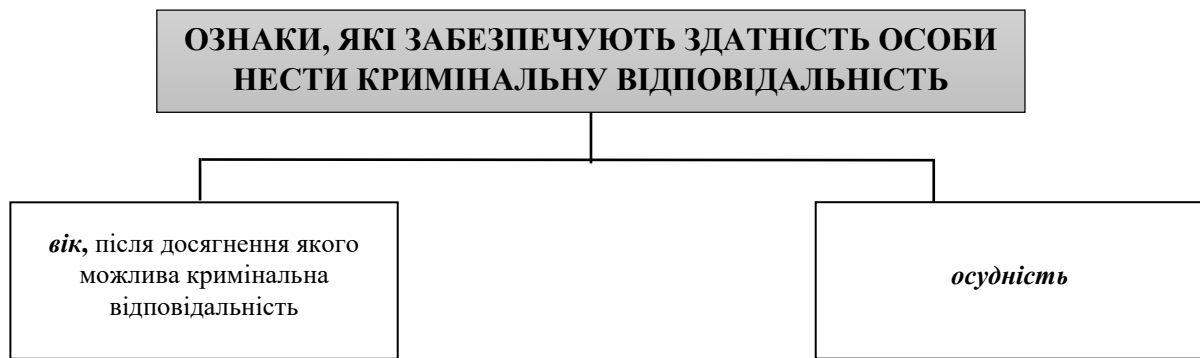
1. Поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення.
 - 1.1. Суб'єкт кримінального правопорушення як фізична особа.
 - 1.2. Суб'єкт кримінального правопорушення та особа кримінального правопорушення.
2. Осудність як необхідна умова кримінальної відповідальності.
 - 2.1. Поняття і критерії осудності.
 - 2.2. Поняття неосудності за кримінальним правом. Критерії неосудності: медичний (біологічний) і юридичний (психологічний).
 - 2.3. Поняття та кримінально-правове значення зменшеної (обмеженої) осудності.
3. Вік кримінальної відповідальності. Значення віку для визнання особи суб'єктом кримінального правопорушення.
4. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення.
 - 4.1. Поняття спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.

1. Поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення

СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до Кримінального кодексу може наставати кримінальна відповідальність

1.2. Суб'єкт кримінального правопорушення та особа кримінального правопорушення

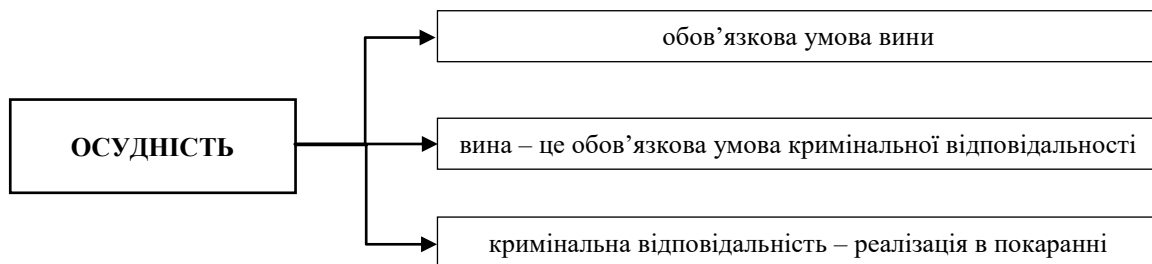

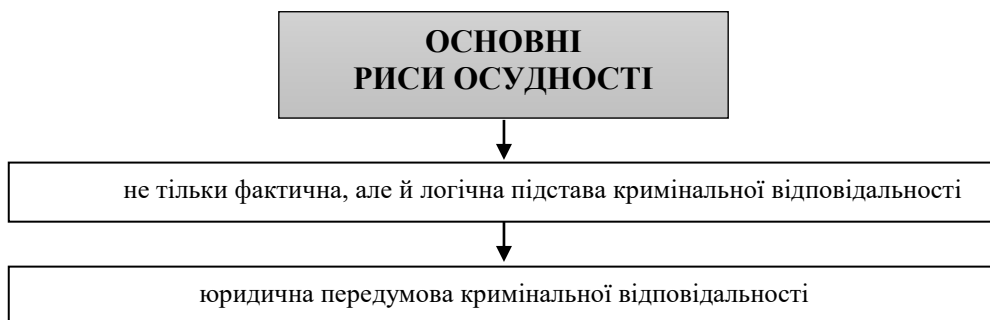
2. Осудність як необхідна умова кримінальної відповідальності

2.1. Поняття і критерії осудності

ОСУДНІСТЬ
 обов'язкова ознака суб'єкта кримінального правопорушення, яка призначена забезпечувати кримінальну відповідальність тільки тих осіб, які здатні нести таку відповідальність. Осудність є самостійною категорією кримінального права і має свої специфічні риси

ОСУДНІСТЬ
 психічний стан особи, який полягає в її здатності за станом психічного здоров'я, за рівнем соціально-психологічного розвитку і соціалізації, а також за віком усвідомлювати фактичний характер і суспільну небезпеку своїх дій, керувати ними під час скоєння правопорушення і нести у зв'язку з цим кримінальну відповідальність

Кримінально-правове визначення осудності дало можливість законодавчо закріпити формулу осудності через поєднання **ДВОХ КРИТЕРІЇВ**

Юридичний критерій осудності

характеризує її як здатність особи усвідомлювати фактичний характер скоєного суспільно небезпечного діяння і керувати цим діянням під час його вчинення

Медичний (біологічний) критерій осудності

означає такий рівень розвитку психічних функцій особи, який обумовлює здатність цієї особи під час скоєння кримінального правопорушення усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними

2.2. Поняття неосудності за кримінальним правом. Критерії неосудності: медичний (біологічний) і юридичний (психологічний)

НЕОСУДНІСТЬ

неспроможність особи під час вчинення суспільно небезпечного діяння усвідомлювати свої дії або керувати ними внаслідок хронічної психічної хвороби, тимчасового розладу психічної діяльності, слабоумства чи іншого хворобливого стану

Медичний (біологічний) критерій неосудності

Для наявності медичного критерію достатньо одного із зазначених *видів психічного розладу здоров'я людини*

Хронічне психічне захворювання

постійне, безперервне, важковиліковне або невиліковне психічне захворювання, яке має тенденцію до періодичного прояву хворобливих явищ: шизофренія, епілепсія, прогресуючий параліч, енцефалітний психоз, старечий психоз тощо

Тимчасовий розлад психічної діяльності

характеризується раптовим приступом психічної хвороби, швидким її розвитком, відносно нетривалим перебігом, що закінчується одужанням

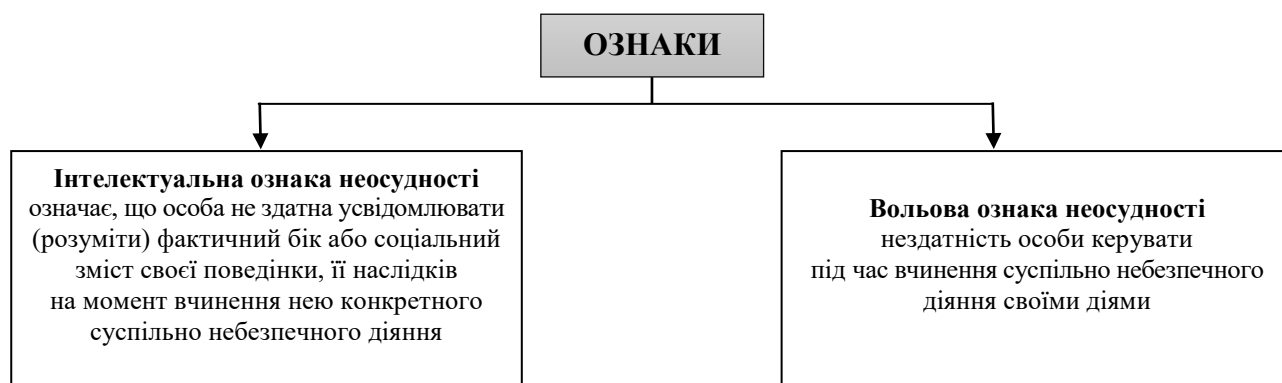
Слабоумство (олігофренія)

хворобливий стан психіки, який характеризується неповноцінністю розумової діяльності (психічне каліцтво)

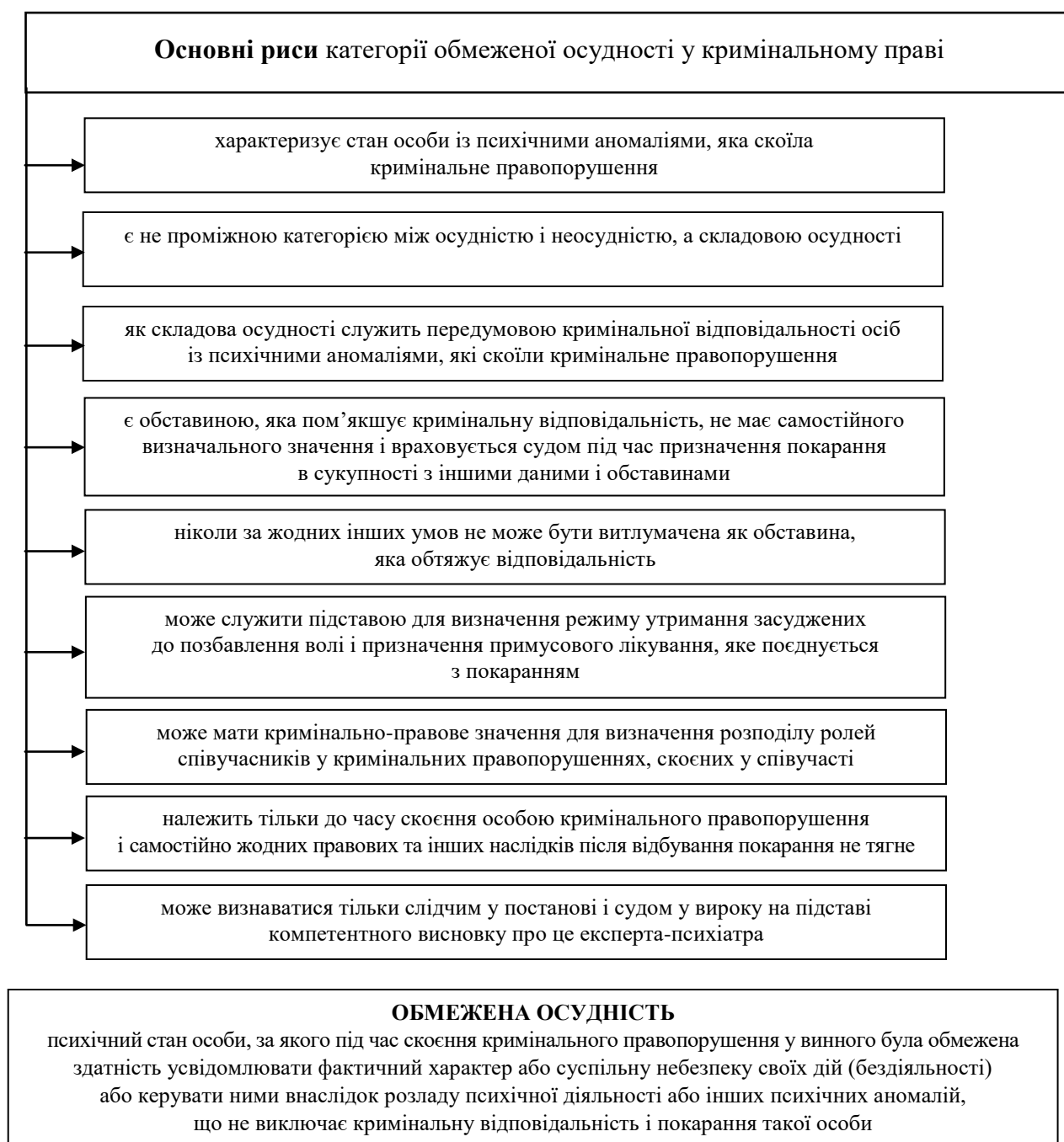
Інший хворобливий стан

означає не всяке захворювання, а тільки таке, яке пов'язане з розладом психічної діяльності. До них належать різні форми психопатії, аномалії психіки у глухонімих та інші психічні розлади, викликані деякими захворюваннями

Юридичний (психологічний) критерій неосудності

2.3. Поняття та кримінально-правове значення зменшеної (обмеженої) осудності

4. Вік кримінальної відповідальності. Значення віку для визнання особи суб'єктом кримінального правопорушення

Кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення кримінального правопорушення виповнилося *шістнадцять років* (загальний вік кримінальної відповідальності)

Перелік кримінальних правопорушень, за які настає відповідальність з чотирнадцяти років

умисні вбивства (статті 115–117 КК України)

умисне завдання тяжких тілесних ушкоджень (ст. 121; частини 3 статей 345, 346, 350, 377, 398)

диверсія (ст. 113), бандитизм (ст. 257), зґвалтування (ст. 152), крадіжка, грабіж і розбій (статті 185, 186, 187) і деякі інші

ВІК

календарний період, який пройшов від народження до будь-якого іншого хронологічного періоду в житті людини

БІОЛОГІЧНИЙ ВІК

характеризується сукупністю показників стану організму індивідуума порівняно з відповідними показниками здорових людей цього самого віку (даної епохи), географічних і економічних умов існування

КАЛЕНДАРНИЙ ВІК

людини визначається кількістю часу (у роках, місяцях, днях, годинах), який пройшов від дня народження до іншого вікового моменту

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ВІК

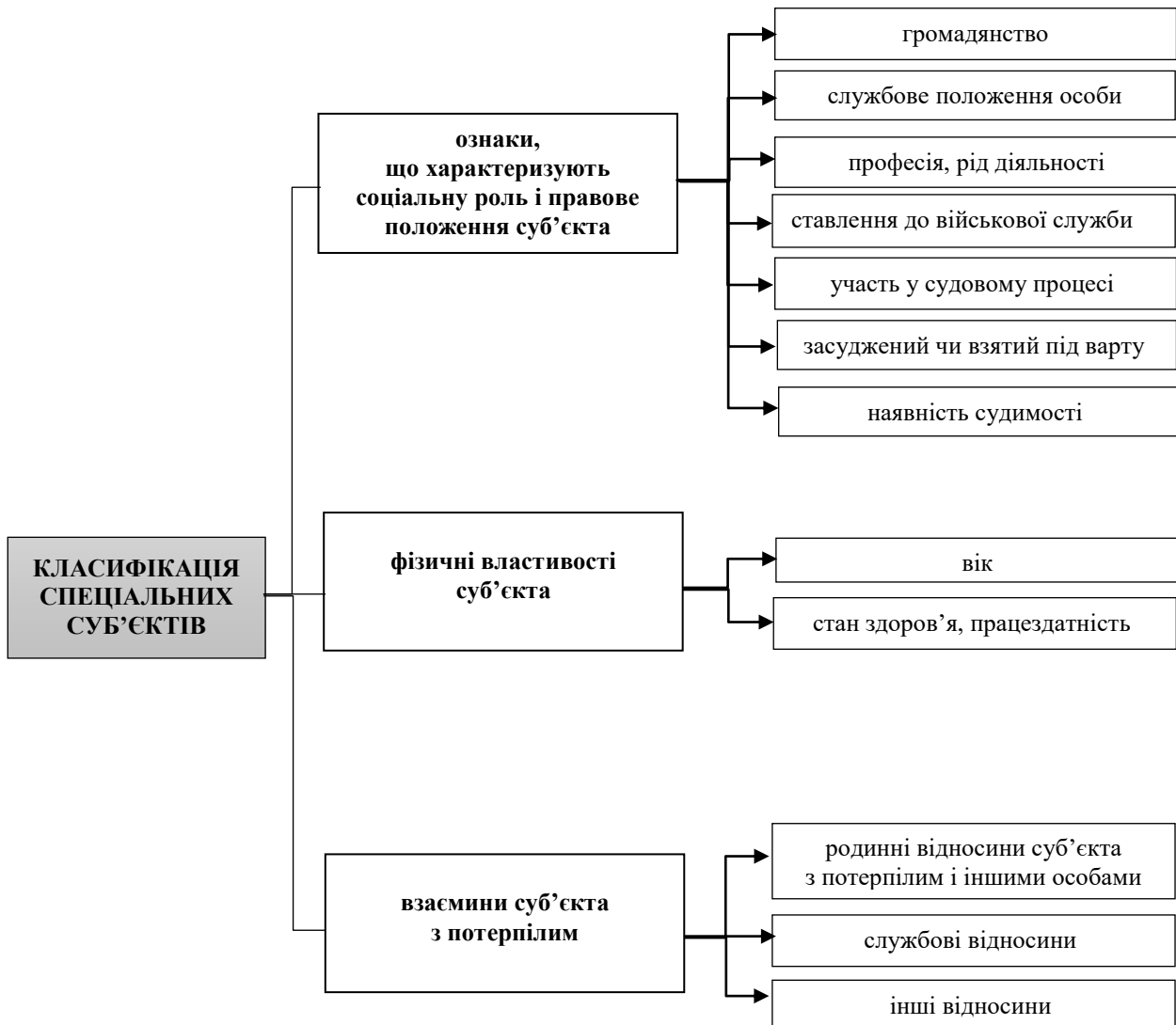
характеризується соціально-психологічними змінами, рівнем соціалізації особи, обсягом і змістом прав і обов'язків особи, змістом і характером відповідальності

5. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення

5.1. Поняття спеціального суб'єкта кримінального правопорушення

СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

особа, яка має поряд з ознаками фізичної особи – осудністю і віком кримінальної відповідальності – й інші, додаткові ознаки, що передбачені в кримінальному законі або прямо витікають із нього та характеризують соціальну роль і правове положення суб'єкта, стосуються фізичних властивостей суб'єкта, характеризують взаємини суб'єкта з потерпілим і обмежують коло осіб, які можуть бути виконавцями певного кримінального правопорушення

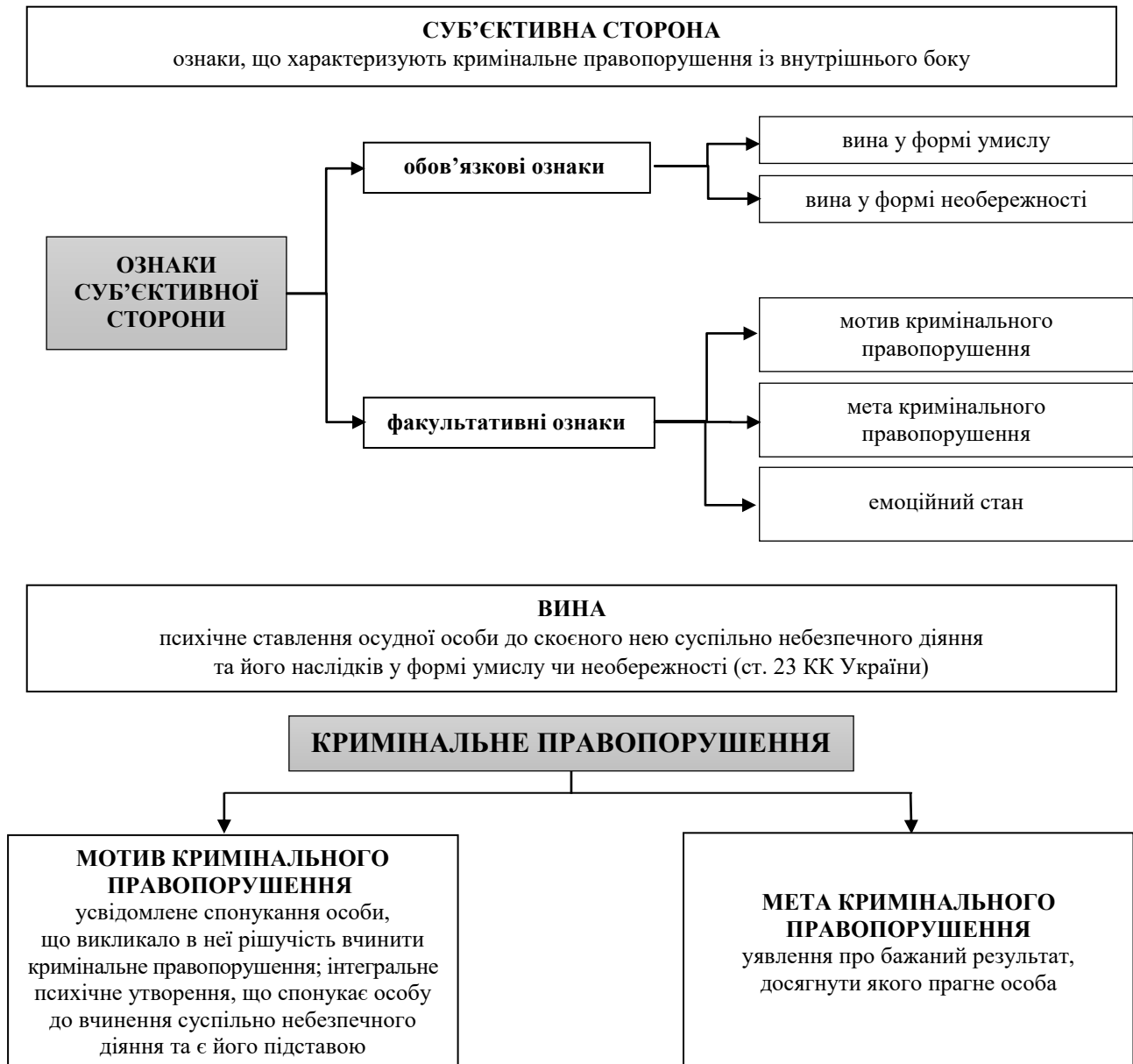
ТЕМА 7

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ЗМІСТ

1. Поняття суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення та її ознаки.
2. Випадок (казус). Його відмінність від кримінально протиправної недбалості.
3. Подвійна (складна чи змішана) форма вини. Її значення для кваліфікації.
4. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
5. Поняття та види помилок у кримінальному праві. Їхній вплив на кримінальну відповідальність.

1. Поняття суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення та її ознаки

УМИСЕЛ

ПРЯМИЙ

умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачала його суспільно небезпечні наслідки та бажала їхнього настання (ч. 1 ст. 24 КК України)

НЕПРЯМИЙ

умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачала його суспільно небезпечні наслідки й хоча не бажала, та свідомо припускала їхнє настання (ч. 2 ст. 24 КК України)

УМИСЕЛ У ФОРМАЛЬНОМУ СКЛАДІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ,

якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння та бажала вчинити його

НЕОБЕРЕЖНІСТЬ

КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНА САМОВПЕВНЕНІСТЬ

якщо особа передбачала можливість настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, та легковажно розраховувала на їхнє відвернення (ч. 2 ст. 25 КК України)

КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНА НЕДБАЛІСТЬ

якщо особа не передбачала можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, хоча повинна була й могла їх передбачити (ч. 3 ст. 25 КК України)

Практичне значення суб'єктивної сторони кримінального правопорушення

вона є елементом складу кримінального правопорушення та входить до підстави кримінальної відповідальності

ознаки суб'єктивної сторони визначають суспільну небезпечність кримінального правопорушення

від визначення її ознак залежить правильна кваліфікація кримінального правопорушення

вона допомагає розмежувати кримінальне правопорушення, а також відмежувати діяння кримінального правопорушення від некримінального правопорушення

2. Випадок (казус)

ВИПАДОК

такий психічний стан особи, за якого вона не передбачає настання суспільно небезпечних наслідків, не повинна була чи (і) не могла їх передбачити. Випадок виключає вину в поведінці особи

3. Подвійна (складна чи змішана) форма вини. Її значення для кваліфікації

КОНЦЕПЦІЯ ПОДВІЙНОЇ (ЗМІШАНОЇ, СКЛАДНОЇ) ВИНИ

розглядає окремо психічне ставлення особи до діяння та її психічне ставлення до його наслідків. Подвійна вина виникає й тоді, коли діяння суб'єкта породжує різні наслідки, до одних із яких він ставиться умисно, до інших – необережно (ч. 2 ст. 121, ч. 4 ст. 152 та ін.)

Значення правильного встановлення подвійної форми вини

одна із основних і необхідних умов розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень

допомагає чітко диференціювати ступінь суспільної небезпеки вчиненого

сприяє правильній кваліфікації кримінальних правопорушень та індивідуалізації призначення покарання

4. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення

МОТИВ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА КАТЕГОРІЯ

те, що спонукає діяльність людини, те, чому здійснюється така діяльність

МОТИВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

інтегральне психічне утворення, яке спонукає особу до вчинення суспільно небезпечного діяння та є його підставою

наведена дефініція відкриває шлях до найбільш узагальненого уявлення про мотив кримінального правопорушення та може певною мірою претендувати на місце універсального поняття

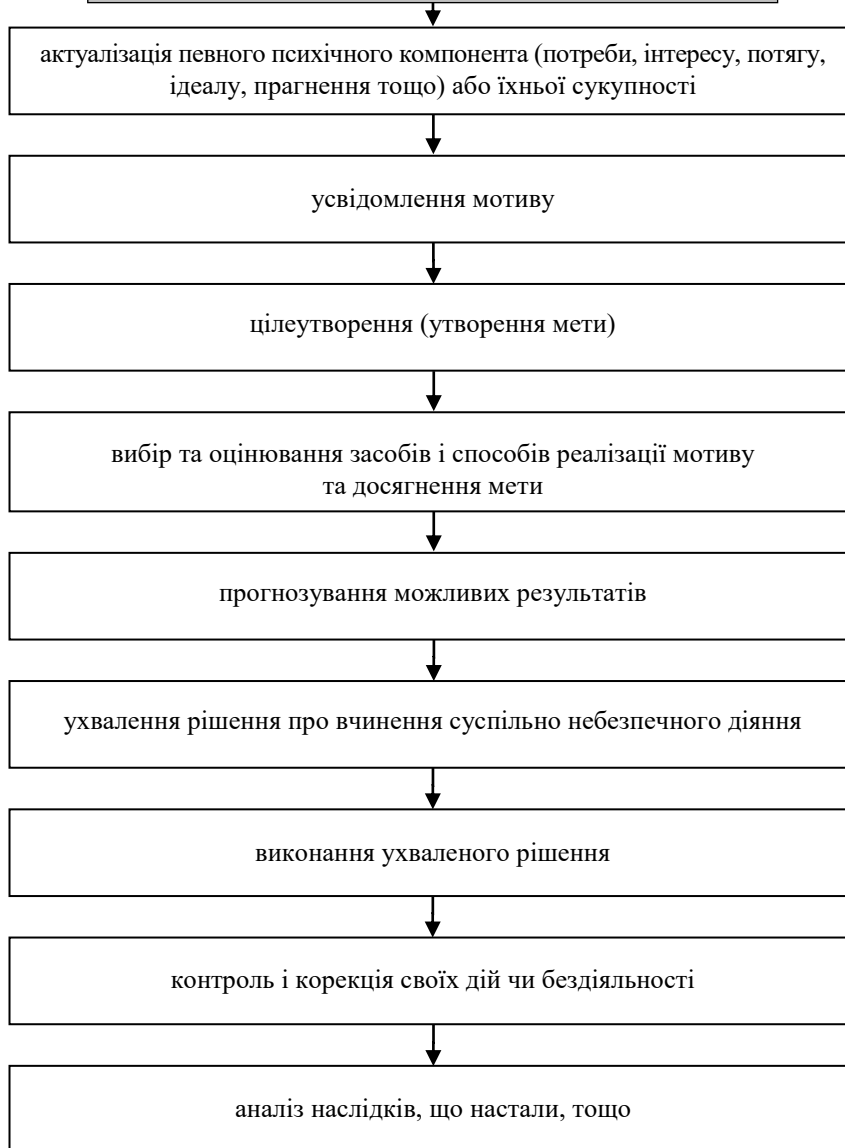
дефініція мотиву кримінального правопорушення є невід'ємною від уявлення про нього як про комплексну та системну категорію

у межах дефініції мотиву кримінального правопорушення вказується на його спонукальну та сенсоутворювальну функції, які характеризують мотив як спонуку та сенс (підстави, підґрунтя) до кримінального правопорушення

МОТИВАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

цілісний внутрішній процес формування, розвитку і реалізації мотиву кримінального правопорушення;
процес внутрішньої (суб'єктивної) детермінації суспільно небезпечного діяння

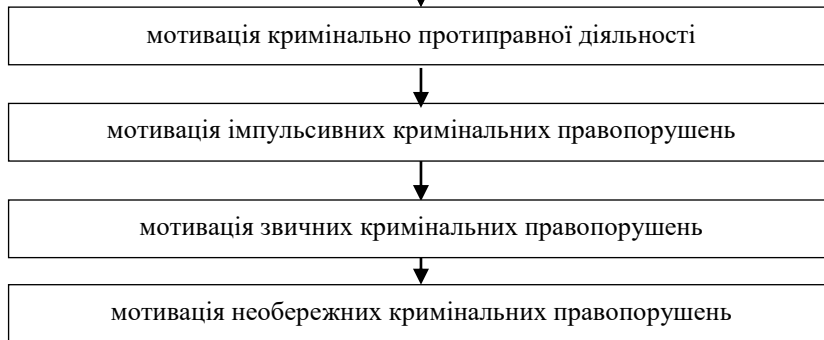
ЕТАПИ СТРУКТУРИ МОТИВАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ФУНКЦІЇ МОТИВАЦІЇ

Також мотивація кримінального правопорушення має
ЧОТИРИ ТИПИ (ФОРМИ)

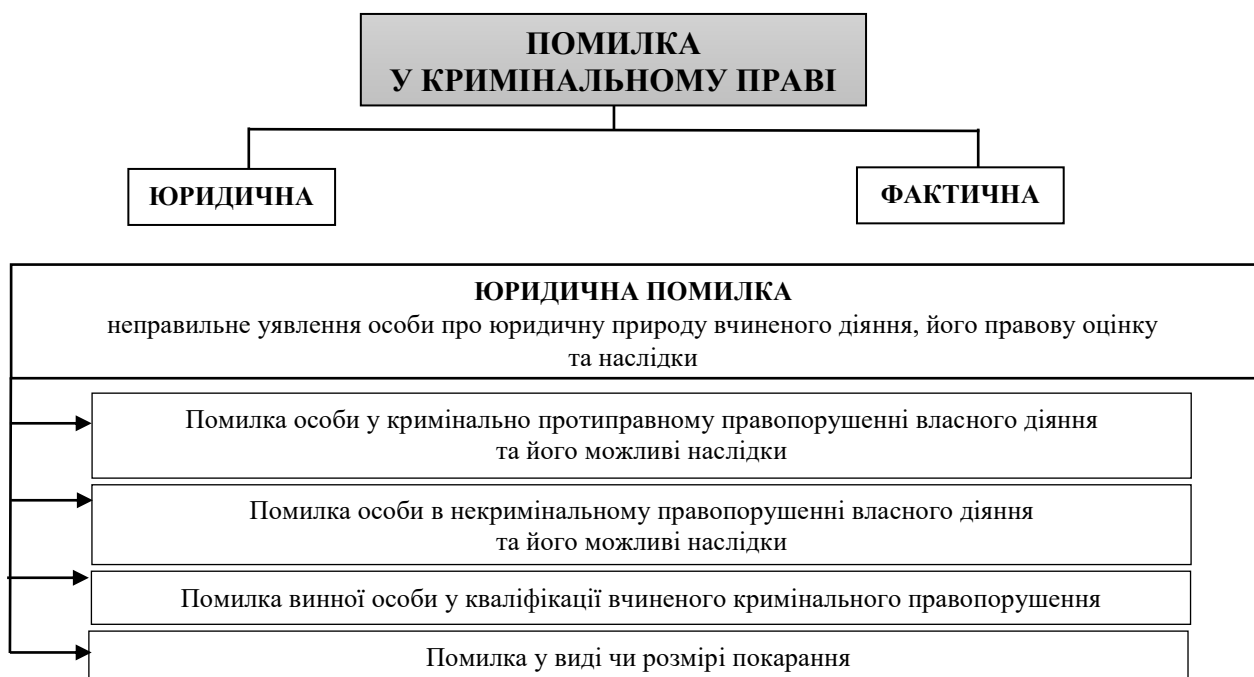

МОТИВУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
раціональне пояснення особою, яка вчинила кримінальне правопорушення, причин своїх суспільно небезпечних дій або бездіяльності за допомогою висвітлення тих прийнятних для неї обставин, котрі спонукали її до вчинення суспільно небезпечного діяння

МЕТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
уявлення про той ідеальний образ бажаного майбутнього результату суспільно небезпечного діяння. Її утворення передбачає формування ідеального уявлення про той предмет чи явище, якого намагається досягнути певна особа

5. Поняття та види помилок у кримінальному праві. Їхній вплив на кримінальну відповідальність

ПОМИЛКА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ
неправильне уявлення особи про дійсний юридичний або фактичний характер вчиненого нею діяння та його наслідки

ФАКТИЧНА ПОМИЛКА
неправильне уявлення особи про обставини, що утворюють об'єктивні ознаки конкретного складу кримінального правопорушення

помилка в ознаках об'єкта кримінального правопорушення (помилка в суспільних відносинах, помилка в предметі кримінального правопорушення, помилка в потерпілому від кримінального правопорушення)

помилка в ознаках об'єктивної сторони кримінального правопорушення (помилка в засобах вчинення кримінального правопорушення, помилка в розвитку причинного зв'язку, помилка в суспільно небезпечних наслідках, помилка в разі «відхилення в дії»)

ПОМИЛКА В ОБ'ЄКТІ ТА ПРЕДМЕТІ
(вчиняючи кримінальне правопорушення, особа може помилятися в характері суспільних відносин чи в предметі кримінального правопорушення або в потерпілому, завдаючи шкоду іншому об'єкту або здійснюючи кримінально протиправний вплив на інший предмет чи потерпілого)

**ВИДИ ПОМИЛКИ
В ОБ'ЄКТІ**

помилка в суспільних відносинах, тобто безпосередньо в об'єкті кримінального правопорушення

помилка в предметі кримінального правопорушення

помилка в потерпілому від кримінального правопорушення

Помилка в безпосередньому об'єкті поділяється на **ДВА ПІДВИДИ**

Помилка в основному безпосередньому об'єкті
У такій ситуації особа бажає завдати шкоду одному основному безпосередньому об'єкту, але реально завдає іншому тотожному основному безпосередньому об'єкту

Помилка в додатковому безпосередньому об'єкті
Це може відбуватися коли особа, завдаючи шкоду основному безпосередньому об'єкту, бажає завдати шкоду обов'язковому додатковому об'єкту, але завдає шкоду факультативному додатковому об'єкту

**ВИДИ ПОМИЛКИ
В ПРЕДМЕТІ**

помилка в предметі в межах однорідного посягання

помилка в предметі в межах різнорідного посягання

помилка у відсутності предмета посягання

ПОМИЛКА В ПОТЕРПЛОМУ

полягає в тому, що суб'єкт, бажаючи заподіяти шкоду одній особі, унаслідок помилки заподіює шкоду іншій особі

ЗАМАХ ІЗ НЕПРИДАТНИМИ ЗАСОБАМИ

(він також може бути як закінченим, так і незакінченим)

є тоді, коли винний застосовує помилково чи через незнання такі засоби, за допомогою яких через їхні об'єктивні властивості неможливо вчинити кримінальне правопорушення. Водночас засоби можуть бути як абсолютно, так і відносно непридатними для спричинення шкоди

Вчинення кримінального правопорушення з абсолютно непридатними засобами

Абсолютно непридатними є засоби, використання яких за будь-яких умов (обставин) не може призвести до закінчення кримінального правопорушення, зокрема настання суспільно небезпечних наслідків

Вчинення кримінального правопорушення з відносно непридатними засобами

Відносно непридатні ті засоби, які лише за даних конкретних обставин не можуть призвести до виконання задуманого

ПОМИЛКА В РОЗВИТКУ ПРИЧИННОГО ЗВ'ЯЗКУ

неправильне уявлення винної особи про дійсний розвиток причинного зв'язку між суспільно небезпечним діянням і наслідками кримінального правопорушення

ПОМИЛКА В ЯКІСНІЙ ХАРАКТЕРИСТИЦІ НАСЛІДКІВ

тобто помилка в характері шкоди може полягати в непередбаченні шкоди, що фактично настала, і, навпаки, у передбаченні шкоди, що не настала

ТЕМА 8

СТАДІЇ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

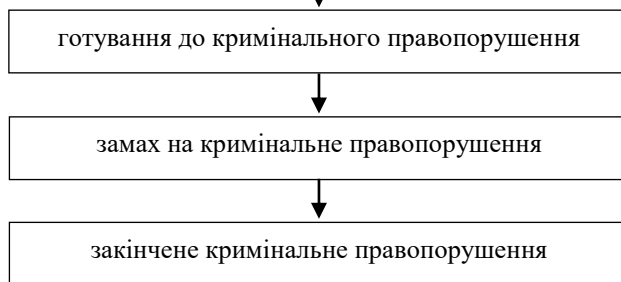
ЗМІСТ

1. Поняття та види стадій умисного кримінального правопорушення. Поняття закінченого кримінального правопорушення.
2. Момент закінчення деяких видів кримінальних правопорушень.
3. Поняття та види готування до кримінального правопорушення. Відмінність готування від виявлення наміру. Кваліфікація готування до кримінального правопорушення.
4. Поняття та види замаху на кримінальне правопорушення. Види замаху. Кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення. Відмінність замаху від готування.
5. Кримінальна відповідальність за незакінчене кримінальне правопорушення.
6. Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця, її поняття й ознаки.

1. Поняття та види стадій умисного кримінального правопорушення. Поняття закінченого кримінального правопорушення

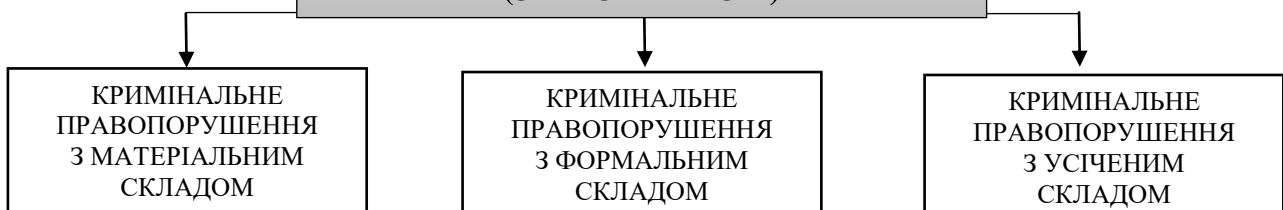
СТАДІЇ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
етапи розвитку кримінального правопорушення. Етапи розвитку кримінального діяння, що передують закінченому кримінальному правопорушенню, звичайно називають попередньою кримінальною діяльністю

Кримінальне законодавство (ст. 13 КК України) вирізняє **ТРИ СТАДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ЗАКІНЧЕНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ
діяння має всі ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого відповідною нормою Особливої частини кримінального законодавства, на здійснення якого був спрямований умисел винного (ч. 1 ст. 13 КК України)

ВИДИ ЗАКІНЧЕНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ (ЗА МОМЕНТОМ)

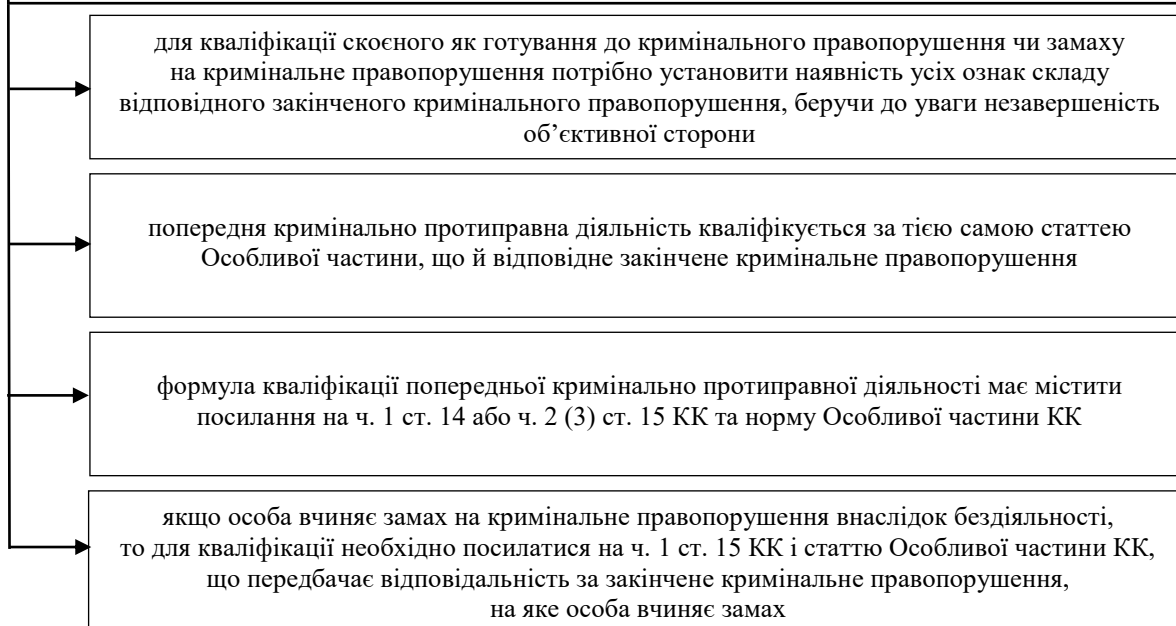
ГОТУВАННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

підшукування чи пристосування засобів або знарядь, підшукування співучасників чи змова для вчинення кримінального правопорушення, усунення перешкод, а також інше умисне створення умов для вчинення кримінального правопорушення

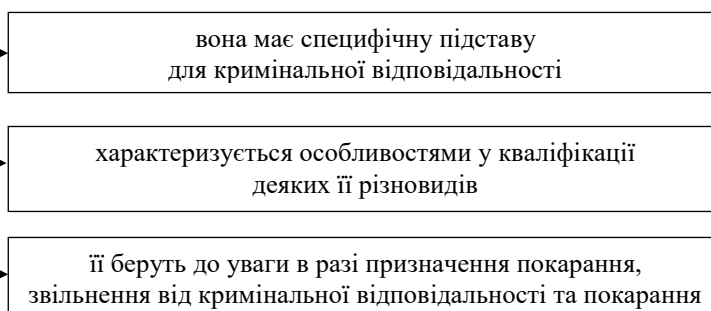
ЗАМАХ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

вчинення особою із прямим умислом діяння (дії чи бездіяльності), безпосередньо спрямованого на вчинення кримінального правопорушення, передбаченого відповідною статтею Особливої частини КК, якщо водночас кримінальне правопорушення не було доведено до кінця із причин, що не залежали від волі цієї особи

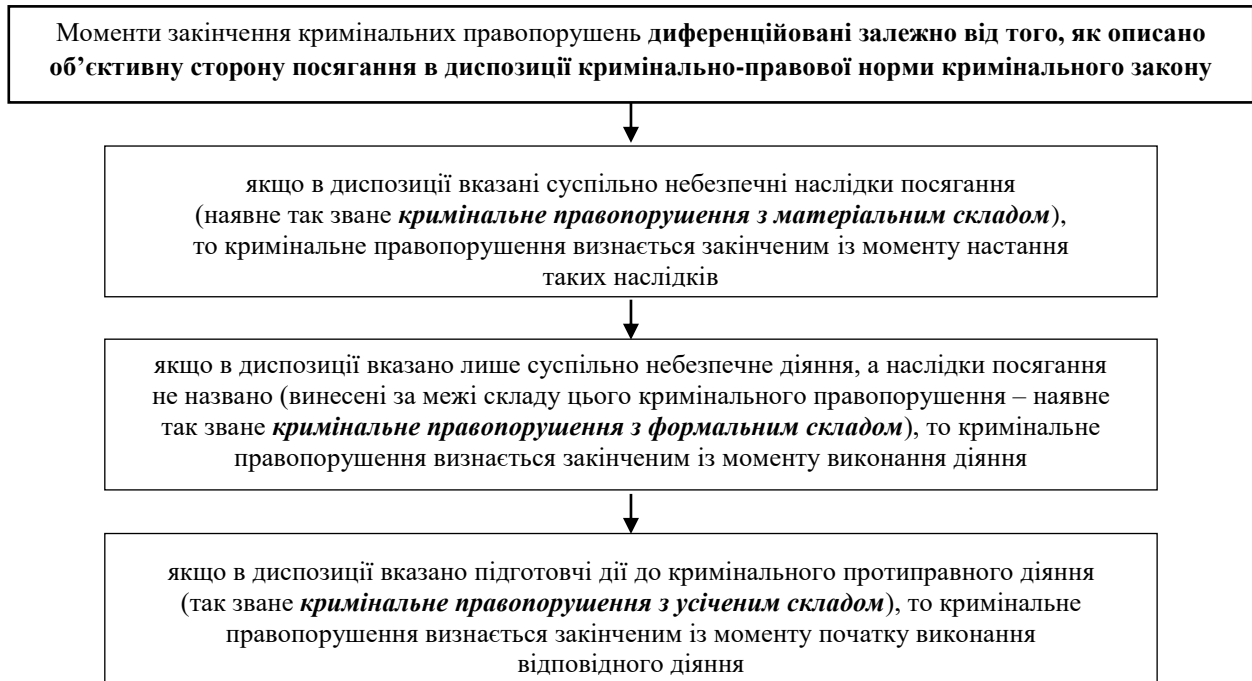
Вимоги до кваліфікації попередньої кримінально протиправної діяльності

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ ПОПЕРЕДНЬОЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2. Момент закінчення деяких видів кримінальних правопорушень

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ТРИВАЄ

одноразовий кримінально протиправний акт, який характеризується тривалим виконанням кримінального правопорушення наміру на стадії закінченого кримінального правопорушення. Кримінальне правопорушення потрібно вважати закінченим не в момент завершення, припинення кримінально протиправного стану винного, а з настанням факту реалізації кримінального протиправного наміру (наприклад, дезертирство)

ПРОДОВЖУВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

характеризується низкою тотожних кримінально протиправних дій, об'єднаних єдиною метою, що становлять у сукупності одне кримінальне правопорушення (крадіжка цілого частинами)

3. Поняття та види готування до кримінального правопорушення. Відмінність готування від виявлення наміру. Кваліфікація готування до кримінального правопорушення

ГОТУВАННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
підшукування чи пристосування засобів або знарядь, підшукування співучасників або змова на вчинення кримінального правопорушення, усунення перешкод, а також інше умисне створення умов для вчинення кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 14 КК)

Готування до кримінального правопорушення поділяється на такі **ВИДИ**
(ч. 1 ст. 14 КК України)

- підшукування засобів або знарядь для вчинення кримінального правопорушення
- пристосування засобів чи знарядь для вчинення кримінального правопорушення
- підшукування співучасників
- змова на вчинення кримінального правопорушення
- усунення перешкод
- інше умисне створення умов для вчинення кримінального правопорушення

**ПІДШУКУВАННЯ ЗАСОБІВ АБО ЗНАРЯДЬ ДЛЯ ВЧИНЕННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**
будь-які дії із придбання, отримання, тимчасового позичення, купівлі, пошуку засобів або знарядь для вчинення кримінального правопорушення тощо

ЗНАРЯДЯ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
предмети, призначені для безпосереднього виконання дій, що утворюють об'єктивну сторону складу закінченого кримінального правопорушення (наприклад, зброя, відмички тощо)

**ПРИСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ АБО ЗНАРЯДЬ ДЛЯ ВЧИНЕННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**
це будь-які дії з виготовлення чи зміни предметів, унаслідок яких вони стають придатними, більш зручними або більш ефективними для відповідного застосування

ПІДШУКУВАННЯ СПІВУЧАСНИКІВ

будь-які дії із притягнення, залучення до вчинення кримінального правопорушення інших осіб: виконавця (співвиконавця), організатора, підбурювача чи пособника

ЗМОВА НА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

згода двох або більшої кількості осіб на спільне вчинення кримінального правопорушення

УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОД

усунення перепон, які заважають вчиненню кримінального правопорушення

4. Поняття та види замаху на кримінальне правопорушення. Види замаху. Кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення. Відмінність замаху від готування

ЗАМАХ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

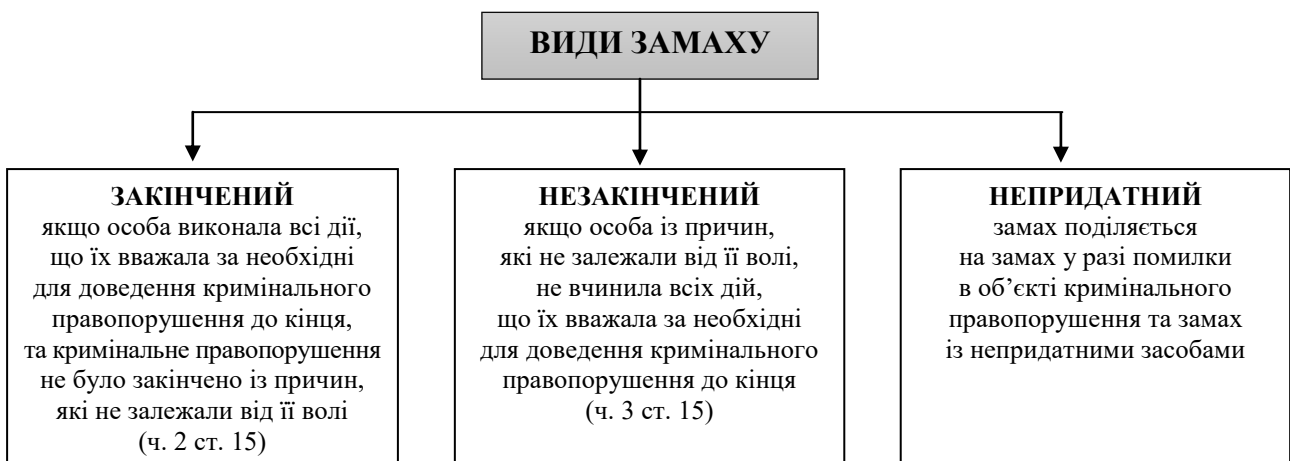
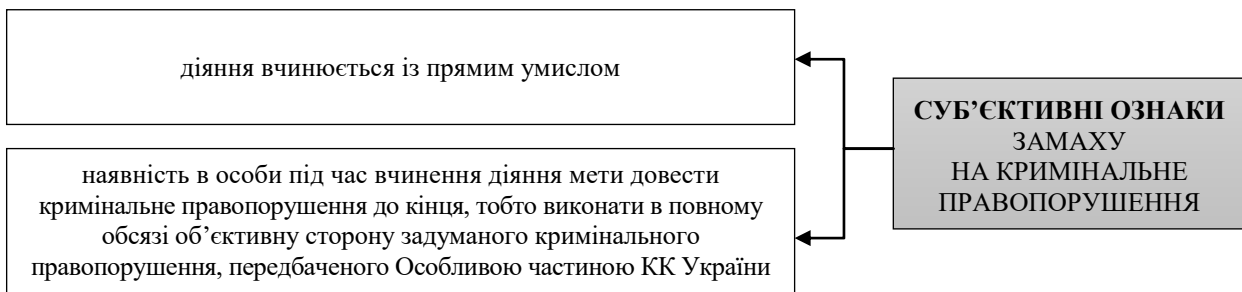
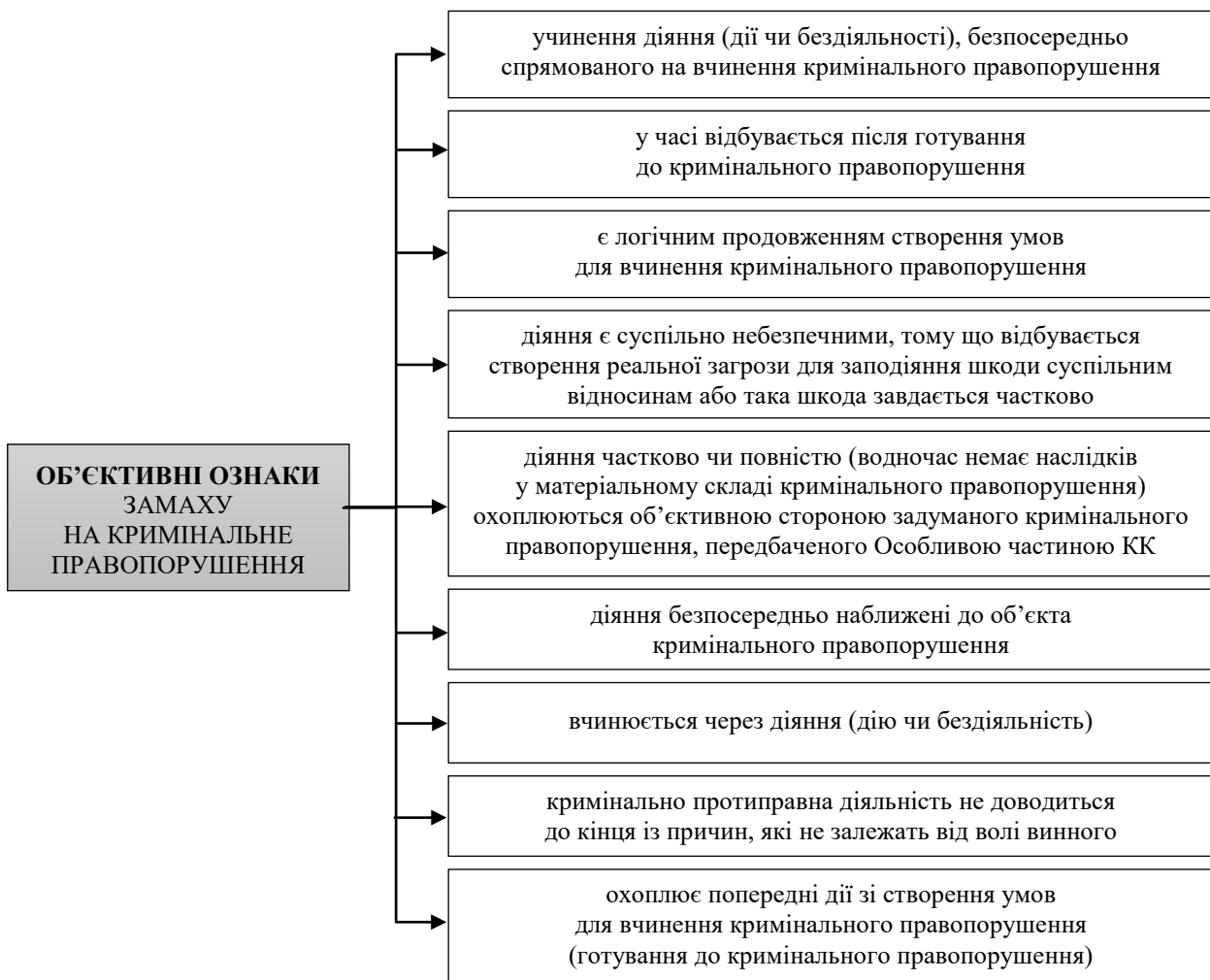
вчинення особою із прямим умислом діяння (дії чи бездіяльності), безпосередньо спрямованого на вчинення кримінального правопорушення, передбаченого відповідною статтею Особливої частини КК, якщо водночас кримінальне правопорушення не було доведено до кінця із причин, які не залежали від її волі (за ч. 1 ст. 15 КК)

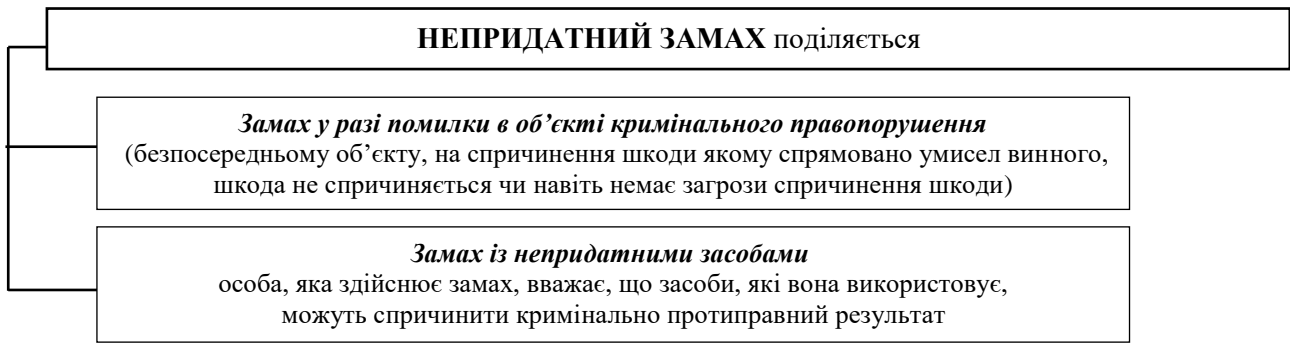
ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ ЗАМАХУ

дії (бездіяльність) безпосередньо спрямовані на вчинення кримінального правопорушення

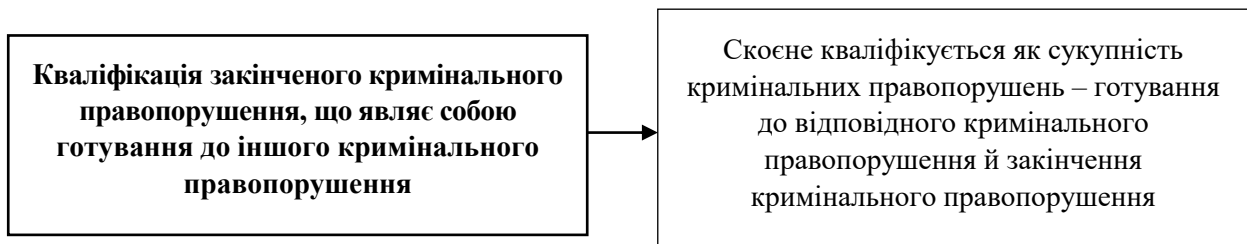
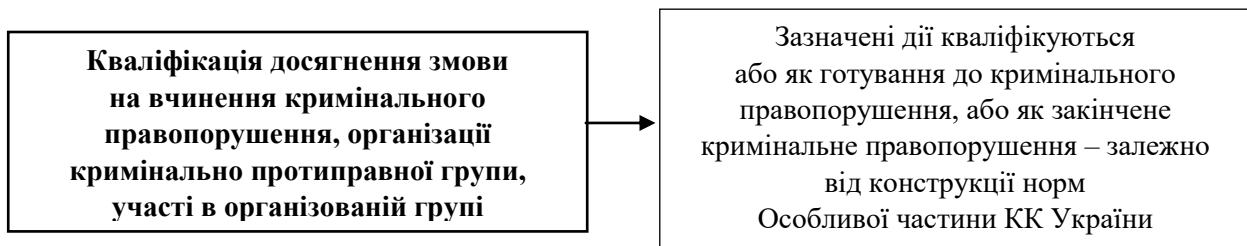
кримінальне правопорушення не завершено, тобто не доведено до кінця

кримінальне правопорушення не завершено із причин, які не залежать від винного

5. Кримінальна відповідальність за незакінчене кримінальне правопорушення

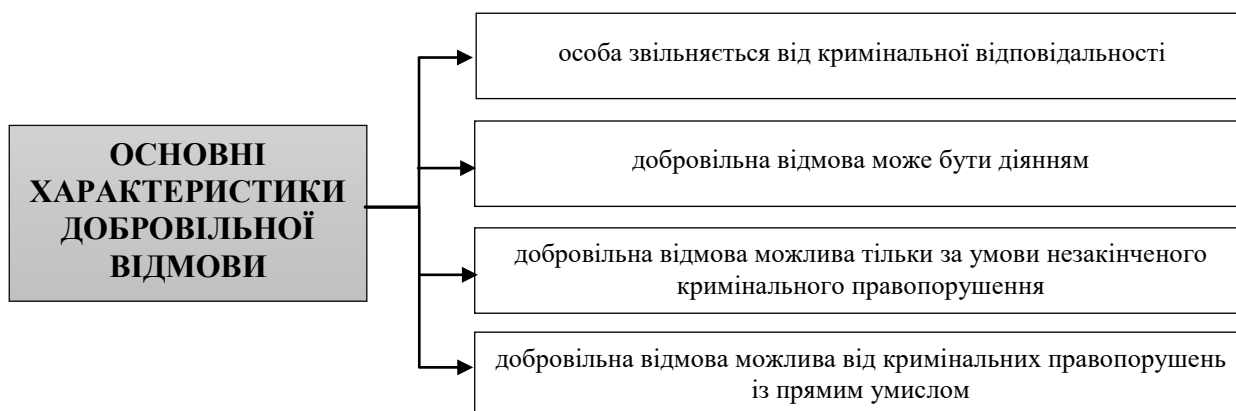
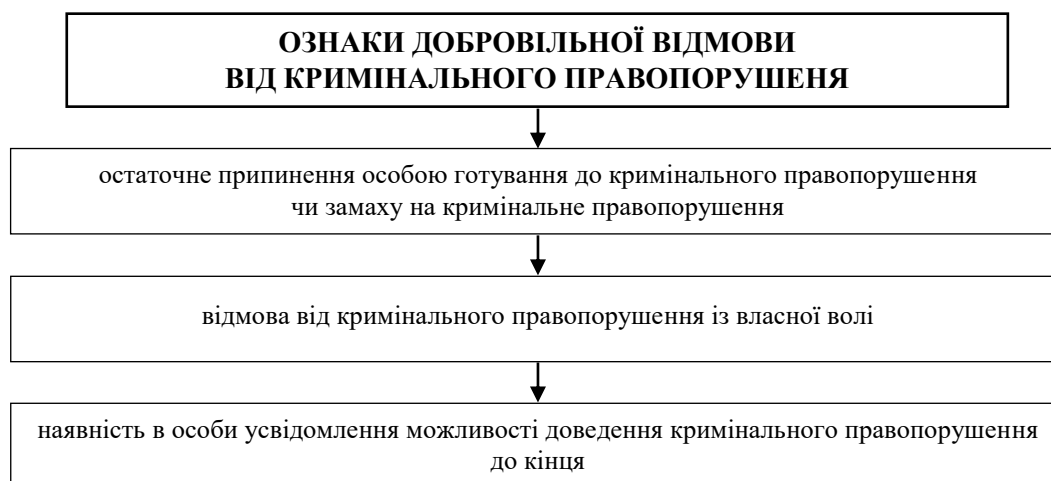

УМИСЕЛ АЛЬТЕРНАТИВНИЙ
можна спостерігати в разі, коли суб'єкт допускає однакову можливість заподіяння внаслідок свого діяння двох або більш визначених суспільно небезпечних наслідків

НЕКОНКРЕТИЗОВАНИЙ (НЕВИЗНАЧЕНИЙ) УМИСЕЛ
полягає в тому, що в суб'єкта є загальне уявлення про властивості діяння та його наслідки, що хоча й охоплювалися в загальній формі передбаченням винного, однак розмір (тяжкість) заподіяної шкоди не був конкретизований

6. Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця, її поняття й ознаки

ДОБРОВІЛЬНА ВІДМОВА
остаточне припинення особою із власної волі готування до кримінального правопорушення чи замаху на кримінальне правопорушення, якщо водночас вона усвідомлювала можливість доведення кримінального правопорушення до кінця (ч. 1 ст. 17 КК України)

**ОСТАТОЧНЕ ПРИПИНЕННЯ ГОТУВАННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
ЧИ ЗАМАХУ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ**
означає остаточну відмову від доведення кримінального правопорушення до кінця, тобто дійсну та незворотну відмову особи від учинення задуманого кримінального правопорушення й відсутність наміру продовжити його в майбутньому

**НАЯВНІСТЬ В ОСОБИ УСВІДОМЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ДОВЕСТИ
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ДО КІНЦЯ**
Особа вважає, що із причин (обставин), які вона не в змозі подолати для закінчення розпочатого кримінального правопорушення, їй поталанить у таких умовах його завершити

ТЕМА 9

СПІВУЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ

ЗМІСТ

1. Поняття та значення співучасті у кримінальному правопорушенні. Об'єктивні й суб'єктивні ознаки співучасті.
2. Види співучасників. Підстави та межі кримінальної відповідальності співучасників.
3. Форми співучасті. Поняття, ознаки, значення.
4. Специфічні прояви співучасті.
5. Поняття та види причетності до кримінального правопорушення. Кримінальна відповідальність за причетність до кримінального правопорушення.

1. Поняття та значення співучасті у кримінальному правопорушенні. Об'єктивні й суб'єктивні ознаки співучасті

СПІВУЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ
умисна спільна участь декількох суб'єктів кримінального правопорушення у вчиненні умисного кримінального правопорушення (ст. 26 КК України)

ОБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ СПІВУЧАСТІ

співучасть наявна лише, якщо в кримінальному правопорушенні беруть участь кілька осіб (хоча б дві), законодавець називає мінімальну кількість учасників кримінального правопорушення, хоча їх може бути й більше. До того ж кожна з цих осіб повинна мати ознаки суб'єкта кримінального правопорушення – тобто бути фізичною осудною особою та досягти віку кримінальної відповідальності

співучасть – це діяльність спільна

Спільність як об'єктивна ознака співучасті відзначається такими ТРЬОМА МОМЕНТАМИ

кримінальне правопорушення вчиняється загальними зусиллями всіх співучасників. Роль, функції кожного зі співучасників можуть відрізнятися, але водночас кримінальне правопорушення – це результат загальної, спільної діяльності всіх співучасників, кожен із яких зробив у вчинення кримінального правопорушення свій внесок

спільність також означає, що наслідок, який досягається внаслідок вчинення кримінального правопорушення, є єдиним, неподільним, загальним для всіх співучасників. За цей наслідок відповідальність несуть усі співучасники, незалежно від тієї ролі, яку кожен із них виконував у кримінальному правопорушенні

спільність за співучасті означає, що між діями співучасників і тим кримінальним правопорушенням, який скоїв виконавець, існує причинний зв'язок, причому опосередкований, бо загальний результат досягається лише свідомою діяльністю виконавця

2. Види співучасників. Підстави та межі кримінальної відповідальності співучасників

ВИКОНАВЕЦЬ (СПІВВИКОНАВЕЦЬ)

особа, що у співучасті з іншими суб'єктами кримінального правопорушення безпосередньо, чи використовуючи інших осіб, які відповідно до закону не підлягають кримінальній відповідальності за скоєне, вчинила кримінальне правопорушення, передбачене КК України

ОРГАНІЗАТОР

особа, що організувала вчинення кримінального правопорушення (кримінальних правопорушень) або керувала його (їхньою) підготовкою чи вчиненням. Організатором також є особа, що утворила організовану групу чи кримінальне правопорушення організацію або керувала нею, чи особа, що забезпечувала фінансування або організувала приховування кримінально протиправної діяльності організованої групи чи кримінально протиправної організації

Керування підготовкою кримінального правопорушення (кримінальних правопорушень) виявляється
у спрямуванні дій виконавця, пособника, підбурювача на готування до одного
чи декількох кримінальних правопорушень

на замовлення кримінального правопорушення; підшукування або пристосування засобів чи знарядь його вчинення; залучення співучасників, інструктування їх щодо виконання відповідних кримінально протиправних діянь

усунення перешкод та інше умисне створення умов для вчинення кримінального правопорушення, зокрема розроблення заходів щодо нейтралізації діяльності правоохоронних органів

визначення місць переховування співучасників після вчинення кримінального правопорушення та його знарядь, а також предметів, здобутих кримінально протиправним шляхом, тощо

**УТВОРЕННЯ (СТВОРЕННЯ) ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ
ЧИ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ**

сукупність дій з організації (формування, заснування) стійкого кримінально протиправного об'єднання для заняття кримінально протиправною діяльністю

КЕРУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ АБО КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ полягає у вчиненні сукупності дій, спрямованих

на управління їхнім функціонуванням як стійких об'єднань осіб

вербування нових учасників, розподіл або перерозподіл між ними функціональних обов'язків

планування конкретних кримінальних правопорушень і кримінально протиправної діяльності загалом

організація заходів щодо прикриття останньої

ініціювання здійснення певного виду кримінально протиправної діяльності чи вчинення конкретних кримінальних правопорушень тощо

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ ЧИ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ може полягати і в організації постачання їй коштів іншими особами, і в безпосередньому його здійсненні

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИХОВУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ АБО КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

може полягати

у координації дій щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних зазначеними об'єднаннями кримінально протиправним шляхом

підкупу осіб, уповноважених на виконання функцій держави

створення умов для проникнення учасників цих об'єднань до органів влади з метою забезпечити безпеку кримінально протиправної діяльності та виїзду учасників такої діяльності за межі регіону чи країни

збуту предметів, здобутих кримінально протиправним шляхом

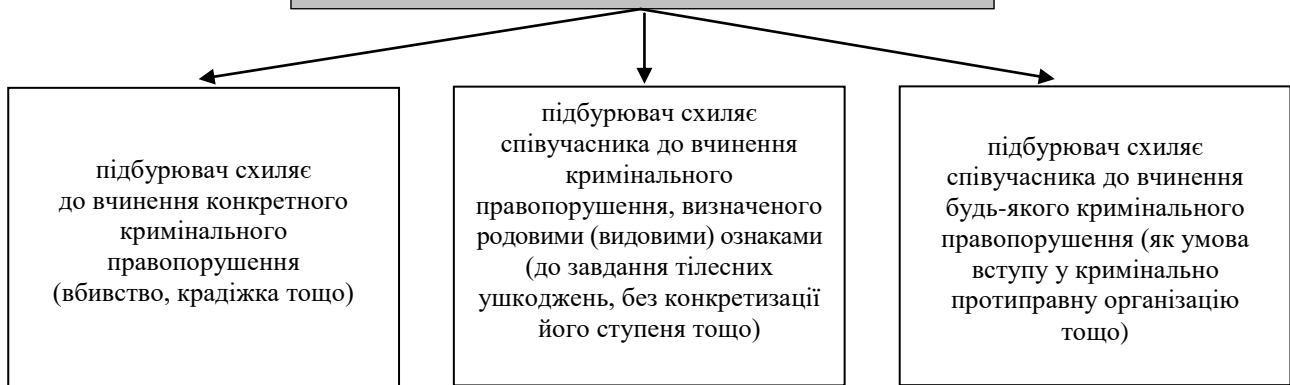
маскування слідів кримінального правопорушення

фізичного знищення потерпілих чи свідків, а також тих співучасників, які могли б бути свідками

ПІДБУРЮВАЧ

особа, котра умовлянням, підкупом, погрозою, примусом або якимось інакше схилила іншого співучасника до вчинення кримінального правопорушення.
Підбурювач – це особа, що викликала у виконавця чи в інших співучасників рішучість, бажання вчинити кримінальне правопорушення, тобто умисел на вчинення кримінального правопорушення

ФОРМИ ПІДБУРЮВАННЯ ЗАЛЕЖНО ВІД КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ МЕТИ ПІДБУРЮВАЧА

ПОСОБНИК

особа, яка порадами, вказівками, наданням засобів або знарядь чи усуненням перешкод сприяла вчиненню кримінального правопорушення іншими співучасниками, а також особа, що заздалегідь обіцяла переховати кримінального правопорушника, знаряддя чи засоби вчинення кримінального правопорушення, сліди кримінального правопорушення або предмети, здобуті кримінально протиправним шляхом, придбати чи збути такі предмети або інакше сприяти приховуванню кримінального правопорушення

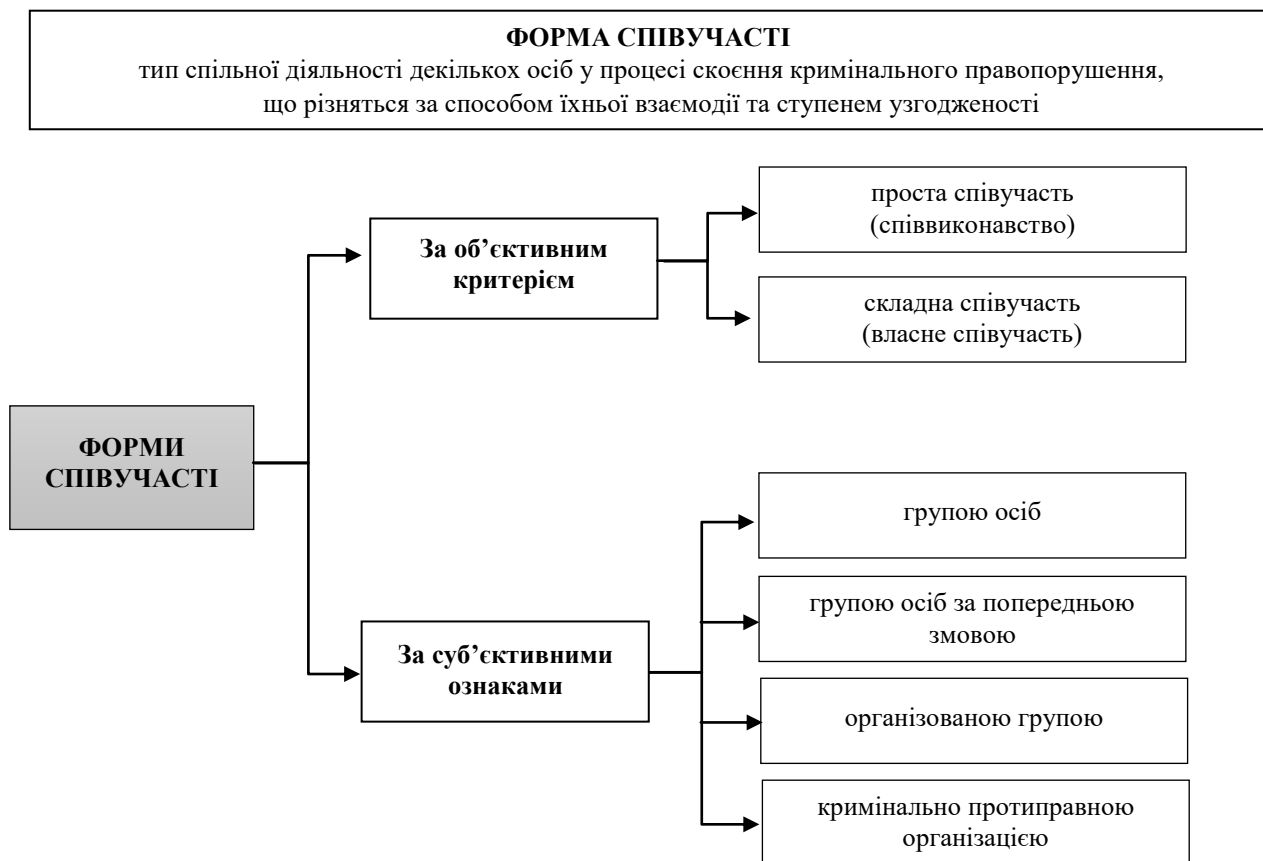
пособництво фізичне

надання засобів або знарядь чи усунення перешкод або інше сприяння приховуванню кримінального правопорушення

пособництво інтелектуальне

полягає в наданні порад, вказівок, а також у заздалегідь обіцяному приховуванні кримінального правопорушника, засобів або знарядь учинення кримінального правопорушення, слідів кримінального правопорушення чи предметів, кримінальним правопорушенням здобутих, або у придбанні чи збути таких предметів

3. Форми співучасті. Поняття, ознаки, значення

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ВИЗНАЄТЬСЯ ТАКИМ,
ЩО ВЧИНЕНЕ ГРУПОЮ ОСІБ**
якщо в ньому брали участь декілька (два чи більше) виконавців без попередньої змови між собою

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ВИЗНАЄТЬСЯ ВЧИНЕНИМ
ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ ЗМОВОЮ ГРУПОЮ ОСІБ**
якщо його спільно вчинили декілька осіб (дві чи більше), які заздалегідь, тобто до початку кримінального правопорушення, домовилися про спільне його вчинення

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ВИЗНАЄТЬСЯ ВЧИНЕНИМ
ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ**
якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три та більше), що попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) кримінальних правопорушень, об'єднаних єдиним планом із розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ВИЗНАЄТЬСЯ ВЧИНЕНИМ
КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ**
якщо воно скоєне стійким ієрархічним об'єднанням декількох осіб (п'ять і більше), члени якого чи структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності для безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких кримінальних правопорушень учасниками цієї організації, або для керівництва чи координації кримінально протиправної діяльності інших осіб, або для забезпечення функціонування як власне кримінально протиправної організації, так і інших кримінально протиправних груп

4. Специфічні прояви співучасті

ПОСЕРЕДНЄ ВИКОНАВСТВО

виконавець особисто не виконує дій, що утворюють об'єктивну сторону кримінального правопорушення чи особисто виконує лише частину таких дій. Іншу частину дій вчиняє особа, яка через малолітство, розумову відсталість, психічну хворобу та з інших причин не могла розуміти характер і значення дій, що нею вчинялися

СПІВВИКОНАВСТВО

у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом можливе тільки як спільна протиправна діяльність декількох спеціальних суб'єктів

ПРАВИЛА КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИМ СУБ'ЄКТОМ

суб'єктом кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом може бути лише особа, якій властиві ознаки спеціального суб'єкта

виконавцем кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом може бути тільки цей спеціальний суб'єкт

можливість співучасті осіб, що не є спеціальними суб'єктами, у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом

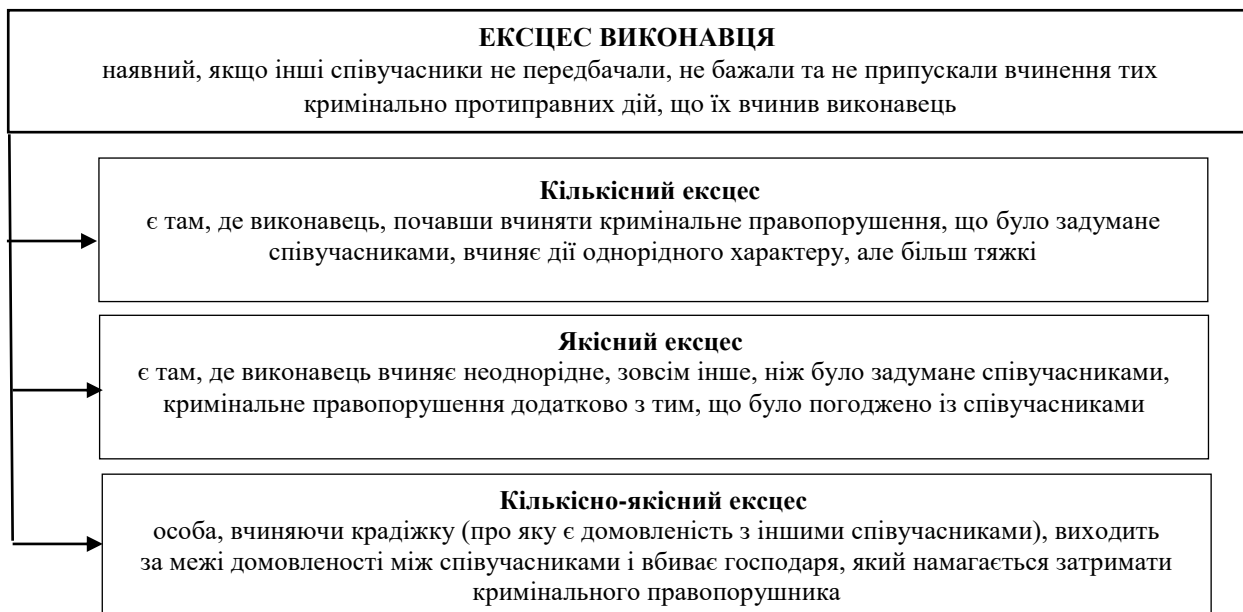
особи, що не мають ознак спеціального суб'єкта, можуть бути організаторами, підбурювачами, пособниками того кримінального правопорушення, виконавцем якого є спеціальний суб'єкт

ці співучасники несуть відповідальність за тією статтею КК, що передбачає кримінальне правопорушення, вчинене виконавцем, – спеціальним суб'єктом

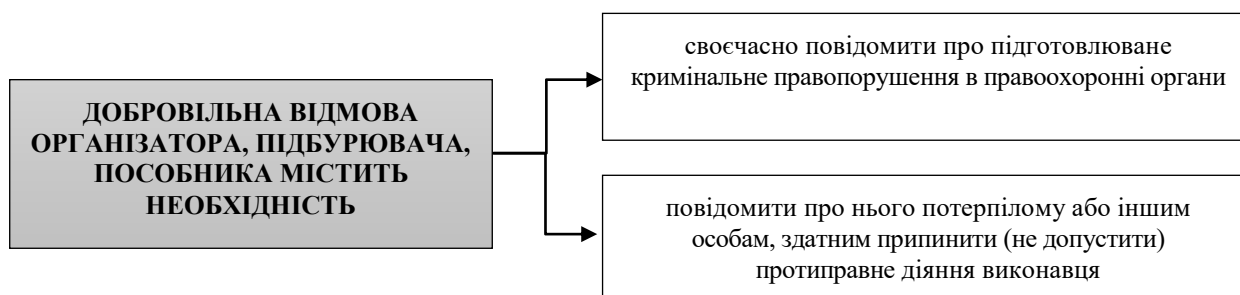
якщо ж кримінальне правопорушення із спеціальним суб'єктом характеризується тим, що частина його об'єктивної сторони може бути виконана особою, яка не є спеціальним суб'єктом, останній підлягає відповідальності як співвиконавець

ПРОВОКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ситуація, коли особа підбурює (провокує) виконавця чи інших співучасників на вчинення кримінального правопорушення з метою його подальшого викриття

ДОБРОВІЛЬНА ВІДМОВА ВІД ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
Виконавець (співвиконавець) не підлягає кримінальній відповідальності за наявності умов, передбачених ст. 17 КК. У цьому разі інші співучасники підлягають кримінальній відповідальності за готування до того кримінального правопорушення чи замах на те кримінальне правопорушення, від вчинення якого добровільно відмовився виконавець

**5. Поняття та види причетності до кримінального правопорушення.
Кримінальна відповідальність за причетність до кримінального правопорушення**

ПРИЧЕТНІСТЬ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

дія чи бездіяльність, яка хоча і пов'язана із вчиненням кримінального правопорушення, але не є співучастю в ньому

**ВИДИ ПРИЧЕТНОСТІ
ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**

заздалегідь не обіцяне (тобто не обіцяне до закінчення (завершення) кримінального правопорушення) приховування кримінального правопорушення

заздалегідь не обіцяне придбання чи збут майна, добутого кримінально протиправним шляхом

легалізація (відмивання) доходів, одержаних кримінально протиправним шляхом

заздалегідь не обіцяне потурання кримінальному правопорушенню

неповідомлення про кримінальне правопорушення – це заздалегідь не обіцяне неповідомлення про достовірно відоме особливо тяжке кримінальне правопорушення, що готується, вчинюється або вчинено, тягне за собою кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених Кримінальним кодексом України

ПРИХОВУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

активна діяльність особи із приховування кримінального правопорушника, засобів і знарядь вчинення кримінального правопорушення, його слідів або предметів, здобутих кримінально протиправним шляхом

ПРИДБАННЯ ЧИ ЗБУТ МАЙНА, ЗДОБУТОГО КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНИМ ШЛЯХОМ

активна діяльність особи, що виявляється в купівлі або іншому оплатному переданні майна, здобутого кримінально протиправним шляхом, або зберіганні такого майна

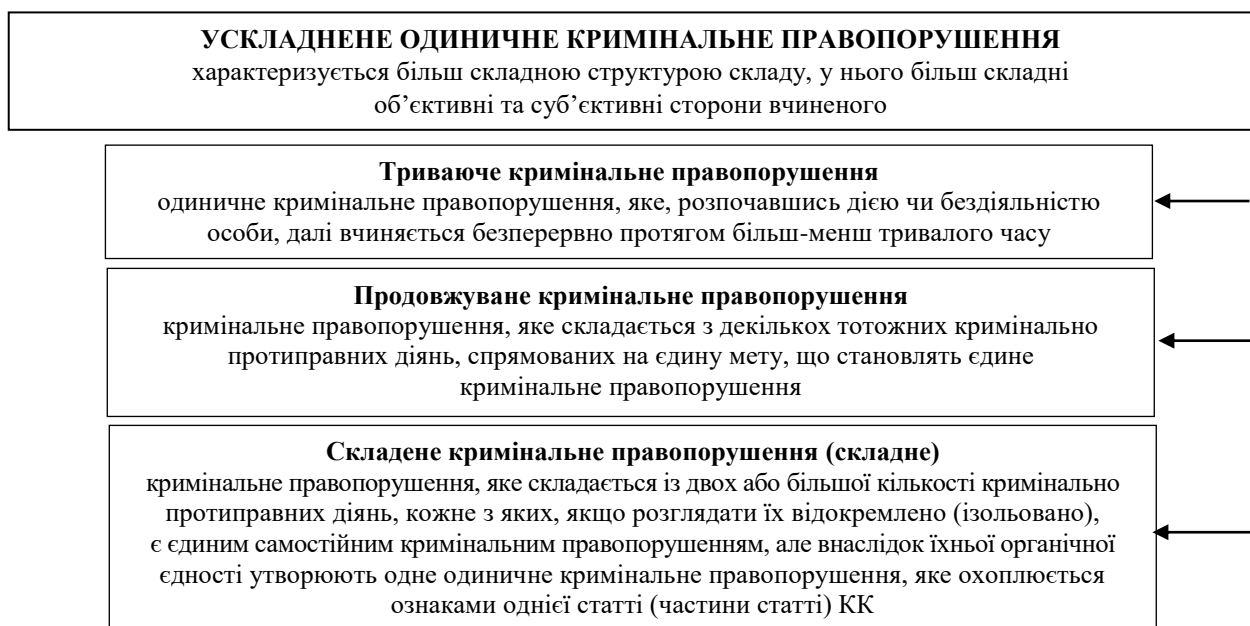
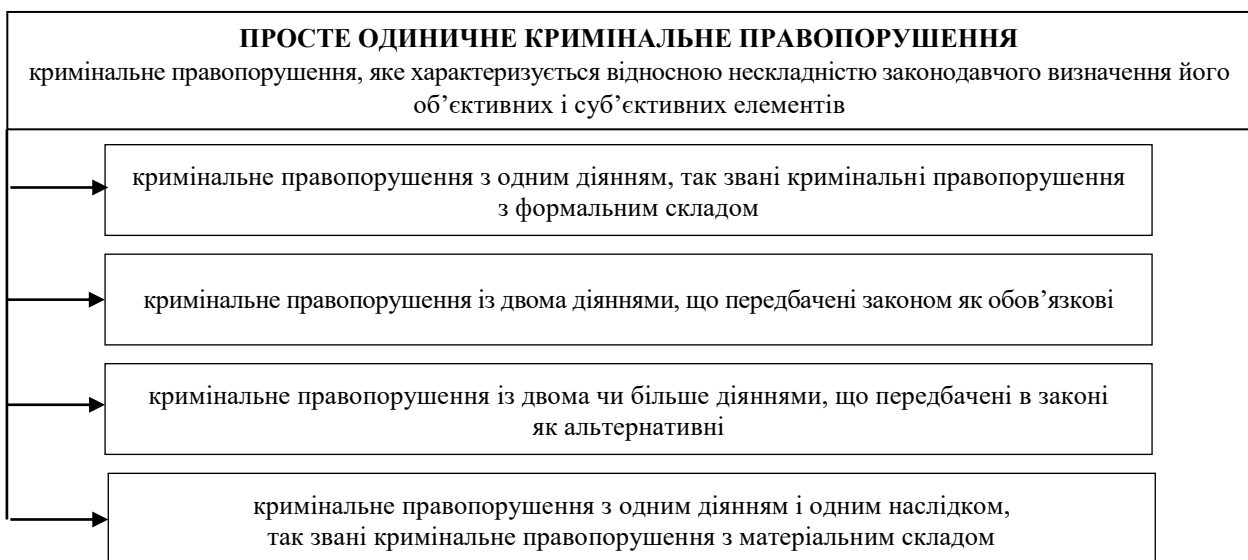
ТЕМА 10

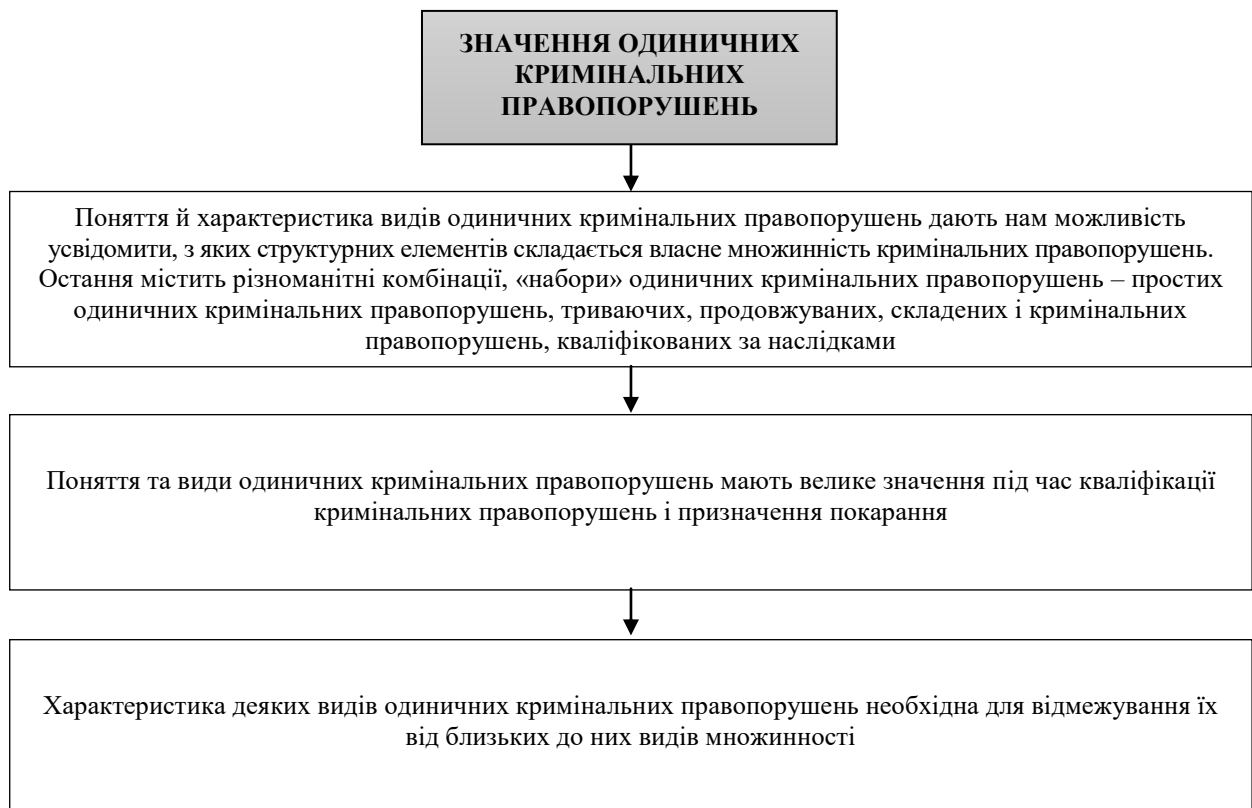
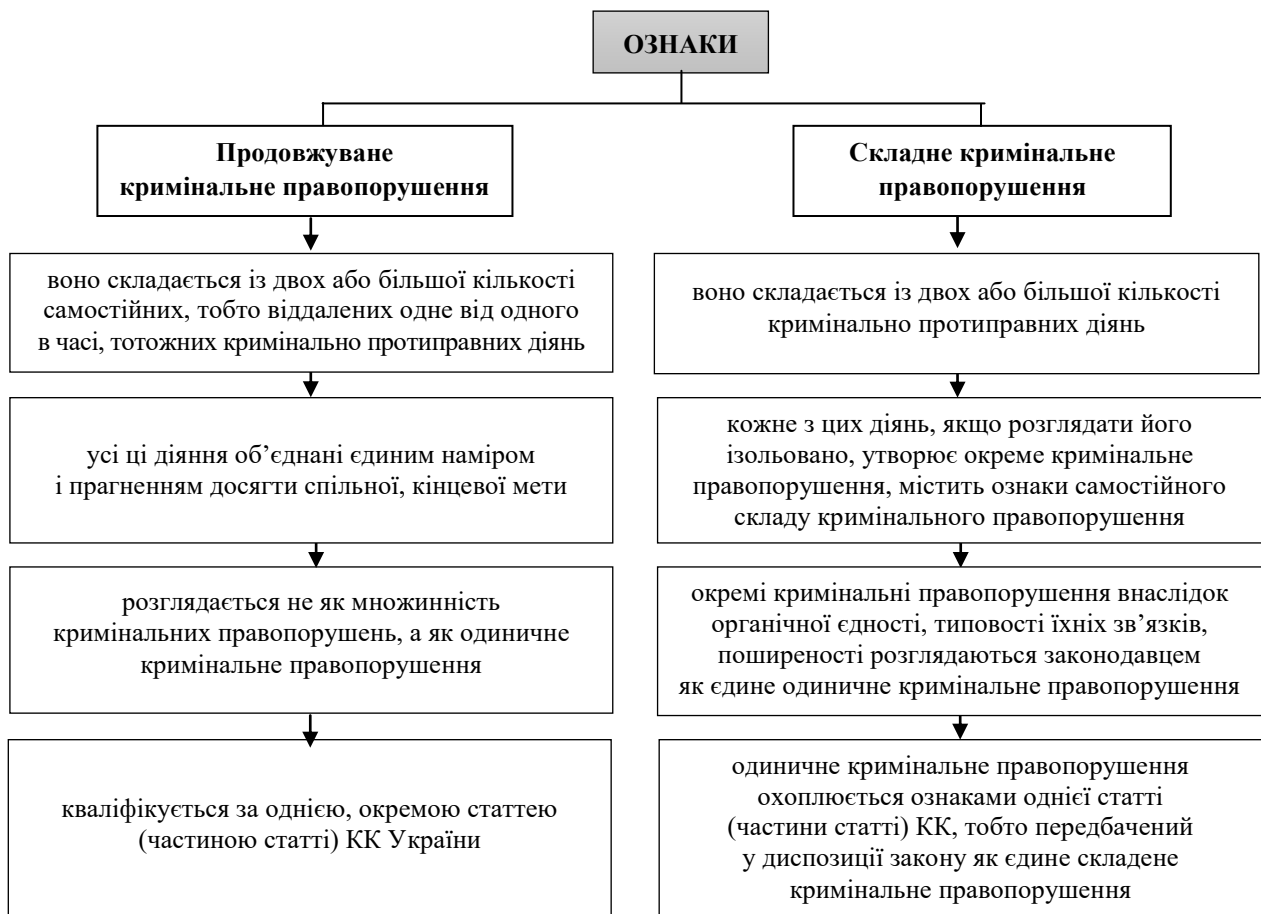
МНОЖИННІСТЬ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

ЗМІСТ

1. Поняття та види одиничних кримінальних правопорушень.
2. Поняття та види множинності кримінальних правопорушень. Відмінність множинності кримінальних правопорушень від триваючих, продовжуваних та складних (складених) кримінальних правопорушень.
3. Поняття, ознаки та види повторності кримінальних правопорушень. Правові наслідки повторності кримінальних правопорушень.
4. Сукупність кримінальних правопорушень і їхні види. Значення сукупності для кваліфікації кримінального правопорушення та призначення покарання.
5. Поняття й види рецидиву кримінальних правопорушень. Кримінально-правове значення рецидиву.

1. Поняття та види одиничних кримінальних правопорушень

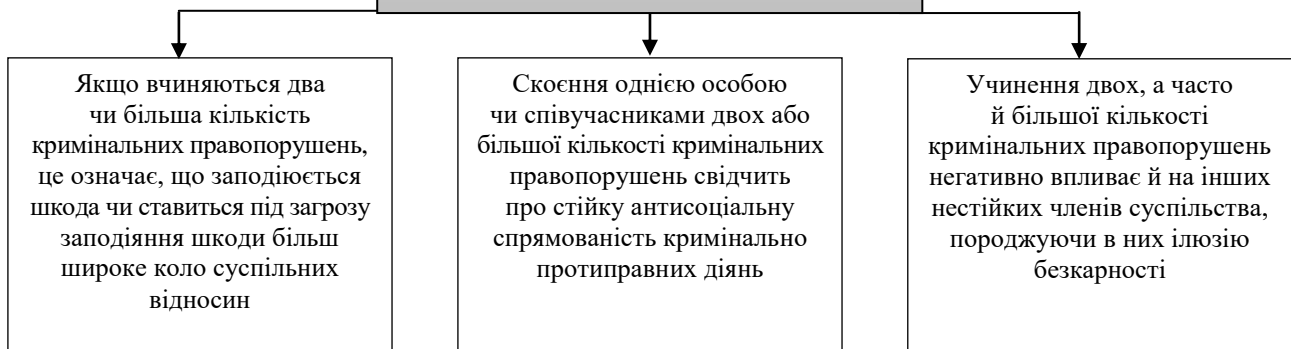

2. Поняття та види множинності кримінальних правопорушень. Відмінність множинності кримінальних правопорушень від триваючих, продовжуваних та складних (складених) кримінальних правопорушень

МНОЖИННІСТЬ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

вчинення особою двох чи більшої кількості суспільно небезпечних діянь, кожне з яких утворює ознаки самостійного складу кримінального правопорушення

ЗАГАЛЬНІ ОЗНАКИ МНОЖИННОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

ВИДИ (ФОРМИ, ПРОЯВИ) МНОЖИННОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Повторність кримінальних правопорушень

вчинення двох або більшої кількості кримінальних правопорушень, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК України (ч. 1 ст. 32). Учинення двох або більшої кількості кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями КК України, визнається повторним лише у випадках, передбачених в Особливій частині КК України

Сукупність кримінальних правопорушень

вчинення особою двох чи більшої кількості кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями чи різними частинами однієї статті Особливої частини КК України, за жодне з яких її не було засуджено (ч. 1 ст. 33). За сукупності кримінальних правопорушень кожен із них підлягає кваліфікації за відповідною статтею або частиною статті Особливої частини КК України

Рецидив кримінальних правопорушень

вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, що має судимість за умисне кримінальне правопорушення (ч. 1 ст. 34 КК України)

3. Поняття, ознаки та види повторності кримінальних правопорушень. Правові наслідки повторності кримінальних правопорушень

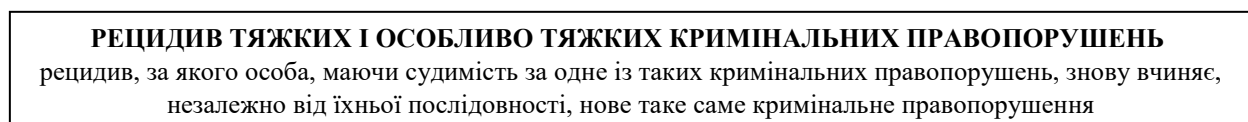
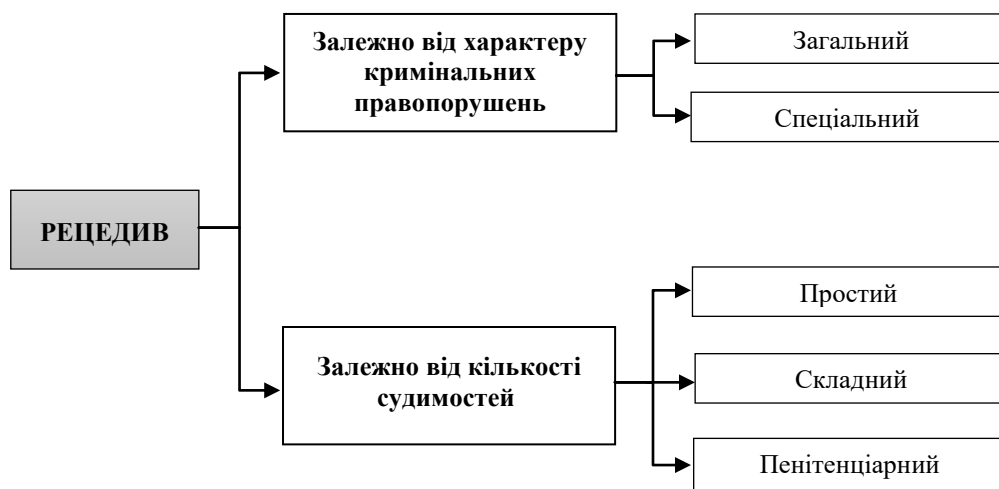
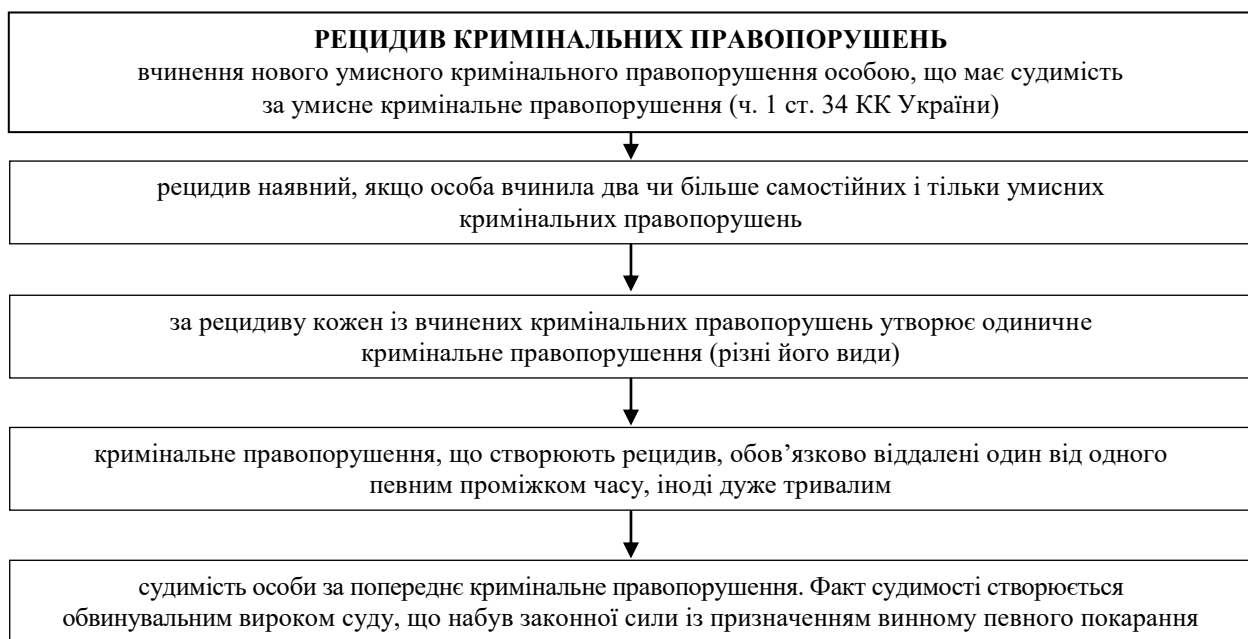
4. Сукупність кримінальних правопорушень і їхні види. Значення сукупності для кваліфікації кримінального правопорушення та призначення покарання

5. Поняття й види рецидиву кримінальних правопорушень.

Кримінально-правове значення рецидиву

**ПРАВИЛА КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА УМОВИ РЕЦИДИВУ
ТОТОЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

кримінальне правопорушення кваліфікується за кваліфікаційною ознакою («вчинення діяння особою раніше судимою за кримінальне правопорушення, передбачене цією статтею») відповідної статті Особливої частини КК (ч. 3 ст. 296 КК)

якщо кримінальне правопорушення було незакінченим, кваліфікація здійснюється за ч. 1 ст. 14 (готування) або ч. 1, 2, 3 ст. 15 (замах) і кваліфікаційною ознакою рецидив цієї статті Особливої частини КК (ч. 3 ст. 296 КК)

якщо особа вчинила кримінальне правопорушення як організатор, підбурювач або пособник, кваліфікація здійснюється за ч. 3, 4, 5 ст. 27 і кваліфікаційною ознакою цієї статті Особливої частини КК (ч. 3 ст. 296 КК)

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЦИДИВУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

полягає в тому, що він береться до уваги під час кваліфікації кримінальних правопорушень і призначення покарання

НЕПОВІДОМЛЕННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

заздалегідь не обіцяне повідомлення про достовірно відоме особливо тяжке кримінальне правопорушення, що готується, вчинюється або вчинено

ТЕМА 11
ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ
КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ

ЗМІСТ

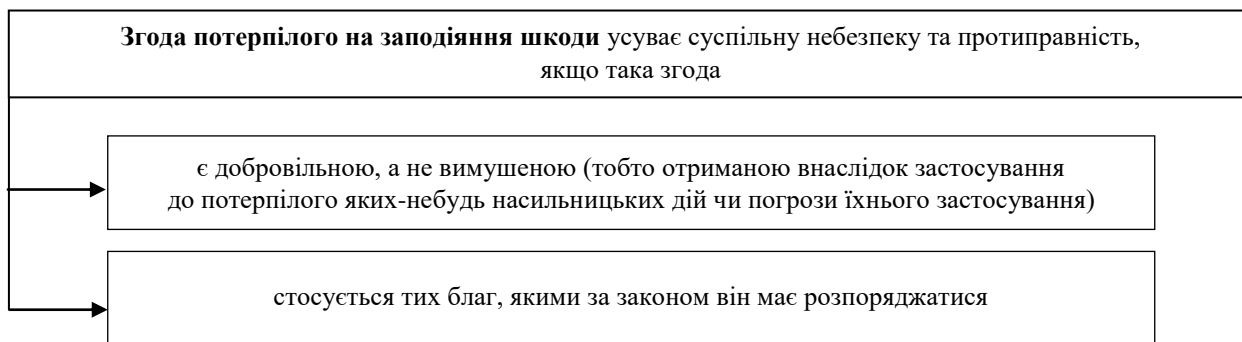
1. Поняття та види обставин, які виключають кримінальну протиправність діяння.
2. Поняття необхідної оборони й умови її правомірності.
3. Уявна оборона. Відповідальність за шкоду, заподіяну в стані уявної оборони.
4. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Підстави, ознаки й умови правомірного затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення, та заподіяння їй шкоди.
5. Поняття крайньої необхідності, її ознаки та підстави виникнення.
6. Фізичний або психічний примус як обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння.
7. Виконання наказу чи розпорядження.
8. Діяння, пов'язане з ризиком.
9. Виконання спеціального завдання з попередження чи викриття кримінально протиправної діяльності, організованої групи або злочинної організації.

1. Поняття та види обставин, які виключають кримінальну протиправність діяння

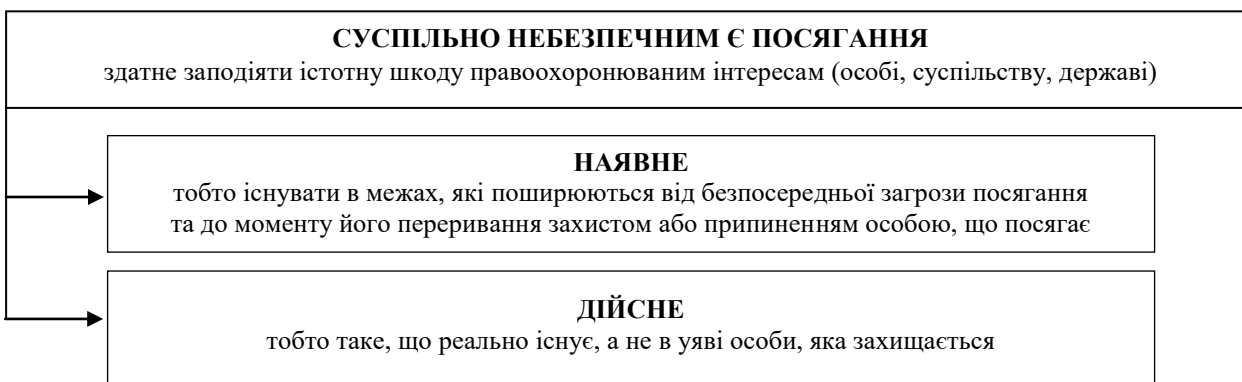
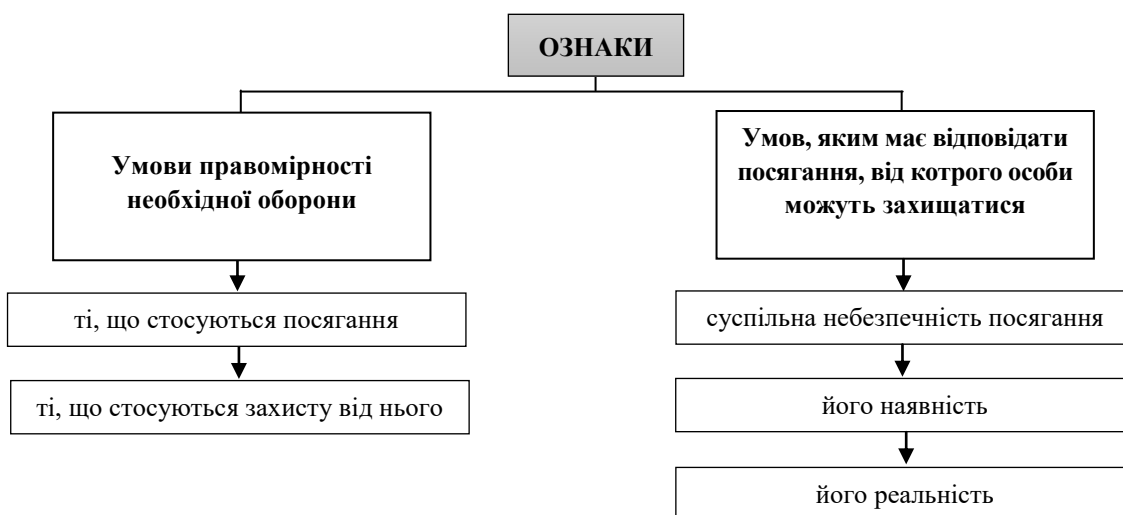
ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ
діяння, потрібно розуміти передбачені КК зовнішньо подібні зі кримінальними правопорушеннями соціально прийнятні та правомірні вчинки, які здійснені за певних умов і не визнаються кримінальними правопорушеннями у зв'язку з тим, що були спрямовані на захист правоохоронних інтересів особи, суспільства чи держави

ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФУНКЦІЙ БУДЕ ПРАВОМІРНИМ
тоді, коли спричинення шкоди охоронюваним інтересам здійснено в межах професійних повноважень конкретної особи, визначених відповідними нормативно-правовими актами

2. Поняття необхідної оборони й умови її правомірності

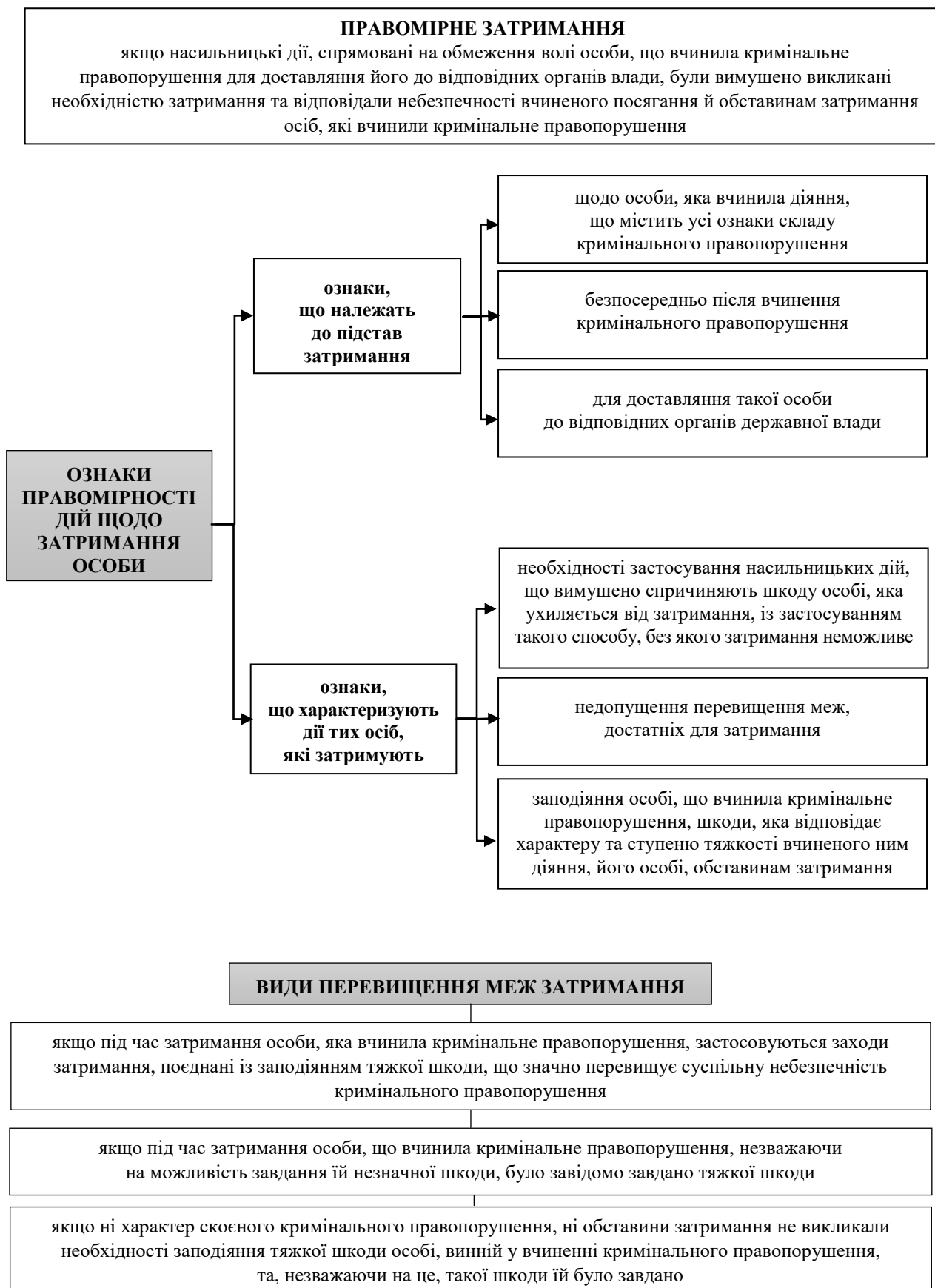

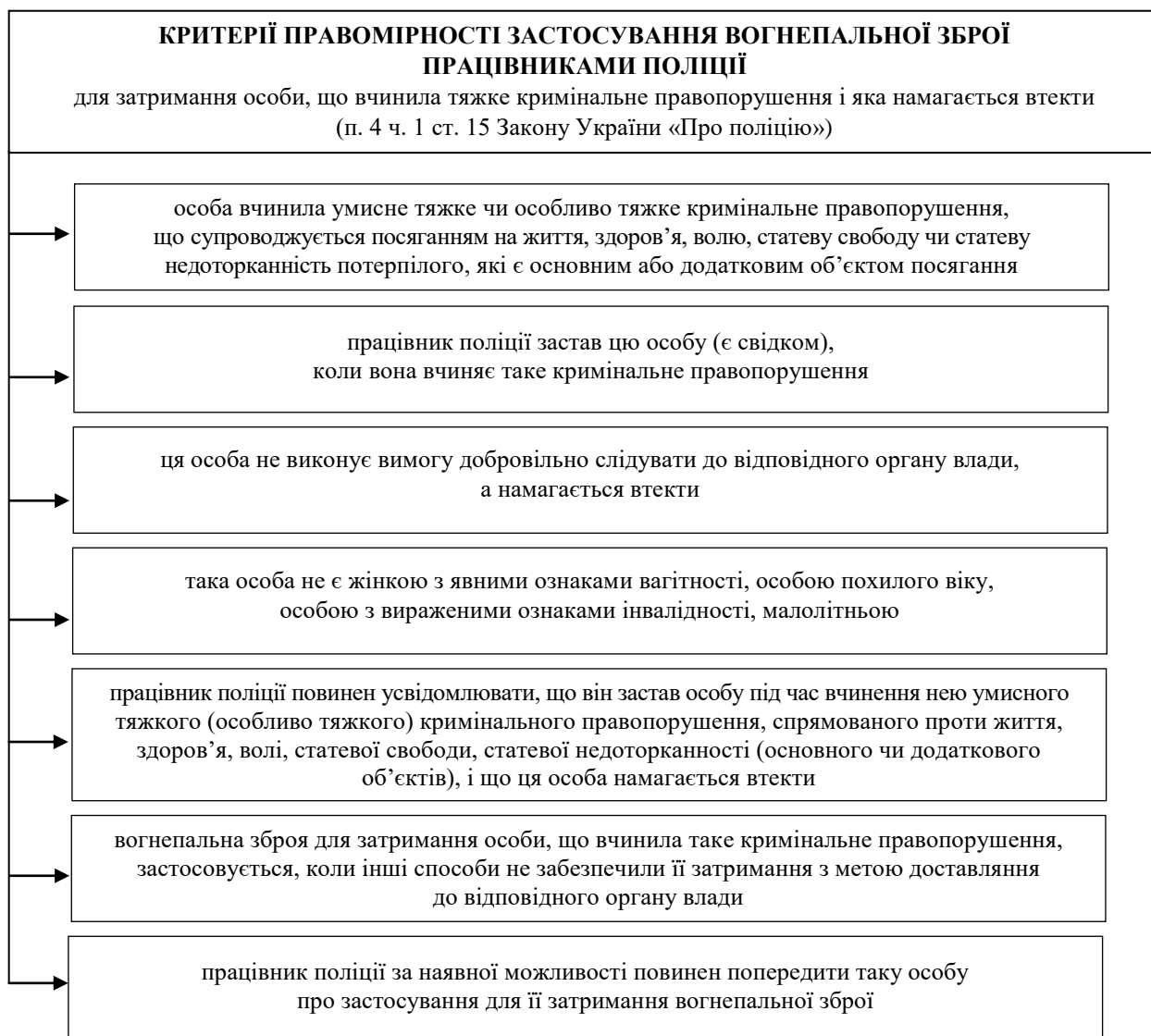
3. Уявна оборона. Відповідальність за шкоду, заподіяну в стані уявної оборони

УЯВНА ОБОРОНА

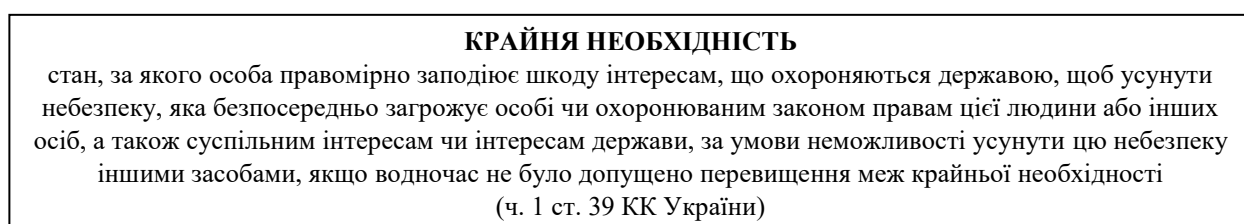
заподіяння шкоди за обставин, коли реального суспільно небезпечного посягання немає та особа, неправильно оцінюючи дії потерпілого (того, хто посягає), лише помилково припускала наявність такого посягання. Отже, у разі уявної оборони посягання насправді немає, існує воно лише в уяві особи, що обороняється, а також завдається особі, яка через випадковий збіг обставин опинилась у певний час у певному місці та діяла в певний спосіб (ч. 1 ст. 37 КК України)

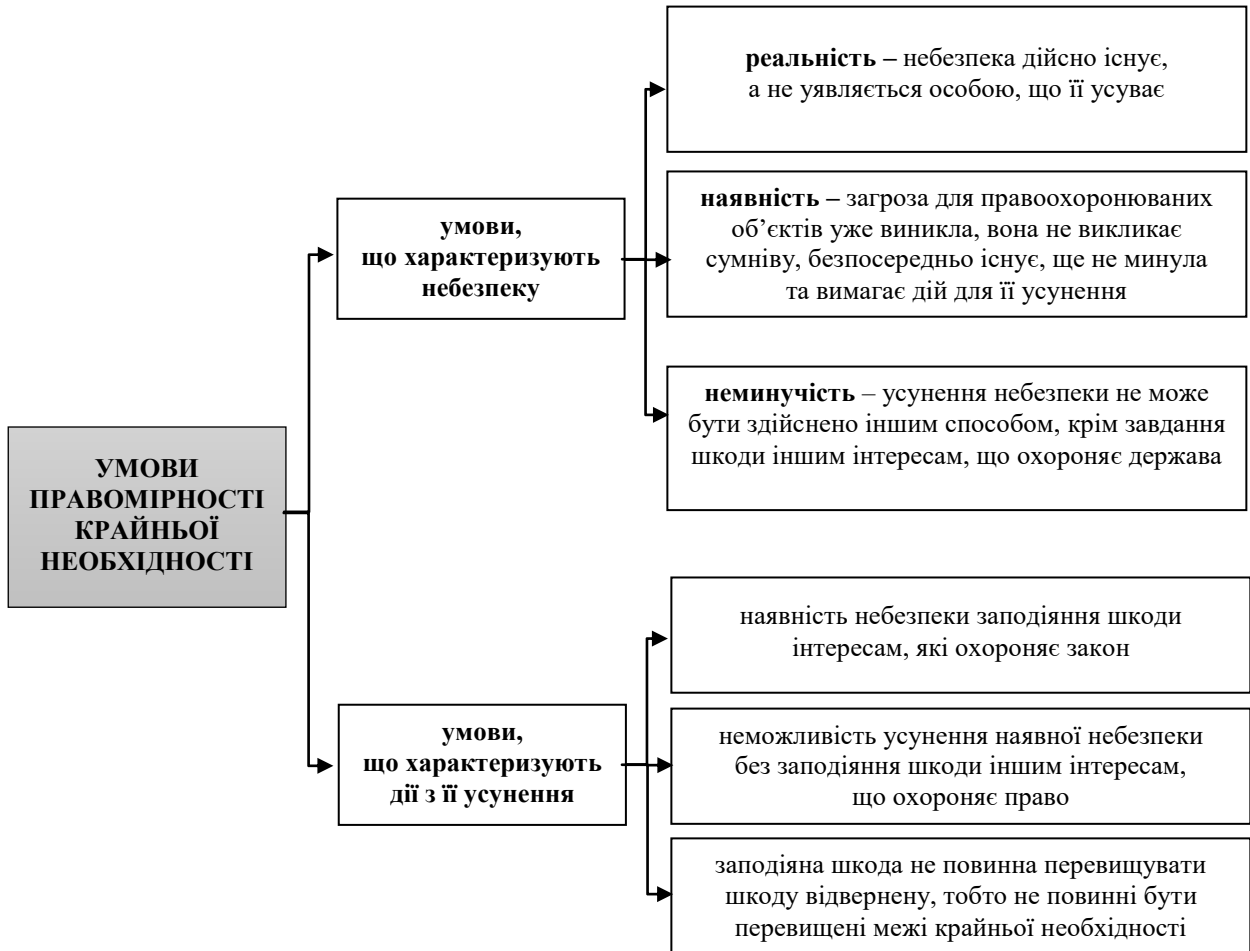
4. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Підстави, ознаки й умови правомірного затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення та заподіяння йому шкоди

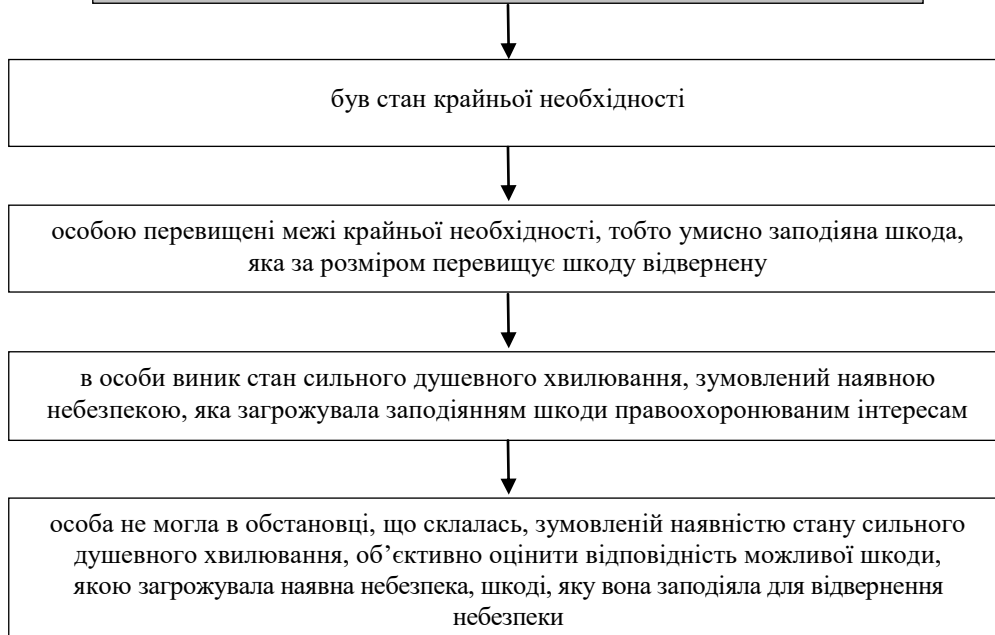

5. Поняття крайньої необхідності, її ознаки та підстави виникнення

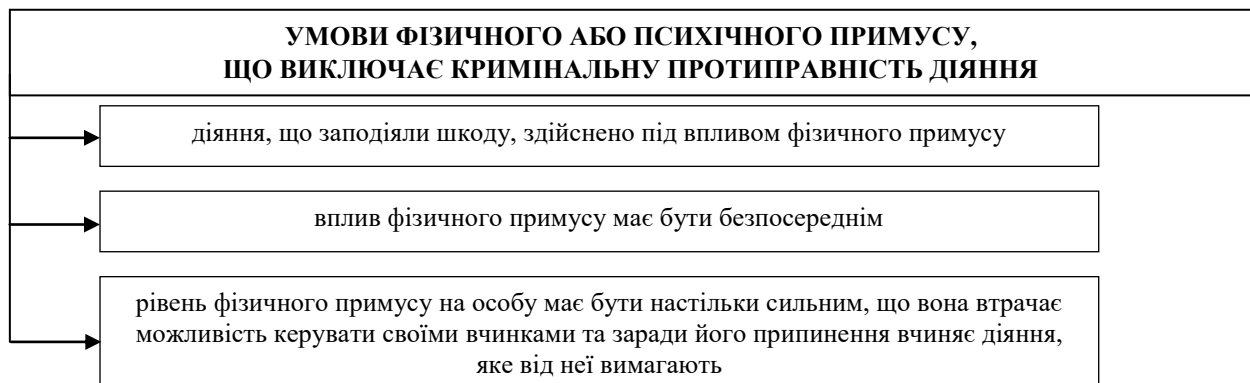

**УМОВИ НЕПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УМИСНЕ ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ
В РАЗІ ПЕРЕВИЩЕННЯ МЕЖ КРАЙНЬОЇ НЕОБХІДНОСТІ**

**6. Фізичний або психічний примус як обставина,
що виключає кримінальну протиправність діяння**

ПСИХІЧНИЙ ПРИМУС

потрібно розуміти вплив на волю особи різними способами (мімікою, словами, діями), щоб примусити її скоїти суспільно небезпечне діяння. За психічного примусу особа завжди зберігає свободу вибору, тому кримінальна відповідальність у таких випадках не виключається. Вона визначається із застосуванням положень закону про крайню необхідність

7. Виконання наказу чи розпорядження

НАКАЗ

видана в належній формі відповідною особою в межах її компетенції офіційна обов'язкова вимога виконати чи не виконати підлеглому якісь дії. У деяких випадках невиконання наказу тягне за собою кримінальну відповідальність (ст. 403 «Невиконання наказу» КК України)

Наказ або розпорядження буде законним за ТАКИХ УМОВ

вони мають бути видані відповідною особою в належному порядку в межах її компетенції

наказ чи розпорядження мають не суперечити чинному законодавству та не порушувати конституційних прав і свобод людини та громадянина

ЯВНА НЕЗАКОННІСТЬ НАКАЗУ ЧИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ОЗНАЧАЄ

що виконавець знає про їхній явно незаконний, кримінально протиправний характер або має знати про це на підставі покладених на нього юридичних обов'язків (наказ застосовувати зброю під час припинення несанкціонованого мітингу)

8. Діяння, пов'язане з ризиком

РИЗИК ВИЗНАЄТЬСЯ ВИПРАВДАНИМ

тоді, коли мету, що була поставлена, не можна було досягти за певних обставин дією (бездіяльністю), не поєднаною із ризиком, і особа, що допустила ризик, обґрунтовано розраховувала, що вжиті нею заходи є достатніми для відвернення шкоди правоохоронюваним інтересам

РИЗИК НЕ ВИЗНАЄТЬСЯ ВИПРАВДАНИМ

якщо він завідомо створював загрозу для життя інших людей або загрозу екологічної катастрофи чи інших надзвичайних подій (ч. 3 ст. 42 КК України)

ДІЯННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З РИЗИКОМ, ПОТРІБНО ВІДРІЗНЯТИ ВІД ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ В СТАНІ КРАЙНЬОЇ НЕОБХІДНОСТІ

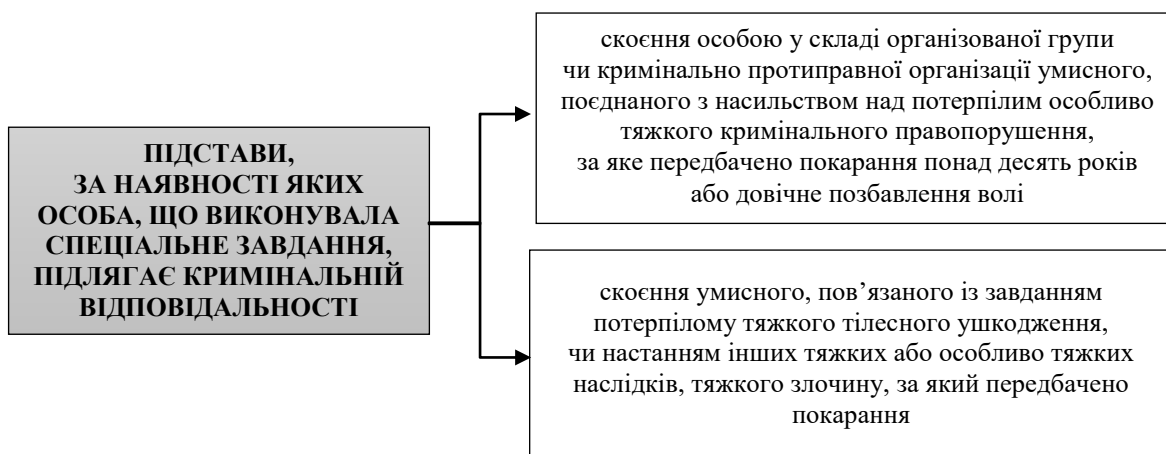
за крайньої необхідності безпека, що загрожує, якщо її не усунути, обов'язково призведе до настання суспільно небезпечних наслідків, а за умови ризику такі наслідки тільки можливі

на відміну від крайньої необхідності, шкода за умови виправданого ризику може бути більшою, ніж попереджена

9. Виконання спеціального завдання з попередження чи викриття кримінально протиправної діяльності, організованої групи або злочинної організації

СПЕЦІАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

особливий вид завдання з попередження чи розкриття діяльності організованої групи або кримінально протиправної організації, виконати яке можливо лише беручи участь у кримінально протиправній діяльності вказаних угруповань для входження в довіру й отримання необхідної інформації

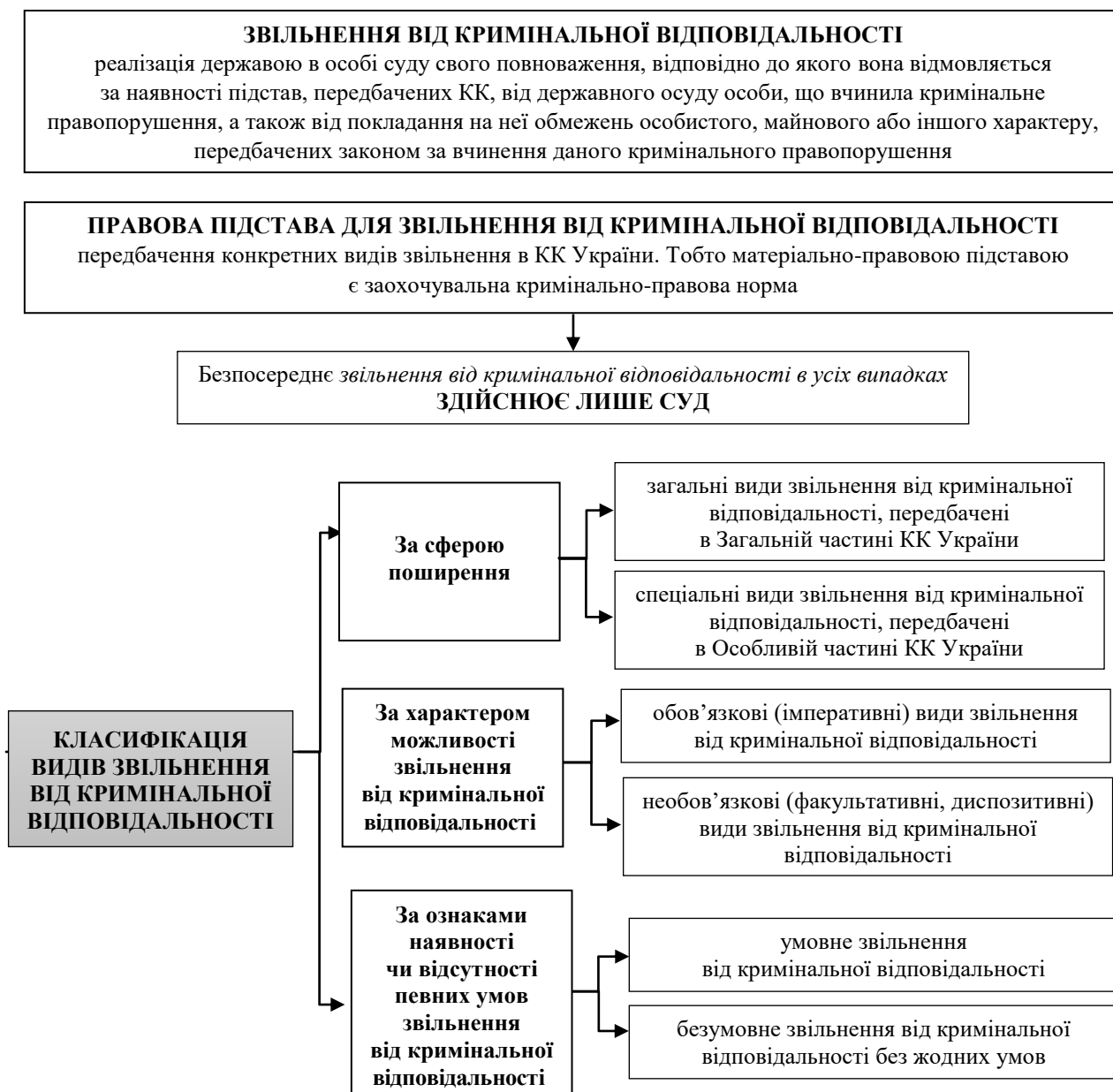
ТЕМА 12

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

ЗМІСТ

1. Правові підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності. Види звільнення від кримінальної відповідальності.
2. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України).
3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК України).
4. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з переданням особи на поруки (ст. 47 КК України).
5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки (ст. 48 КК України).
6. Перебіг строків давності – правова підстава для звільнення від кримінальної відповідальності.
7. Зупинення та переривання строків давності: кримінально-правове значення.

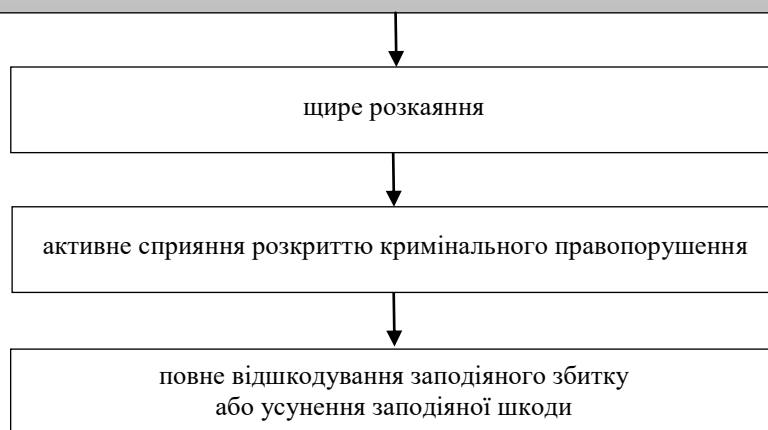
1. Правові підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності. Види звільнення від кримінальної відповідальності

2. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України)

«Особа, яка вперше вчинила кримінальний проступок або необережний нетяжкий злочин, крім корупційних кримінальних правопорушень, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона після вчинення кримінального правопорушення щиро покаялася, активно сприяла розкриттю кримінального правопорушення і повністю відшкодувала завдані нею збитки або усунула заподіяну шкоду» (ст. 45 КК України)

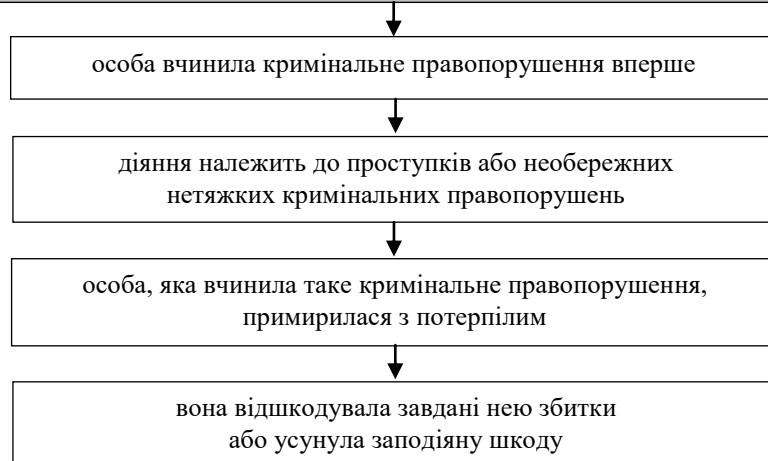
ОЗНАКИ ДІЙОВОГО КАЯТТЯ ЯК УМОВИ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК України)

«Особа, яка вперше вчинила кримінальний проступок або необережний нетяжкий злочин, крім корупційних кримінальних правопорушень, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона примирилася з потерпілим і відшкодувала завдані нею збитки або усунула заподіяну шкоду» (ст. 46 КК України)

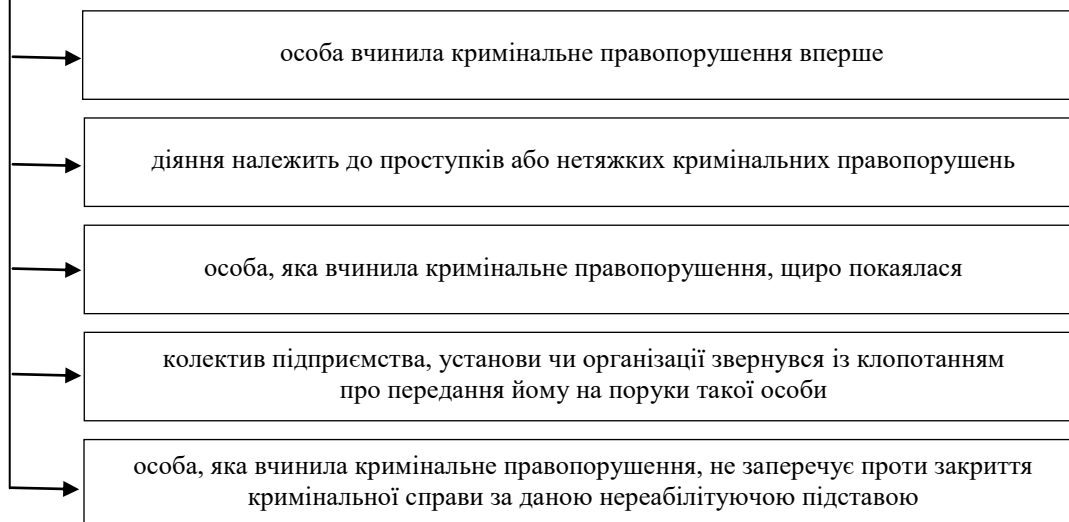
ОЗНАКИ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ПРИМИРЕННЯМ ВИННОГО З ПОТЕРПІЛИМ

4. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із переданням особи на поруки (ст. 47 КК України)

«Особу, яка вперше вчинила кримінальний проступок або нетяжкий злочин, крім корупційних кримінальних правопорушень, та щиро покаялася, може бути звільнено від кримінальної відповідальності з переданням її на поруки колективу підприємства, установи чи організації за їхнім клопотанням за умови, що вона протягом року із дня передання її на поруки виправдає довіру колективу, не ухилятиметься від заходів виховного характеру та не порушуватиме громадського порядку» (ст. 47 КК України)

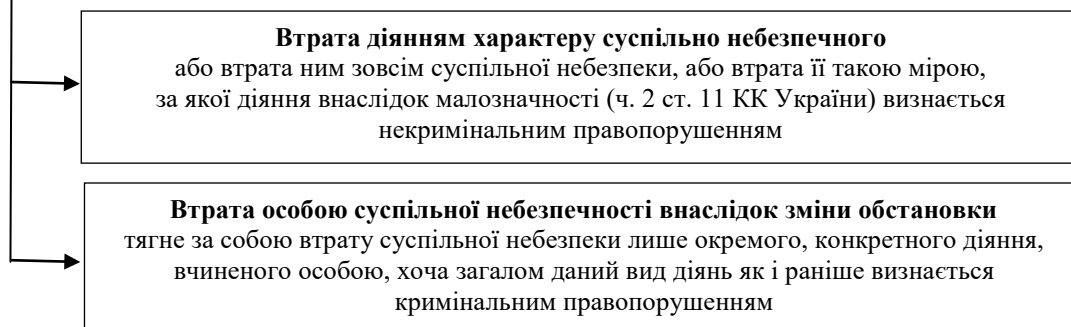
Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з переданням особи на поруки може бути
ЗА СУКУПНОСТІ ТАКИХ УМОВ

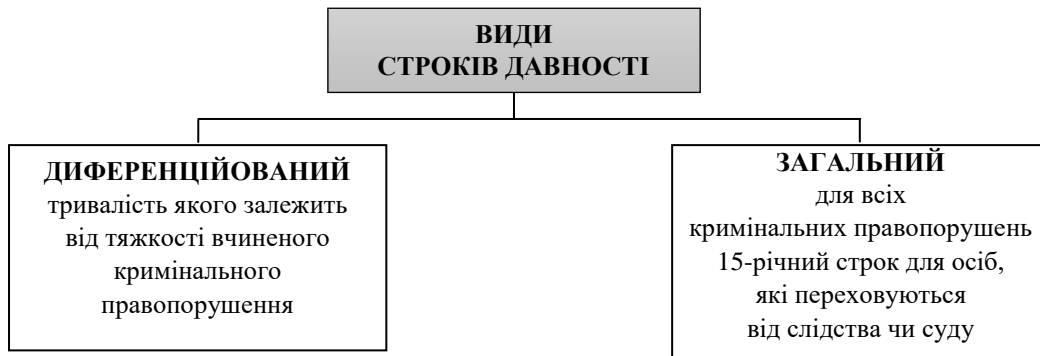
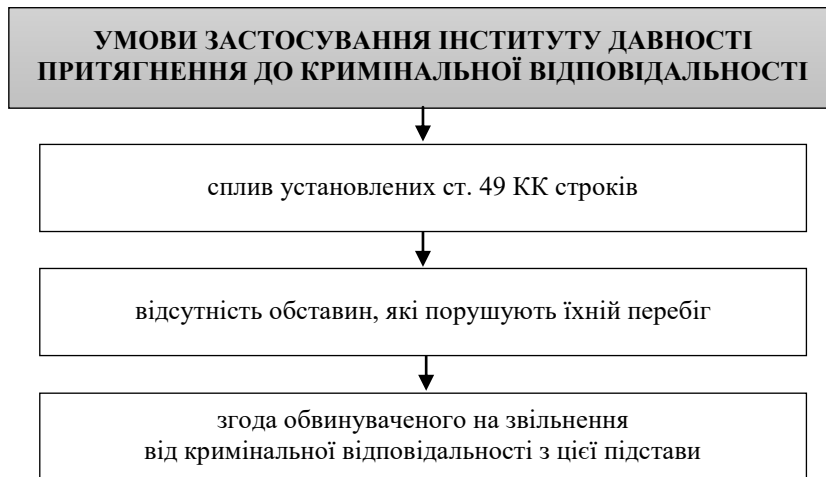
5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки (ст. 48 КК України)

«Особу, яка вперше вчинила кримінальний проступок або нетяжкий злочин, крім корупційних кримінальних правопорушень, може бути звільнено від кримінальної відповідальності, якщо буде визнано, що на час кримінального провадження внаслідок зміни обстановки вчинене нею діяння втратило суспільну небезпечність або ця особа перестала бути суспільно небезпечною» (ст. 48 КК України)

ДВІ УМОВИ факультативного і безумовного звільнення особи від кримінальної відповідальності

6. Перебіг строків давності – правова підстава для звільнення від кримінальної відповідальності

**УМОВИ ПЕРЕРИВАННЯ
СТРОКІВ ДАВНОСТІ**

Нове кримінальне правопорушення має бути злочином
якщо особа вчинила кримінальне правопорушення невеликої
тяжкості, строк давності за перше кримінальне правопорушення
продовжує спливати як і раніше, а строк давності кримінального
переслідування за нове кримінальне правопорушення починає
спливати окремо, незалежно від першого
кримінального правопорушення

Учинення нового злочину
перериває сплив як диференційованих строків давності, указаних
у ч. 1 ст. 49 КК України, так і 15-річного загального для всіх
строку давності щодо осіб, які ухиляються від слідства та суду,
передбаченого ч. 2 ст. 49 КК України

**У разі переривання строку давності у зв'язку
із вчиненням нового кримінального правопорушення**
частина строку давності, що спливла до моменту вчинення нового
кримінального правопорушення, втрачає своє значення і до уваги
не береться. Обчислення давності в цьому разі починається
з моменту вчинення нового кримінального правопорушення
одночасно, паралельно та самостійно щодо кожного з них

7. Зупинення та переривання строків давності: кримінально-правове значення

ПЕРЕБІГ ДАВНОСТІ ЗУПИНЯЄТЬСЯ

якщо особа, що вчинила кримінальне правопорушення, ухиляється від слідства чи суду.
У таких випадках перебіг давності відновлюється від дня з'явлення особи із зізнанням
або від дня її затримання

ТЕМА 13 ВЧЕННЯ ПРО ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

ЗМІСТ

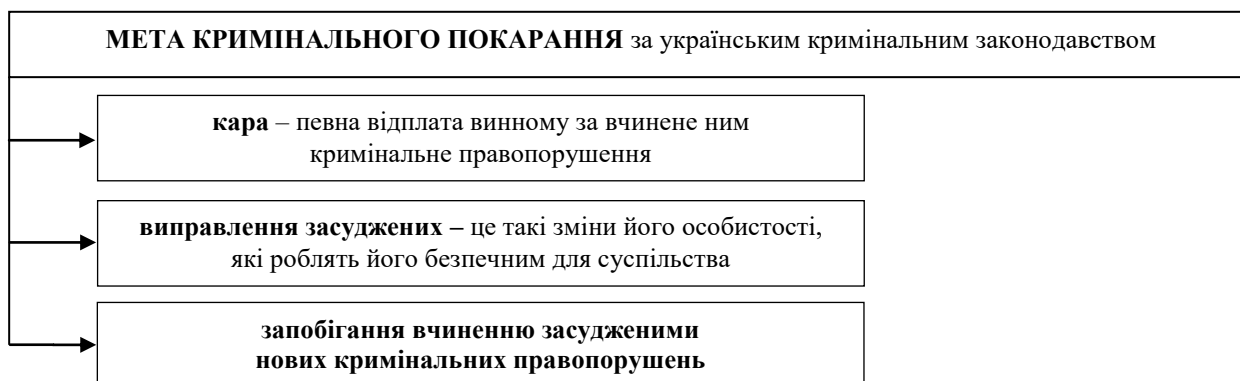
1. Поняття та ознаки покарання.
2. Мета покарання в сучасних умовах розвитку суспільства.
3. Система покарань за чинним законодавством.
4. Класифікація покарань у КК України.
5. Принципи та загальні засади призначення покарання.
6. Обставини, що пом'якшують покарання.
7. Обставини, що обтяжують покарання.
8. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
9. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
10. Призначення покарання за сукупністю вироків.

1. Поняття та ознаки покарання

ПОКАРАННЯ
є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні кримінального правопорушення, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого. Покарання має на меті не лише кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами

2. Мета покарання в сучасних умовах розвитку суспільства

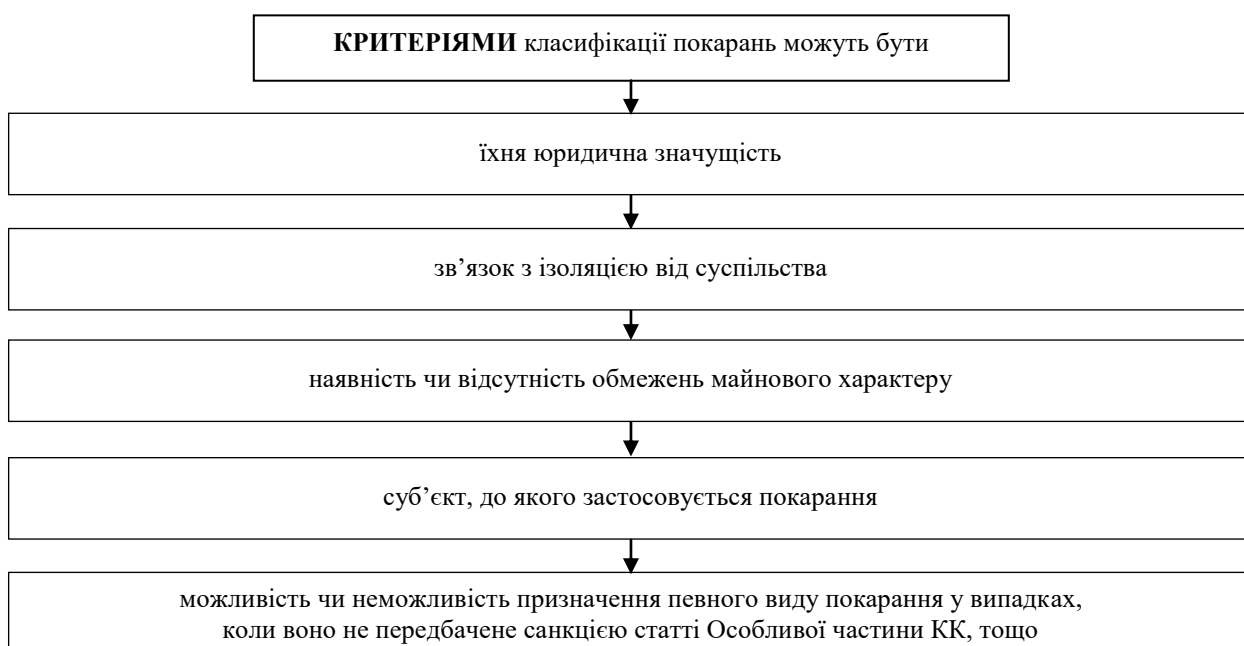

3. Система покарань за чинним законодавством

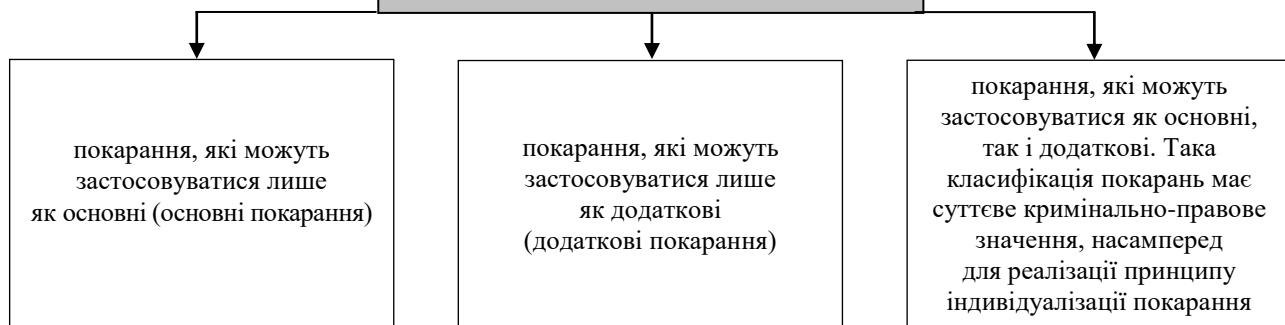
СИСТЕМА ПОКАРАНЬ
установлений у кримінальному законі вичерпний, загальнообов'язковий перелік визначених за змістом видів покарань, що характеризуються внутрішньою єдністю та узгодженістю. Система конкретно визначених за змістом покарань дає суду можливість під час застосування покарання здійснити його індивідуалізацію, зважаючи на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, особу винного та обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання

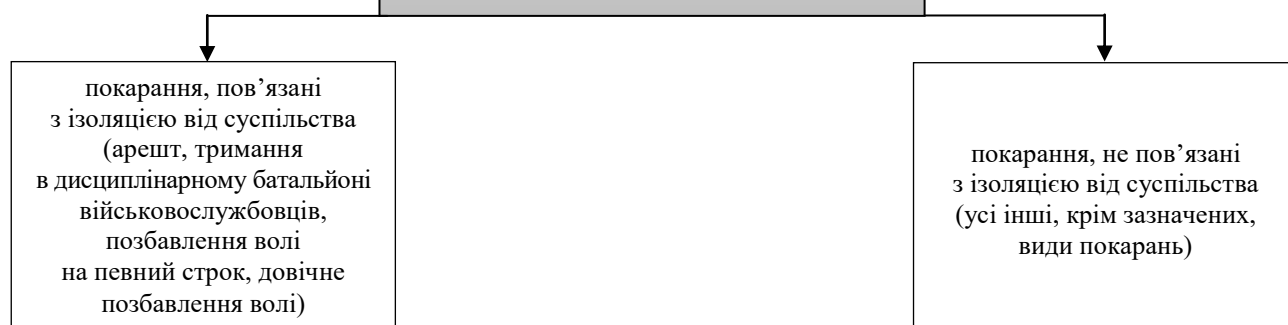
4. Класифікація покарань у КК України

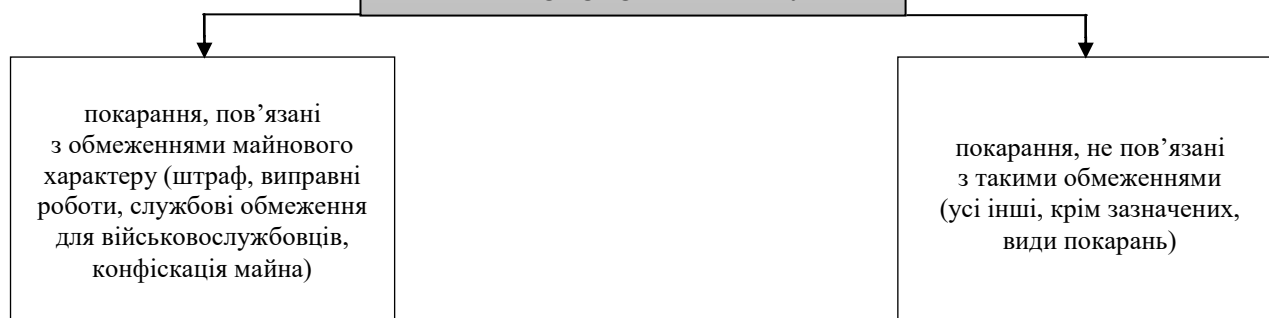
**КЛАСИФІКАЦІЯ ПОКАРАНЬ
ЗА СВОЄЮ ЮРИДИЧНОЮ
ЗНАЧУЩІСТЮ**

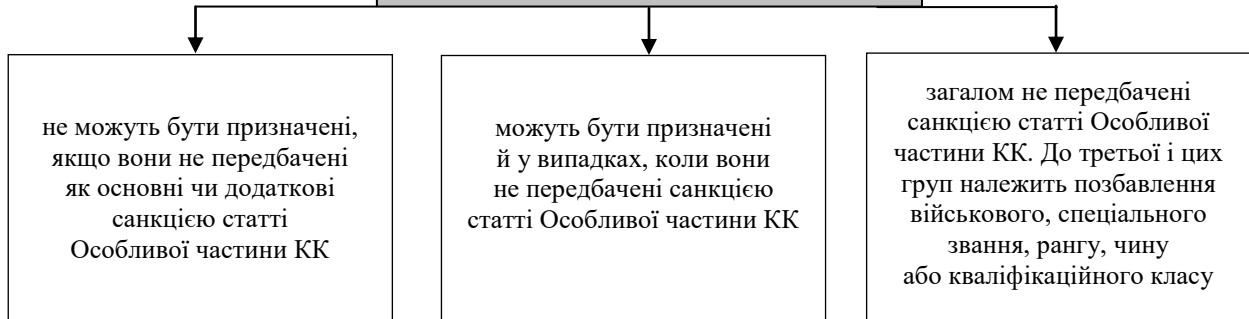
**КЛАСИФІКАЦІЯ ПОКАРАНЬ
ЗА ЗВ'ЯЗКОМ З ІЗОЛЯЦІЄЮ
ВІД СУСПІЛЬСТВА**

**КЛАСИФІКАЦІЯ ПОКАРАНЬ
ЗА КРИТЕРІЄМ НАЯВНОСТІ
ЧИ ВІДСУТНОСТІ ОБМЕЖЕНЬ
МАЙНОВОГО ХАРАКТЕРУ**

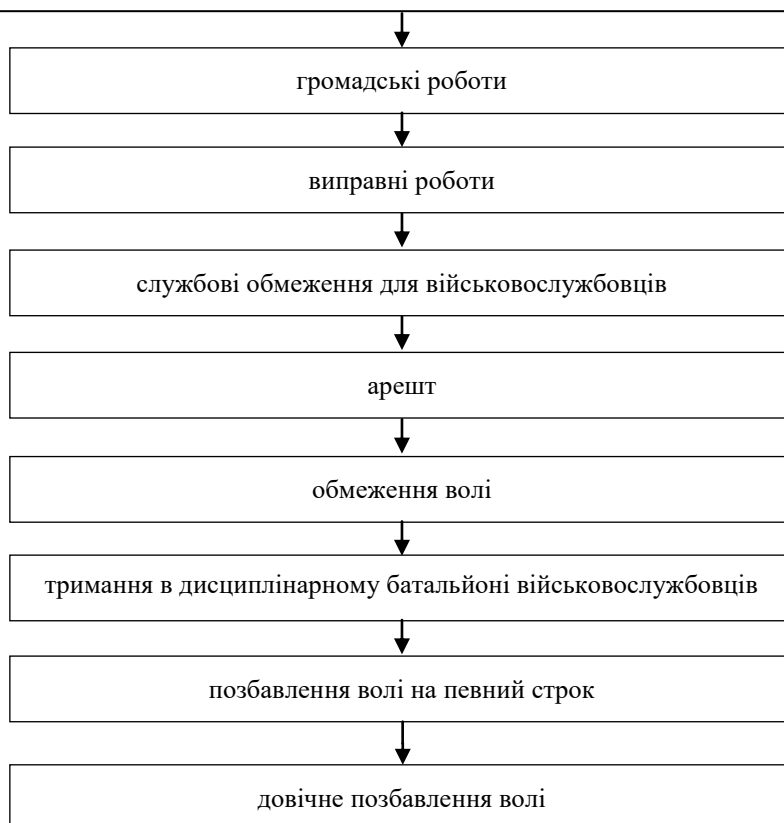

**КЛАСИФІКАЦІЯ ПОКАРАНЬ
ЗА КРИТЕРІЄМ МОЖЛИВОСТІ
ЧИ НЕМОЖЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ
ПЕВНОГО ВИДУ ПОКАРАННЯ
У ВИПАДКАХ, КОЛИ ВОНО
НЕ ПЕРЕДБАЧЕНЕ САНКЦІЄЮ
СТАТТІ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК**

ОСНОВНЕ ПОКАРАННЯ

покарання, яке не може додаватися до інших покарань і застосовується лише як самостійне покарання за те чи інше кримінальне правопорушення. Основні покарання є найбільш суворими позбавленнями та обмеженнями прав і свобод, що застосовуються тільки самостійно і не можуть приєднуватися одне до одного або поєднуватися

ДОДАТКОВЕ ПОКАРАННЯ
покарання, яке у випадках і порядку, передбачених КК, додається до основного покарання за те чи інше кримінальне правопорушення і самостійно застосовуватися не може

позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу

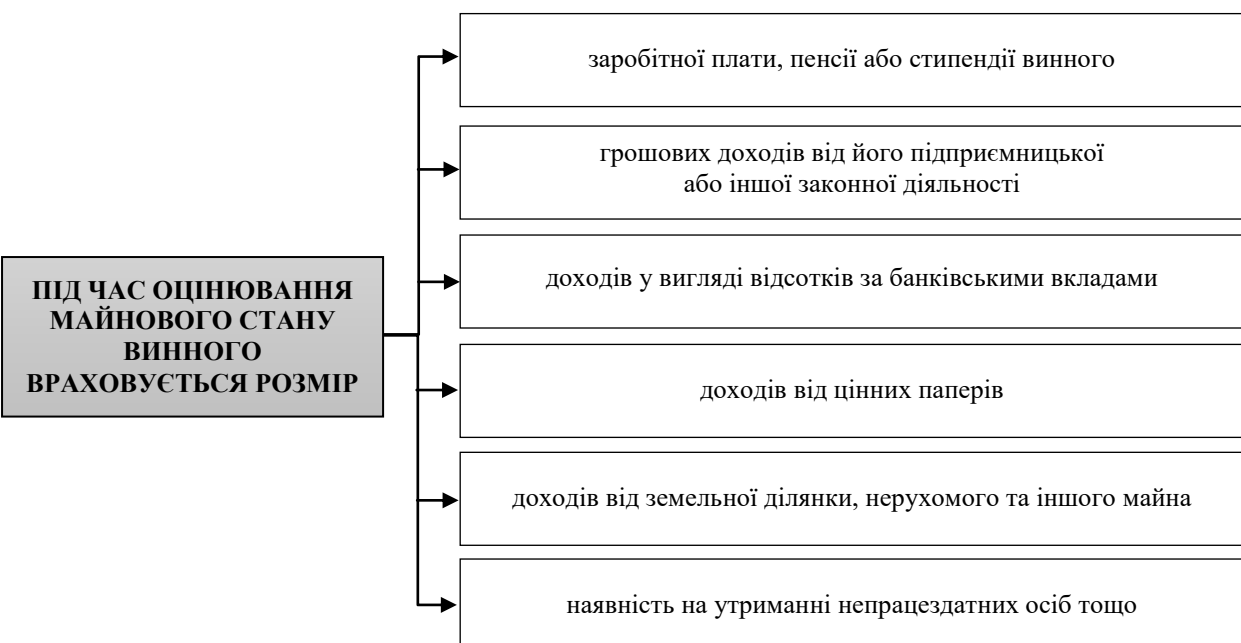
конфіскація майна

ПОКАРАННЯ, ЯКЕ МОЖЕ ЗАСТОСОВУВАТИСЯ ЯК ОСНОВНЕ І ДОДАТКОВЕ
покарання, яке залежно від обставин справи може бути застосоване або як самостійне покарання за те чи інше кримінальне правопорушення, або у випадках і порядку, передбачених КК, додається до іншого основного покарання як додаткове

штраф

позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю

ШТРАФ
грошове стягнення, що накладається судом у випадках і розмірі, установлених в Особливій частині Кримінального кодексу. Суд обов'язково повинен розглядати можливість призначення штрафу у випадках, передбачених Особливою частиною Кримінального кодексу, адже штраф може застосовуватися як основне або додаткове покарання (ст. 53 КК України)

**ПОЗБАВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО, СПЕЦІАЛЬНОГО ЗВАННЯ, РАНГУ, ЧИНУ
АБО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО КЛАСУ**

не передбачене жодною санкцією Особливої частини КК і застосовується на розсуд суду і лише за умови засудження особи за особливо тяжке чи тяжке кримінальне правопорушення

**ПОЗБАВЛЕННЯ ПРАВА ОБІЙМАТИ ПЕВНІ ПОСАДИ
АБО ЗАЙМАТИСЯ ПЕВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ**

призначається у випадках, коли вчинення кримінального правопорушення було пов'язане зі службовим становищем підсудного або із зайняттям ним певною діяльністю з метою недопущення вчинення ним у подальшому кримінальних правопорушень із використанням певної посади чи внаслідок зайняття певною діяльністю

як основне

а) у випадках, установлених санкціями статей Особливої частини КК

б) у порядку призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом

як додаткове

а) у випадках, установлених санкціями статей Особливої частини КК

б) у випадках, коли воно не передбачене в санкціях відповідної статті Особливої частини КК, якщо суд визнає за неможливе збереження за особою права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю

в) у разі звільнення від покарання з випробуванням

ГРОМАДСЬКІ РОБОТИ

полягають у виконанні засудженим за місцем його проживання у вільний від роботи чи навчання денний час безоплатних суспільно-корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування

СЛУЖБОВІ ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

застосовуються до засуджених військовослужбовців, крім військовослужбовців строкової служби, на строк від 6 місяців до 2 років у випадках, передбачених КК, а також у випадках, коли суд, зважаючи на обставини справи та особу засудженого, вважатиме за можливе замість обмеження волі чи позбавлення волі на певний строк не більше ніж 2 роки призначити службове обмеження на той самий строк

засуджений військовослужбовець не може бути підвищений за посадою та у військовому званні

строк покарання не зараховується йому у строк вислуги років для присвоєння чергового військового звання

із суми грошового забезпечення засудженого провадиться відрахування в дохід держави

КОНФІСКАЦІЯ МАЙНА

полягає в примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке є власністю засудженого. Якщо конфіскується частина майна, суд повинен зазначити, яка саме частина майна конфіскується, або перелічити предмети, що конфіскуються

↓

особа, до якої вона застосована, вчинила тяжке або особливо тяжке корисливе кримінальне правопорушення

↓

санкцією статті Особливої частини КК за це кримінальне правопорушення передбачено покарання у вигляді конфіскації майна

↓

у засудженого вилучається майно

↓

це майно є його власністю

↓

воно вилучається примусово

↓

вказане майно вилучається не тимчасово, а назавжди, і передається у власність держави

↓

держава ніяк не компенсує власникові вартість вилученого майна

АРЕШТ

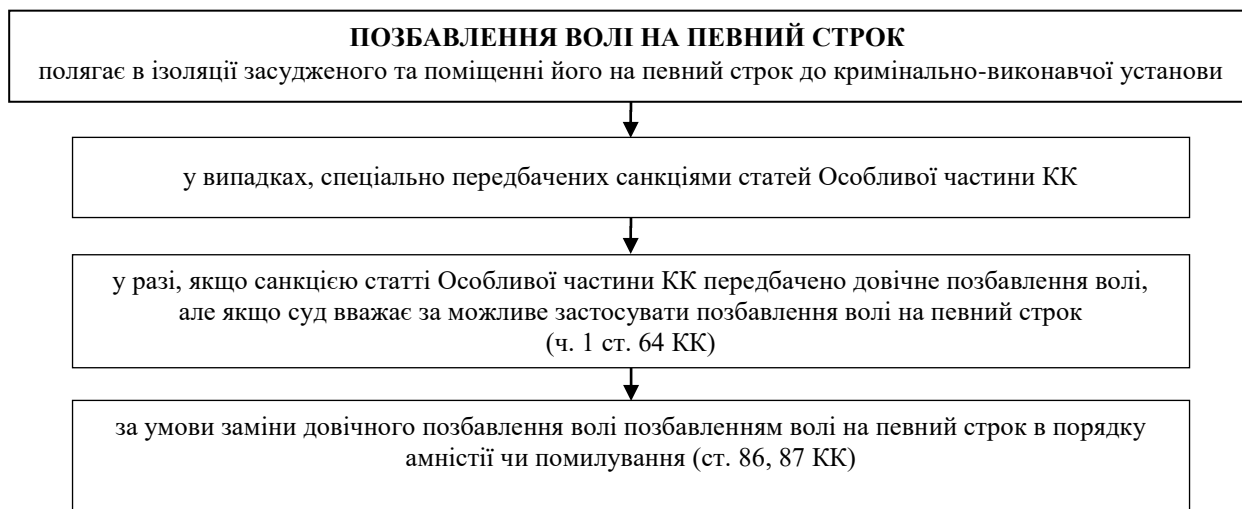
полягає в триманні засудженого в умовах ізоляції в арештному домі за місцем засудження і встановлюється на строк від 1 до 6 місяців (військовослужбовець відбуває покарання у вигляді арешту на гауптвахті)

ОБМЕЖЕННЯ ВОЛІ

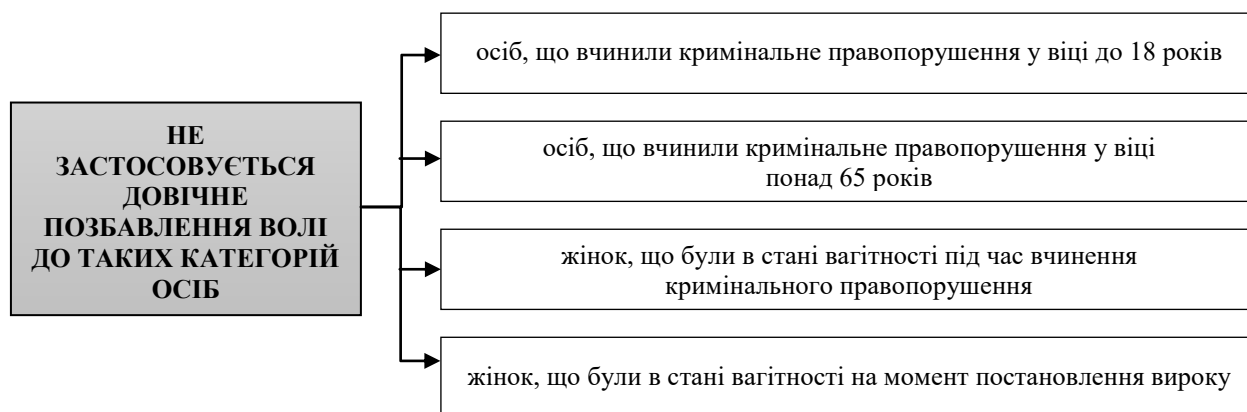
полягає у триманні особи в кримінально-виконавчих установах відкритого типу без ізоляції від суспільства в умовах здійснення за нею нагляду з обов'язковим залученням засудженого до праці. Обмеження волі встановлюється на строк від 1 до 5 років

ТРИМАННЯ В ДИСЦИПЛІНАРНОМУ БАТАЛЬЙОНІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

полягає в ізоляції засудженого військовослужбовця строкової служби та поміщенні його на строк від 6 місяців до 2 років до дисциплінарного батальйону у випадках, передбачених кодексом, а також якщо суд, зважаючи на обставини справи та особу засудженого, вважатиме за можливе замінити позбавлення волі на строк не більше ніж 2 роки триманням у дисциплінарному батальйоні на той самий строк

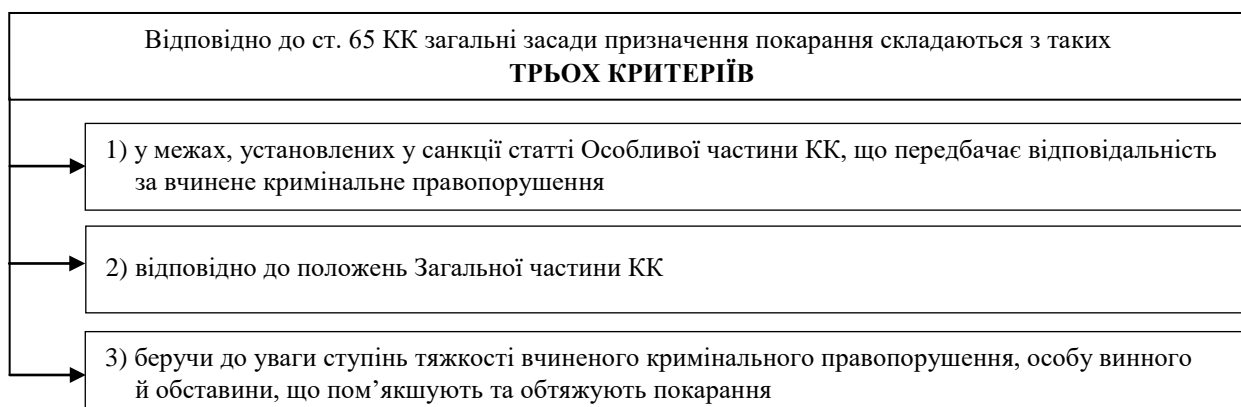

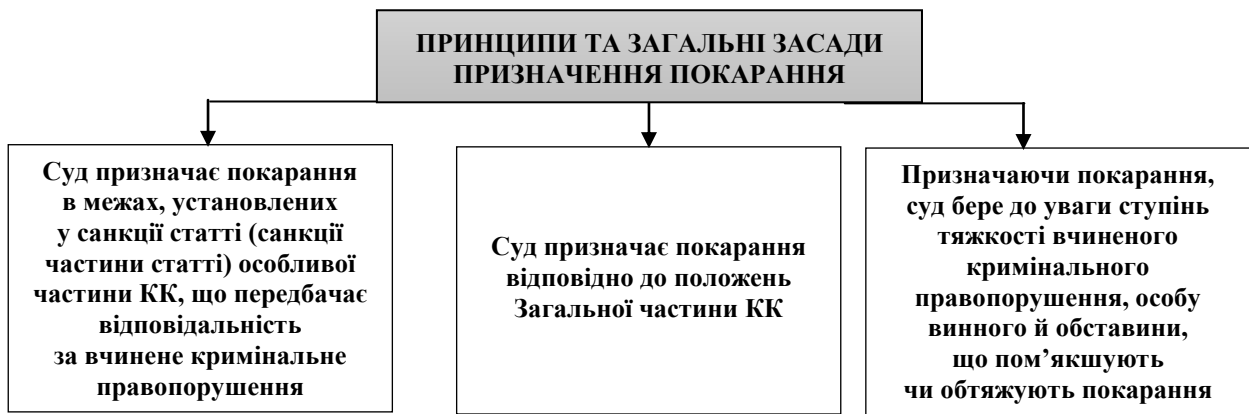
ДОВІЧНЕ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ
є найсуворішим з усіх видів покарань, установлюється за вчинення особливо тяжких кримінальних правопорушень і застосовується судом тільки в разі, якщо він вказаний у санкції статті Особливої частини КК і суд не вважає за можливе застосувати позбавлення волі на певний строк

5. Принципи та загальні засади призначення покарання

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ
ті встановлені законом критерії, якими повинен керуватися суд у призначенні покарання в кожній конкретній справі

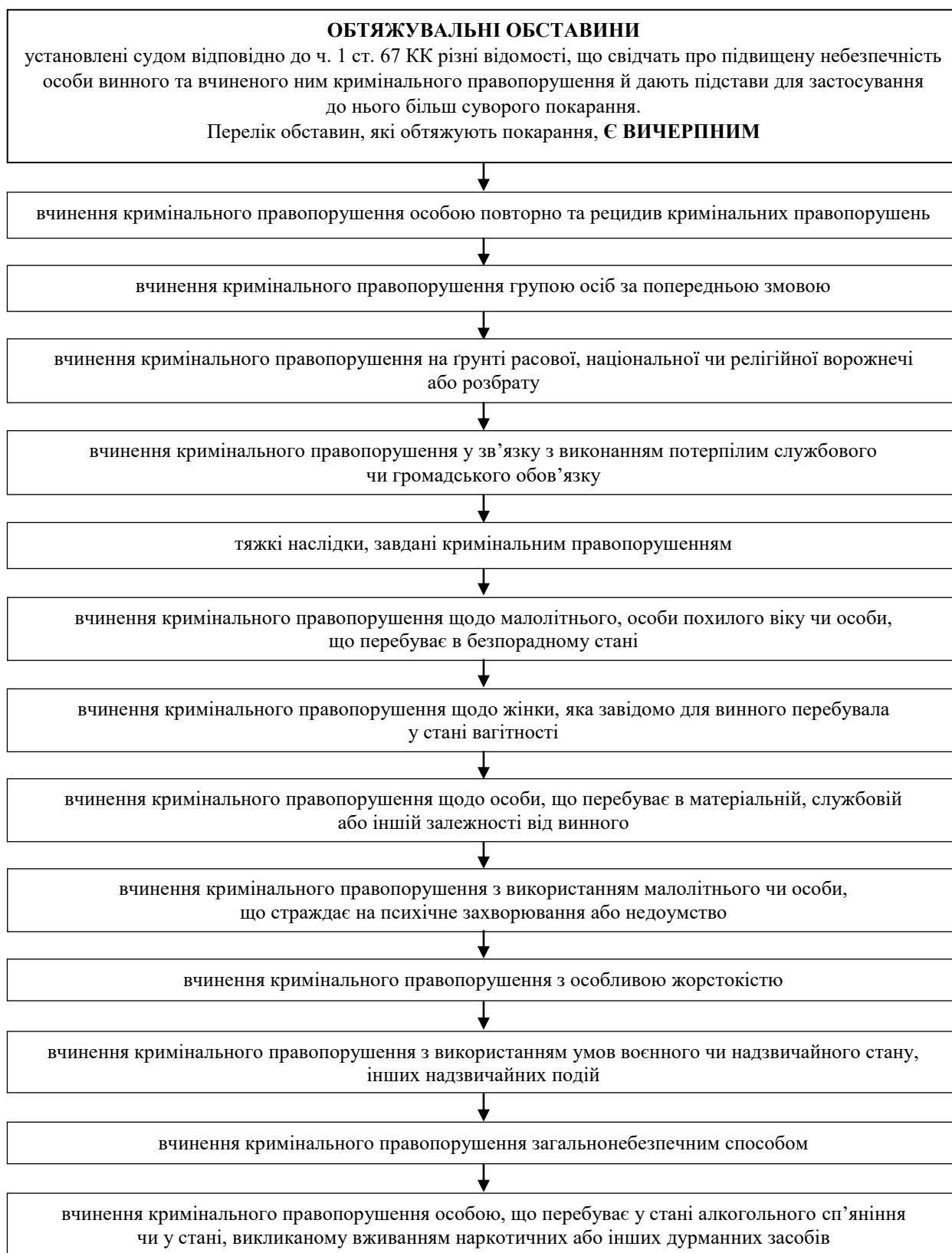

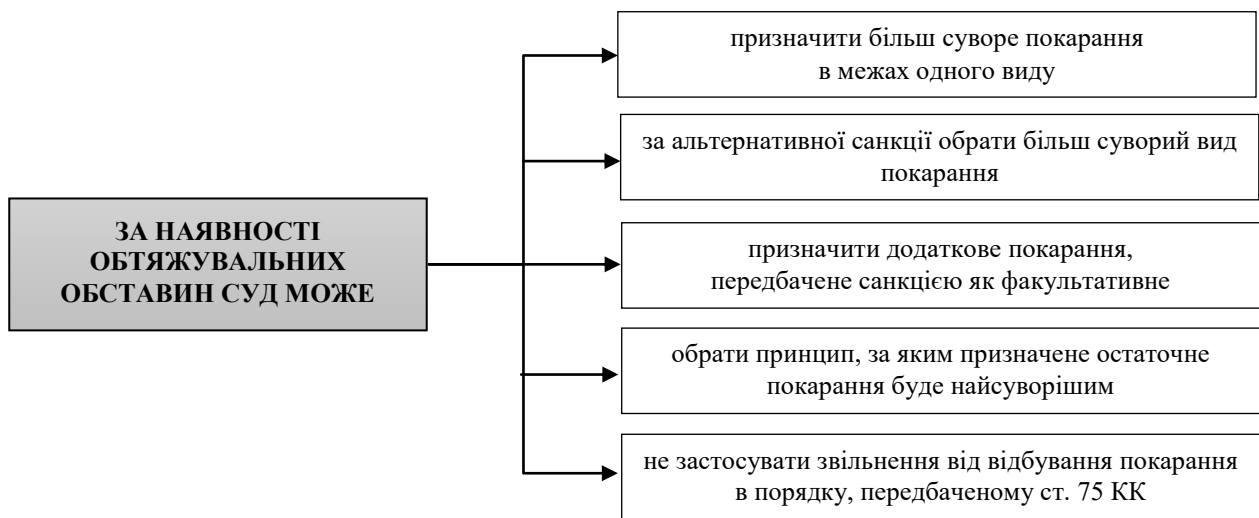

6. Обставини, що пом'якшують покарання

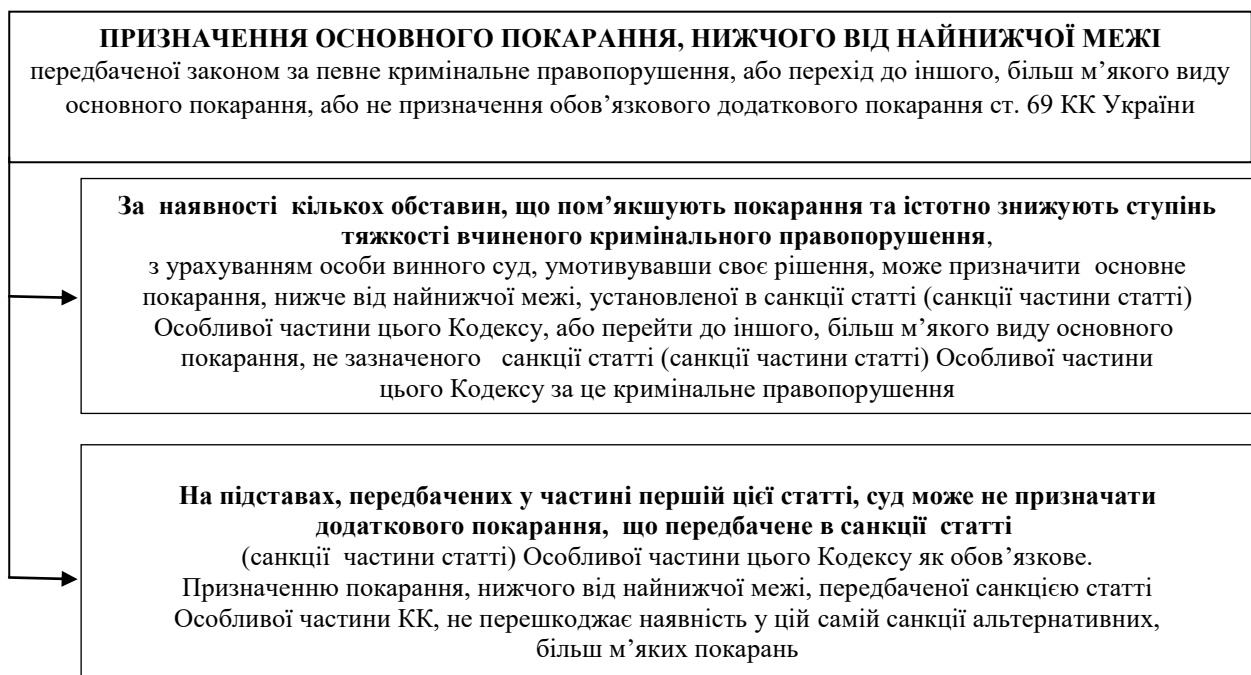

7. Обставини, що обтяжують покарання

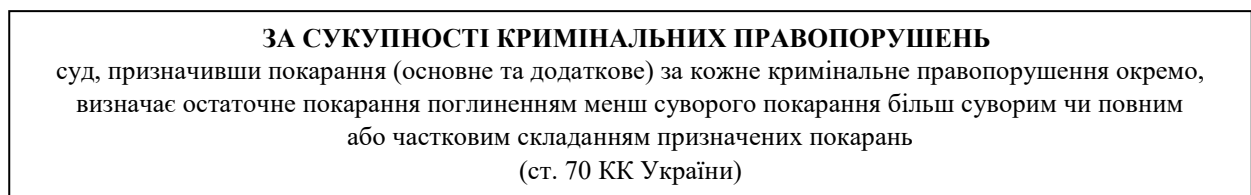

8. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом

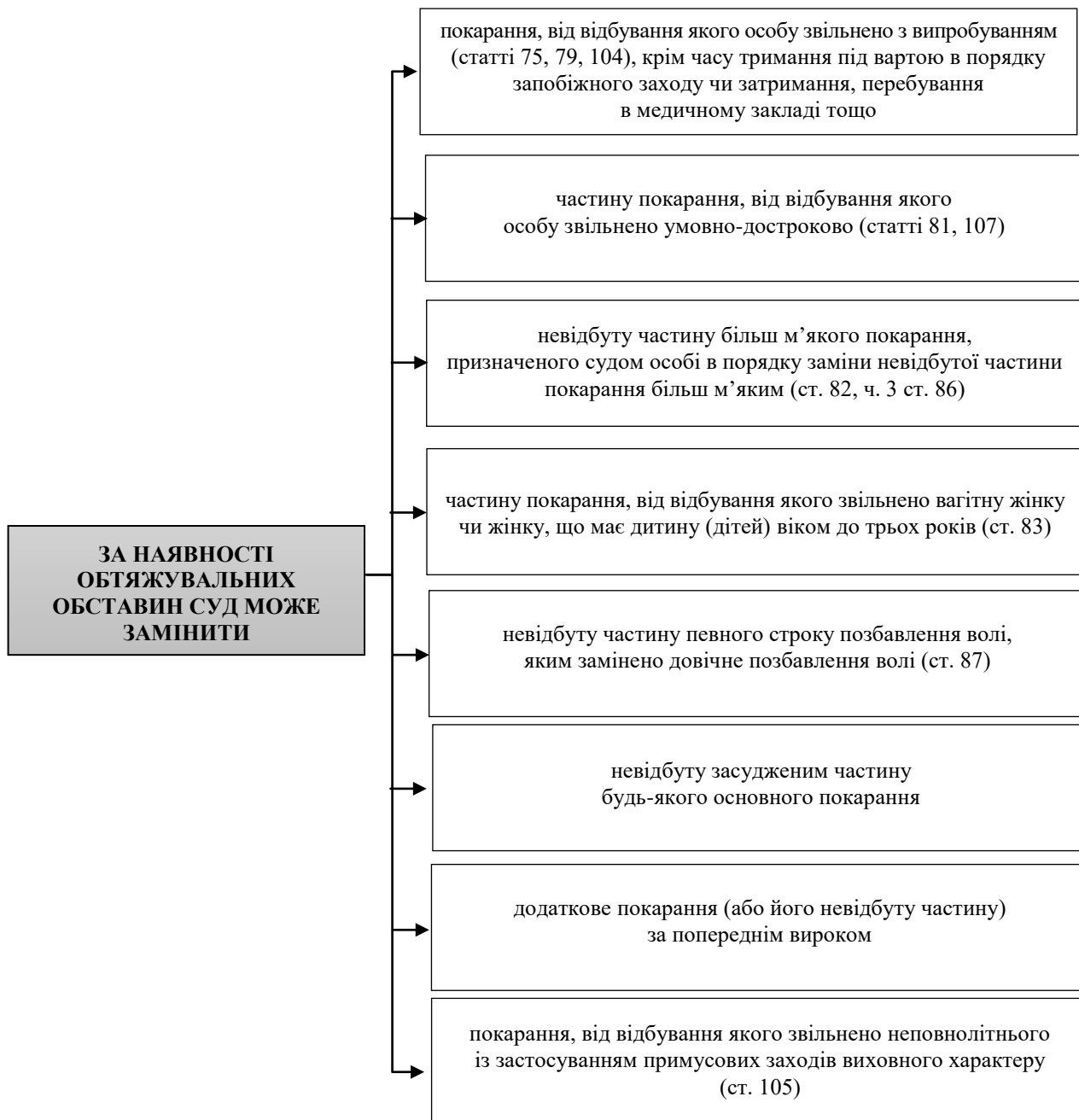

9. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень

10. Призначення покарання за сукупністю вироків

Якщо засуджений після постановлення вироку, але до повного відбування покарання вчинив нове кримінальне правопорушення, суд до покарання, призначеного за новим вироком, повністю або частково приєднує невідбуту частину покарання за попереднім вироком (ст. 71 КК України)

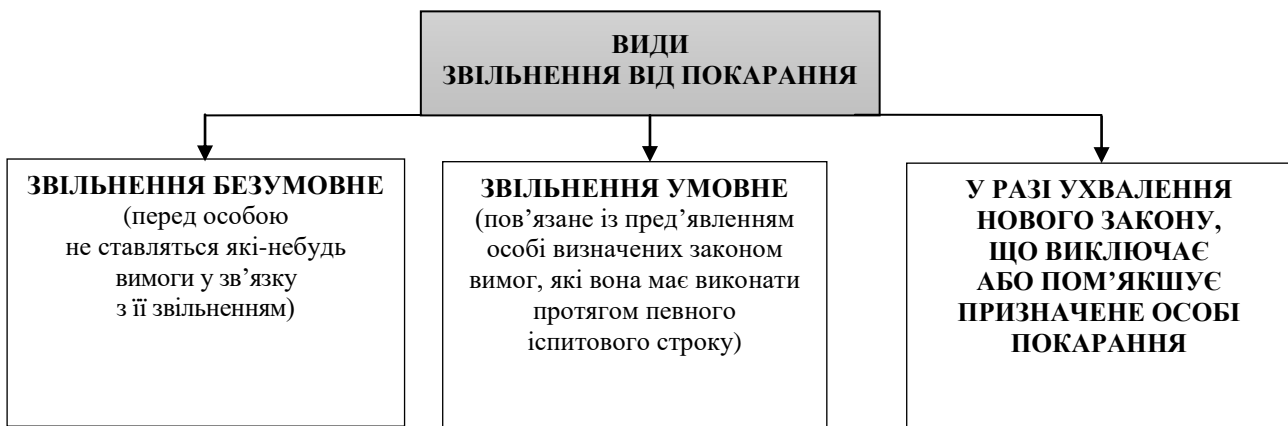
ТЕМА 14

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ

ЗМІСТ

1. Поняття звільнення від покарання та його види.
2. Звільнення від покарання у зв'язку із втратою особою суспільної небезпечності.
3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням.
4. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.
5. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.
6. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.
7. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.
8. Звільнення від покарання за хворобою.
9. Амністія і помилування.

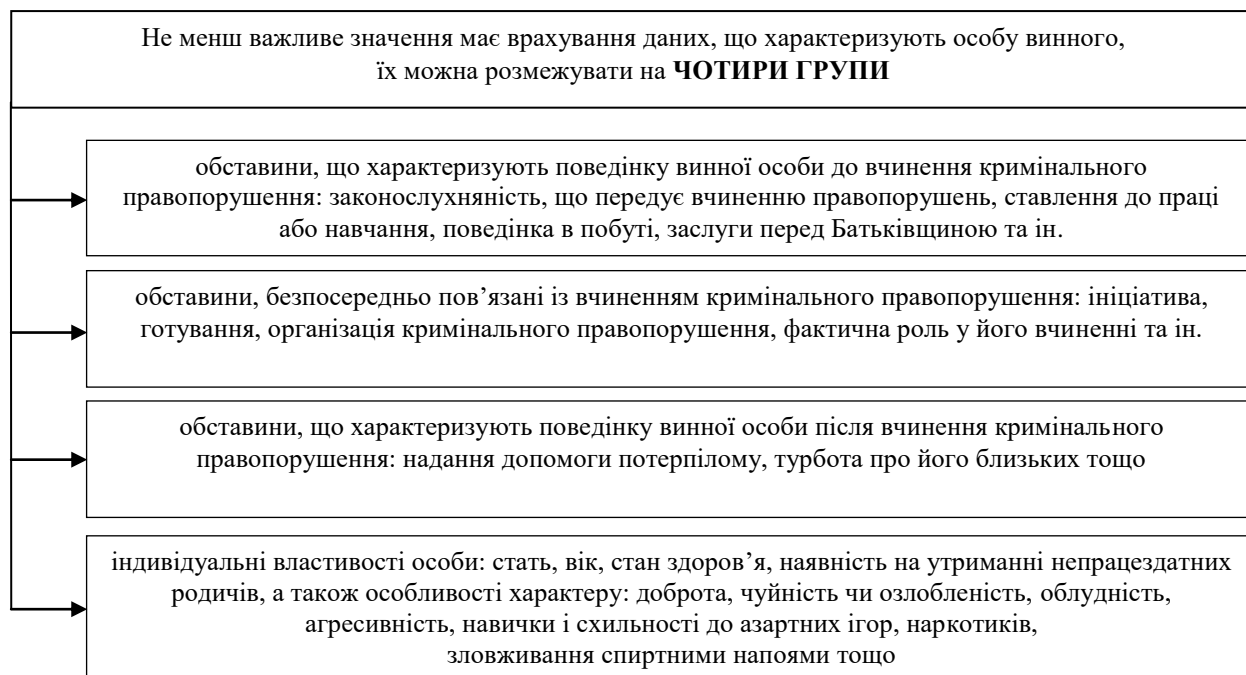
1. Поняття звільнення від покарання та його види

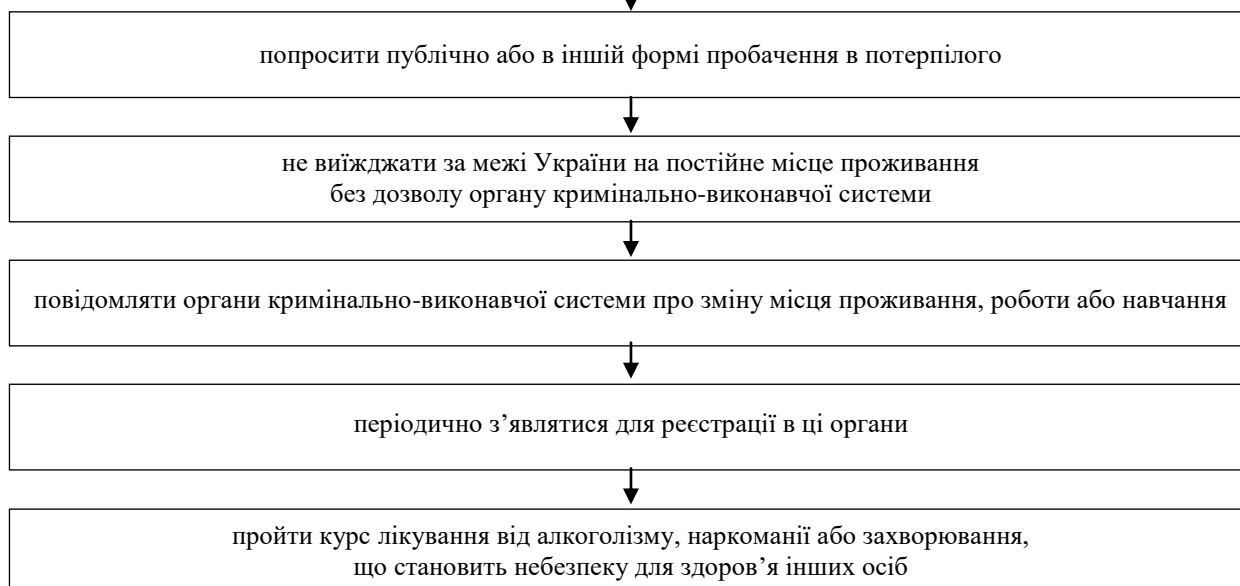
2. Звільнення від покарання у зв'язку із втратою особою суспільної небезпечності

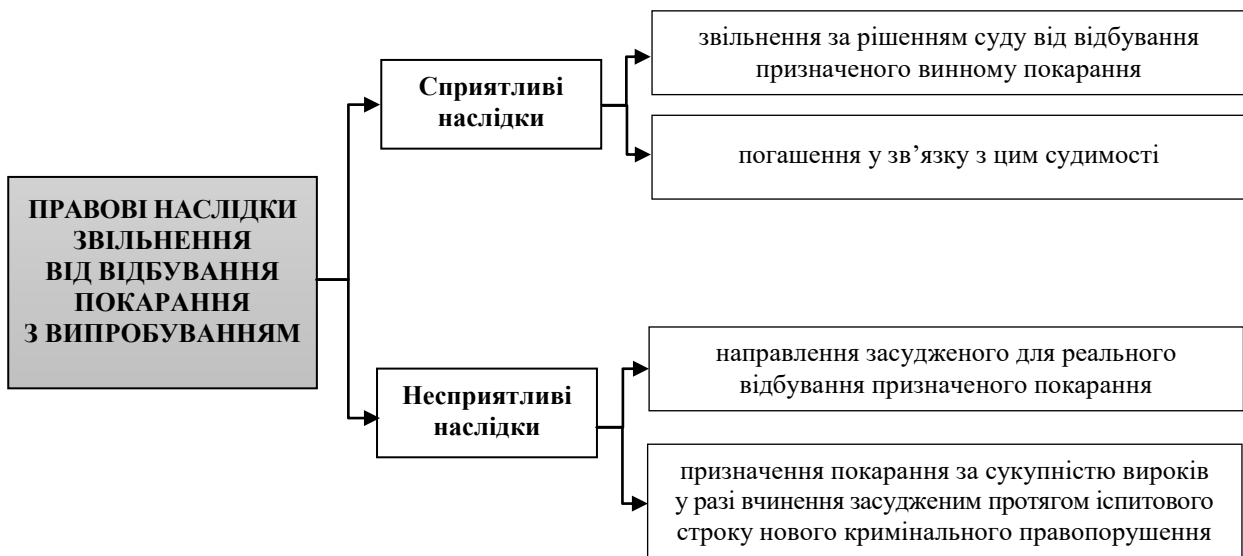
Відповідно до ч. 4 ст. 74 КК особа, яка вчинила кримінальне правопорушення невеликої або середньої тяжкості, може бути за вироком суду звільнена від покарання, якщо буде визнано, що з урахуванням бездоганної поведінки і сумлінного ставлення до праці цю особу на час розгляду справи в суді **НЕ МОЖНА** вважати суспільно небезпечною

3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням

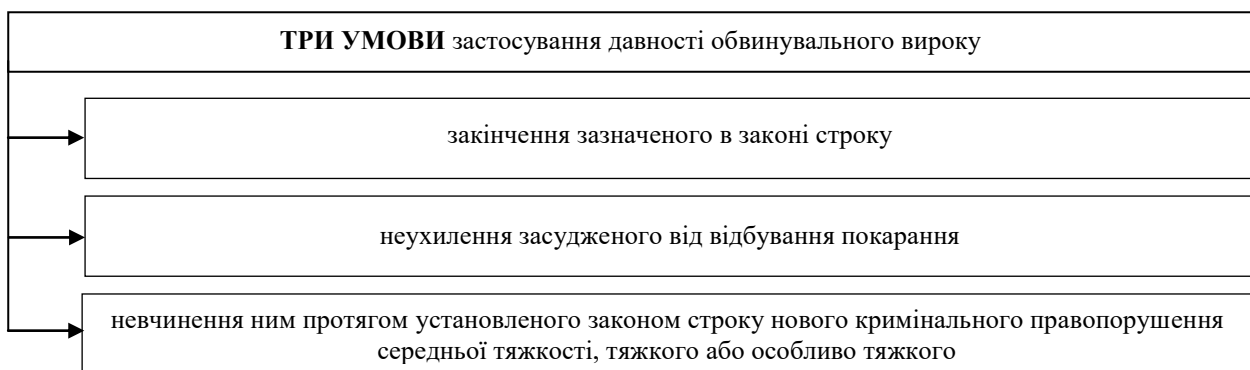

**ОБОВ'ЯЗКИ ЗАСУДЖЕНОГО,
ПОКЛАДЕНІ НА НЬОГО СУДОМ,
ЗВІЛЬНЕНОГО ВІД ВІДБУВАННЯ
ПОКАРАННЯ З ВИПРОБУВАННЯМ
(стаття 76 КК України)**

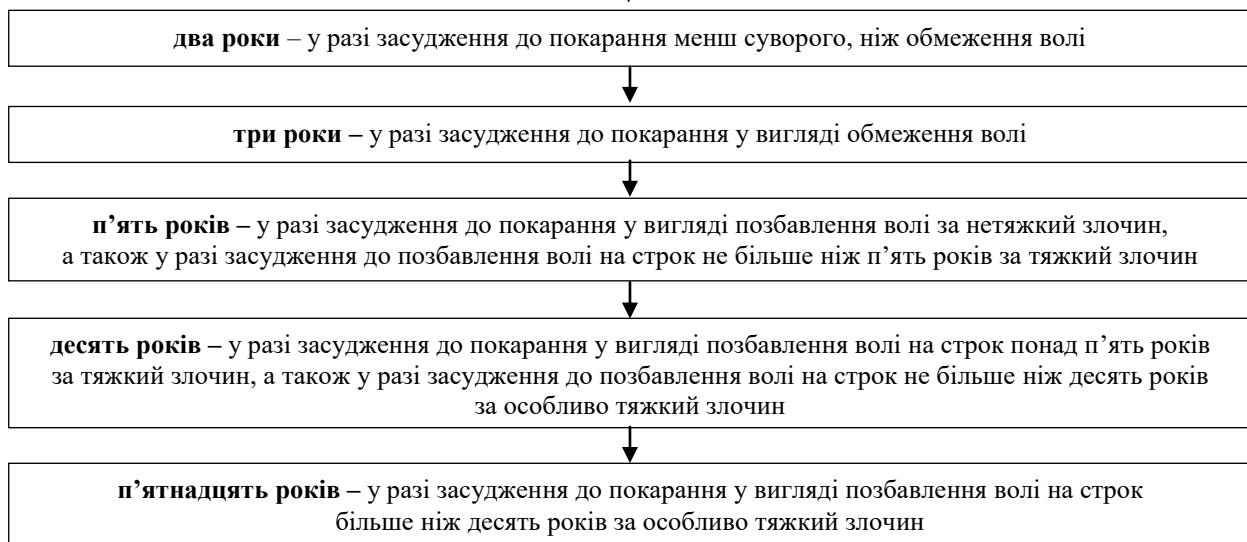

4. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку

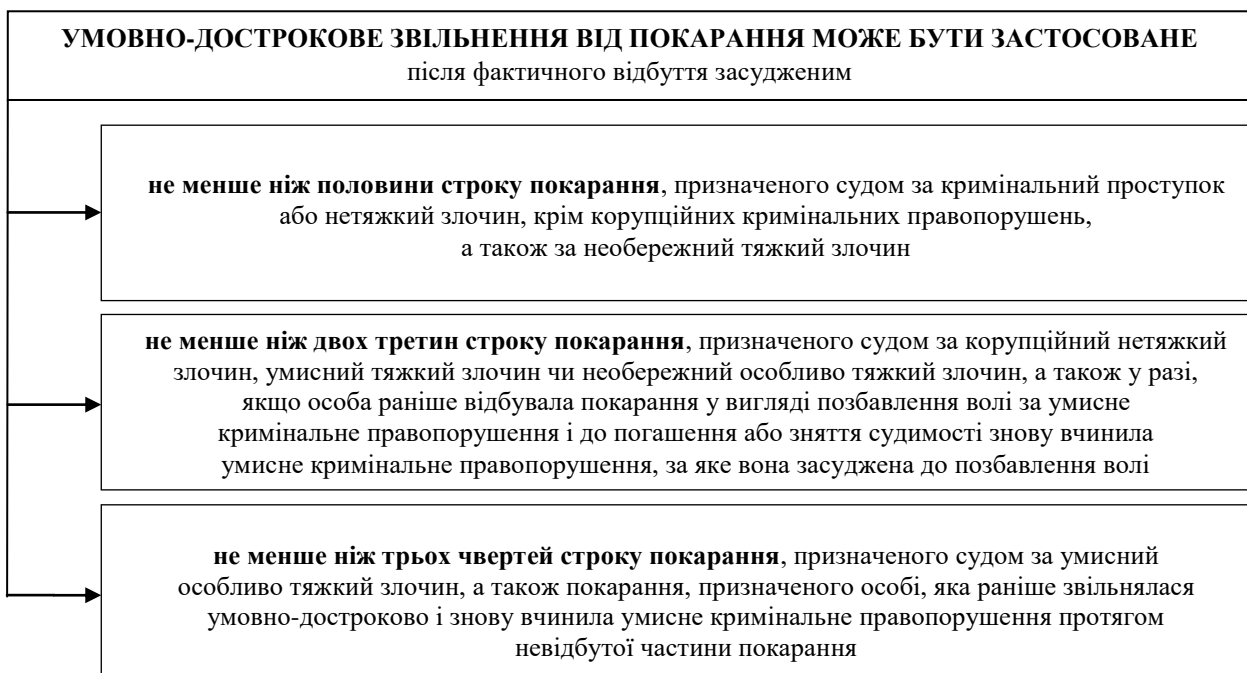
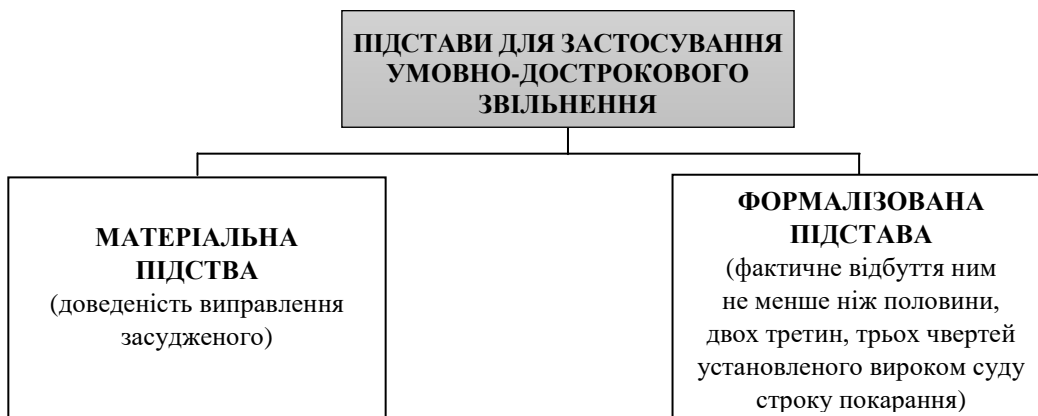

Обвинувальний вирок не приводиться у виконання, якщо із дня набрання ним чинності минули ТАКІ СТРОКИ

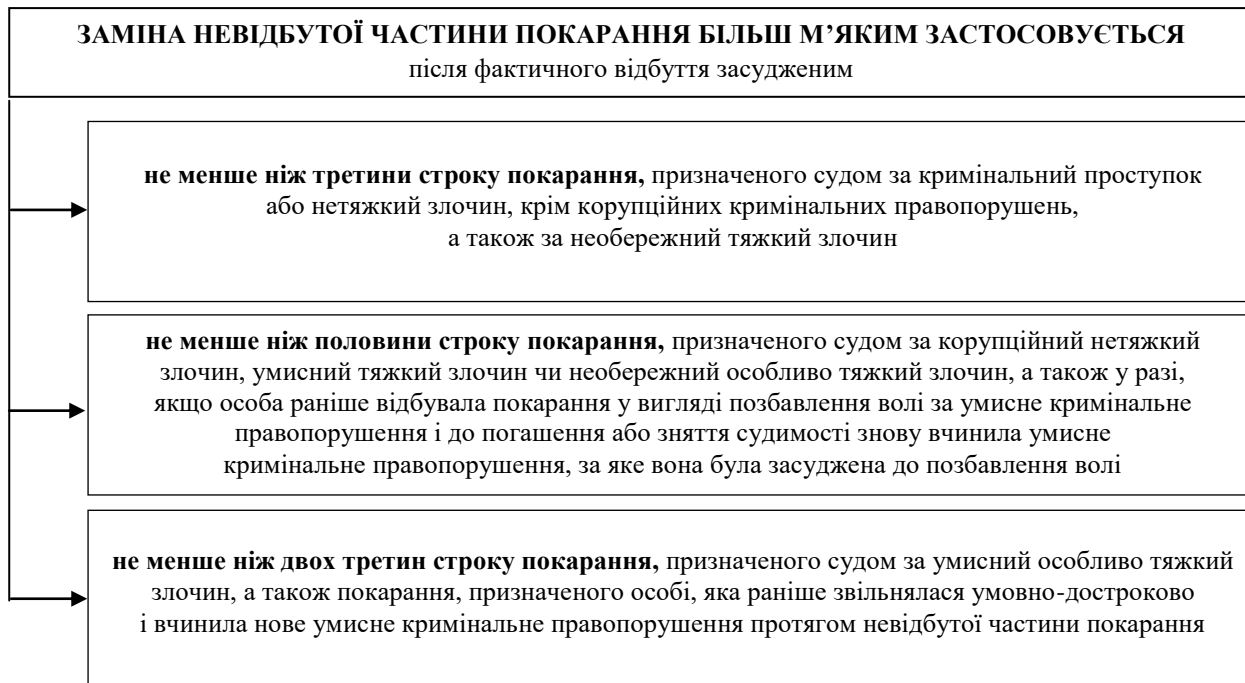
5. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання

УМОВНО-ДОСТРОКОВЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ
дострокове звільнення засудженого від подальшого відбування призначеного йому покарання за умови, що він своєю сумлінною поведінкою і ставленням до праці довів своє виправлення

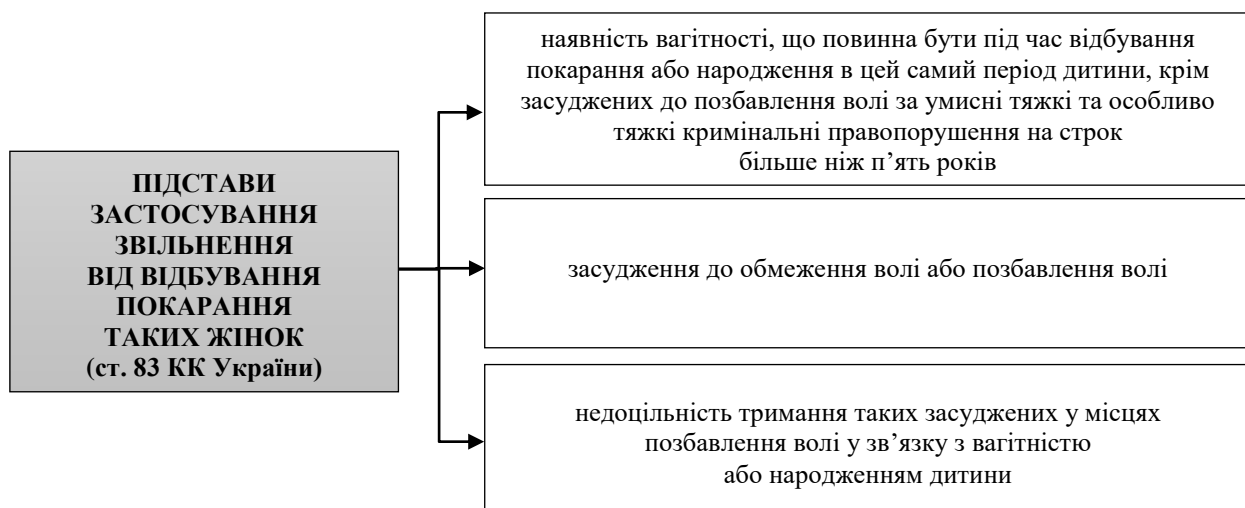

6. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким

БІЛЬШ М'ЯКЕ ПОКАРАННЯ
покарання, яке в системі покарань стоїть вище, ніж те покарання, яке особа відбуває
(ст. 51 КК України)

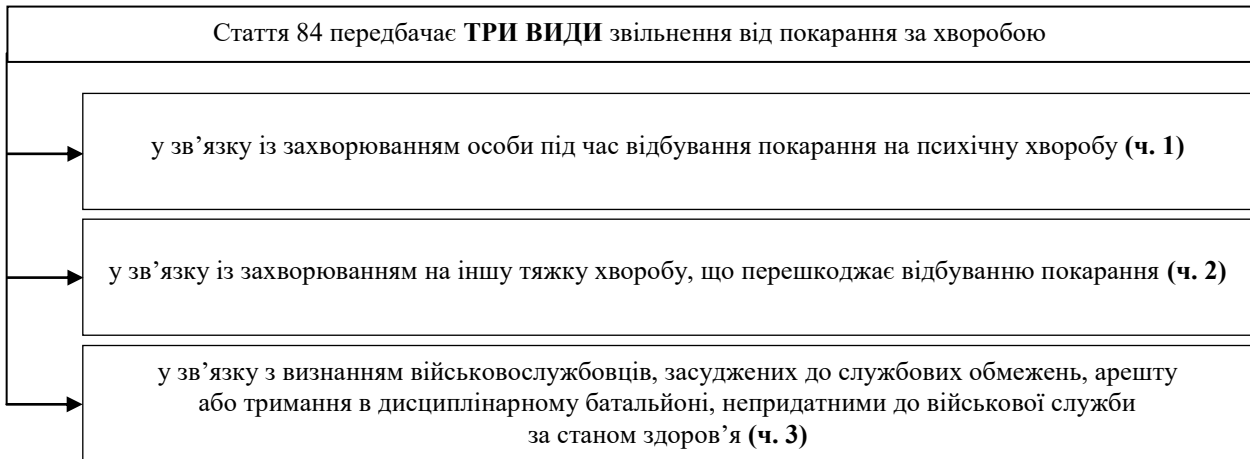

7. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років

8. Звільнення від покарання за хворобою

9. Амністія і помилування

ПОМИЛУВАННЯ

акт глави держави, за яким певна особа (чи кілька осіб) повністю або частково звільняється від покарання, або до неї застосовується більш м'яке покарання, або ж з особи знімається судимість

ПРАВО НА КЛОПОТАННЯ ПРО ПОМИЛУВАННЯ МАЄ ОСОБА

засуджена судом України і відбуває покарання в Україні

засуджена судом іноземної держави і передана для відбування покарання в Україну
без умови про незастосування помилування

засуджена в Україні і передана для відбування покарання іноземній державі, якщо відповідна
установа цієї держави погодилася визнати і виконати ухвалене в Україні рішення
про помилування

засуджена судом іноземної держави і передана для відбування покарання в Україну
без умови про незастосування помилування

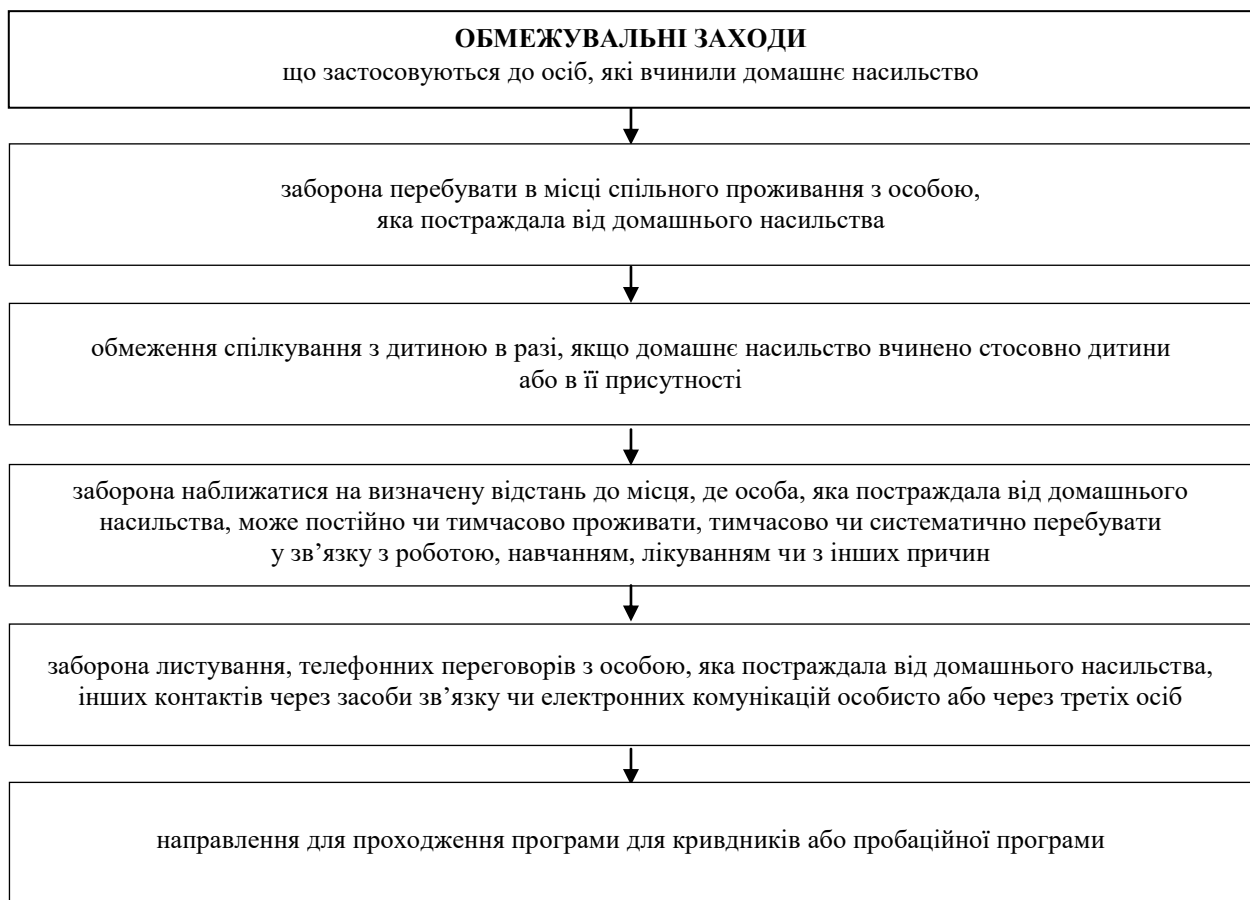
відбула покарання в Україні

ТЕМА 15
ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ. ІНШІ ЗАХОДИ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ.
ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ
ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

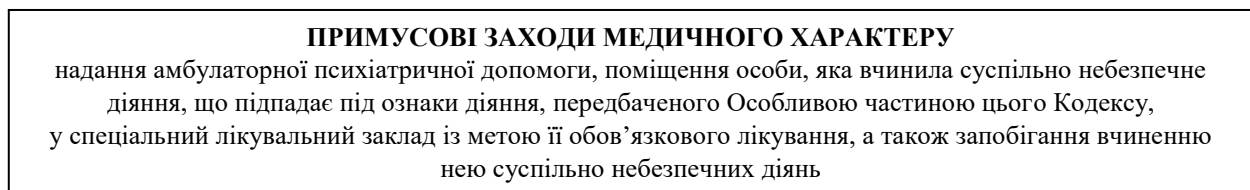
ЗМІСТ

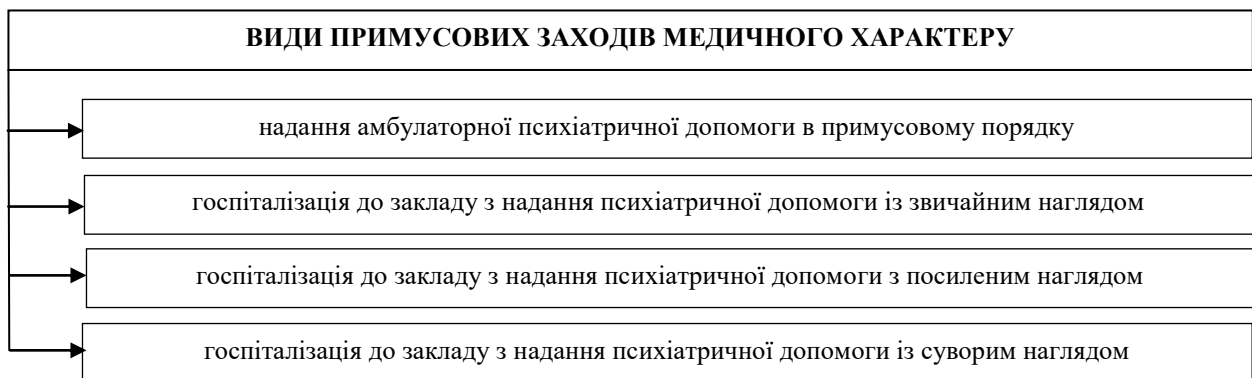
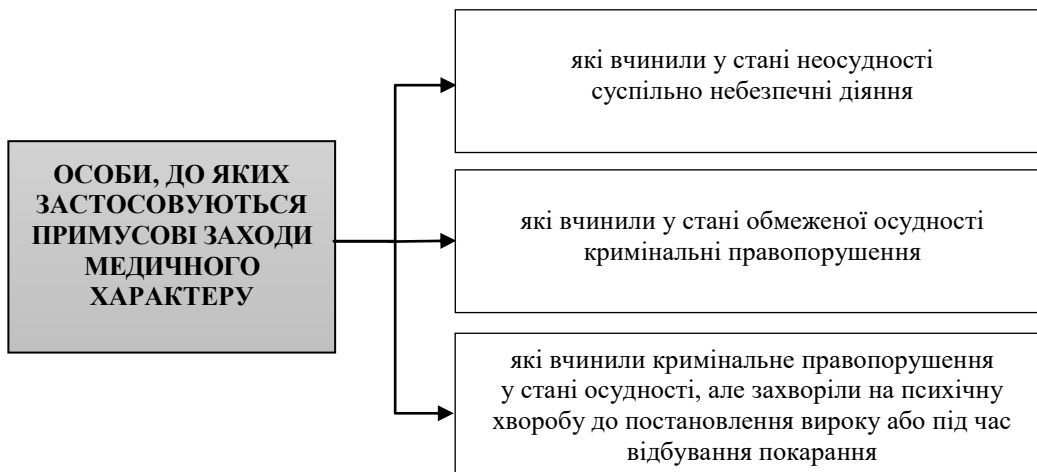
1. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство.
2. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру.
3. Примусове лікування.
4. Спеціальна конфіскація.
5. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру.

1. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство

2. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру

ПРОДОВЖЕННЯ, ЗМІНА АБО ПРИПИНЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ
здійснюється судом за заявою представника закладу з надання психіатричної допомоги (лікаря-психіатра), який надає особі психіатричну допомогу

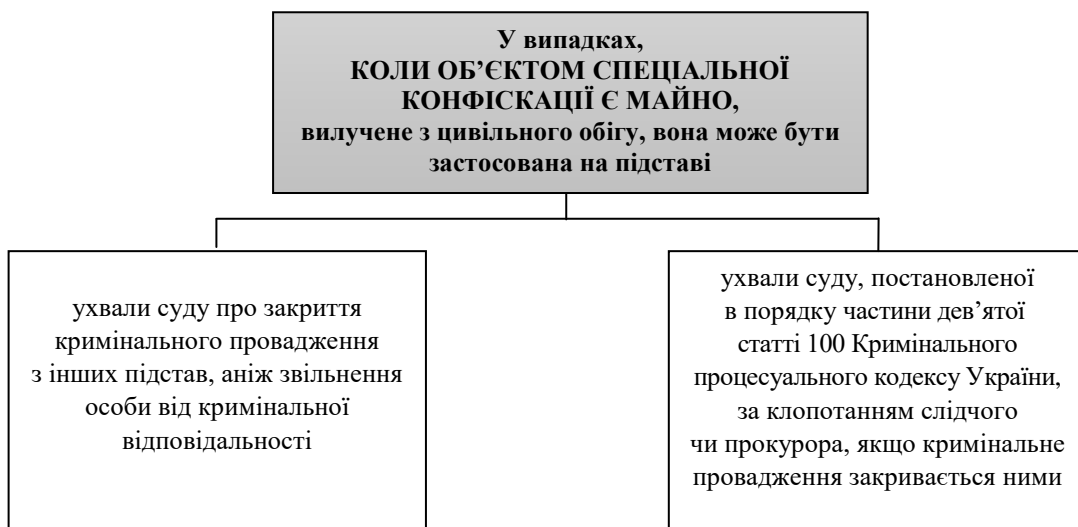
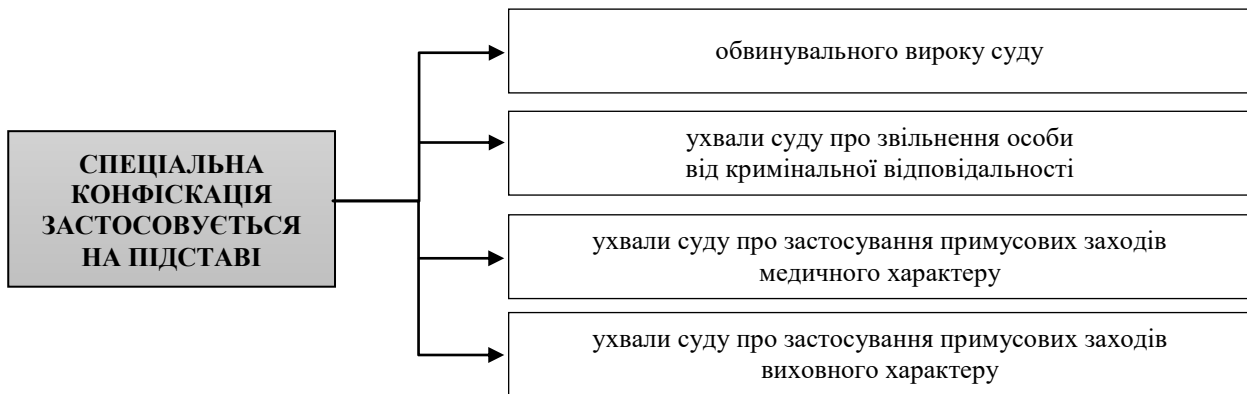
3. Примусове лікування

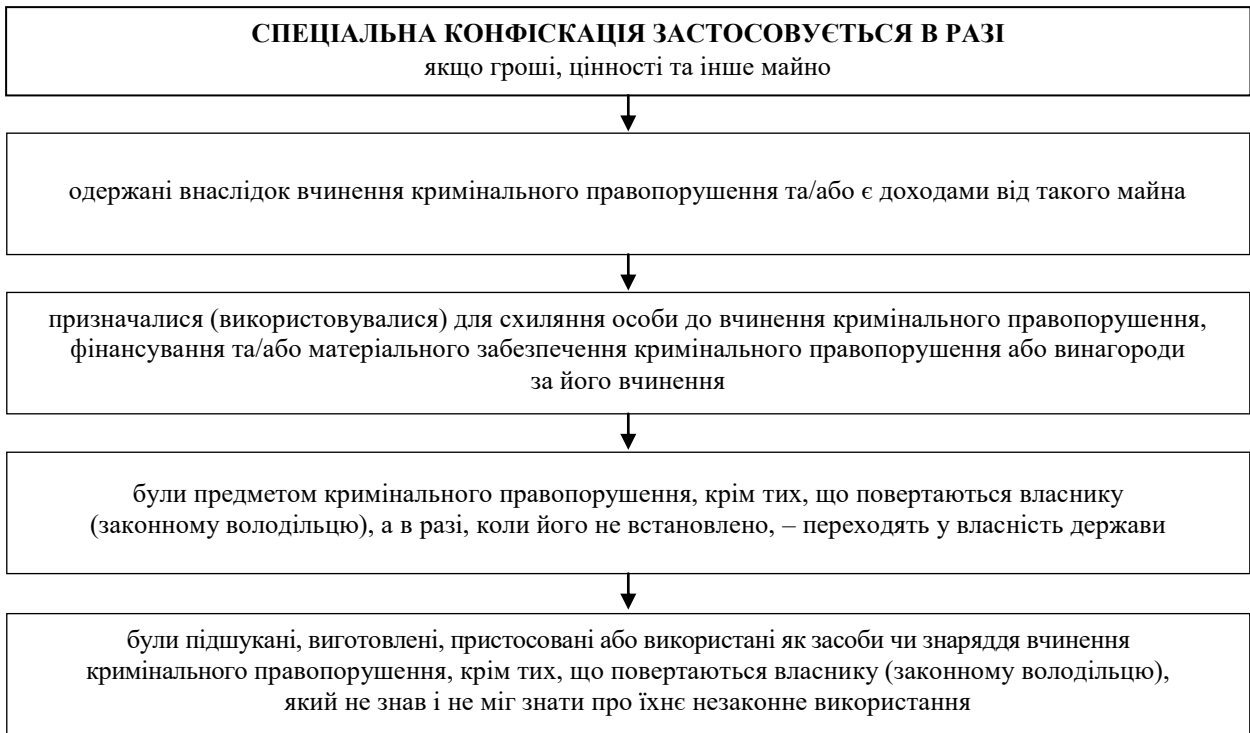
ПРИМУСОВЕ ЛІКУВАННЯ
може бути застосоване судом, незалежно від призначеного покарання, до осіб, які вчинили кримінальні правопорушення та мають хворобу, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб

СПЕЦІАЛЬНА КОНФІСКАЦІЯ

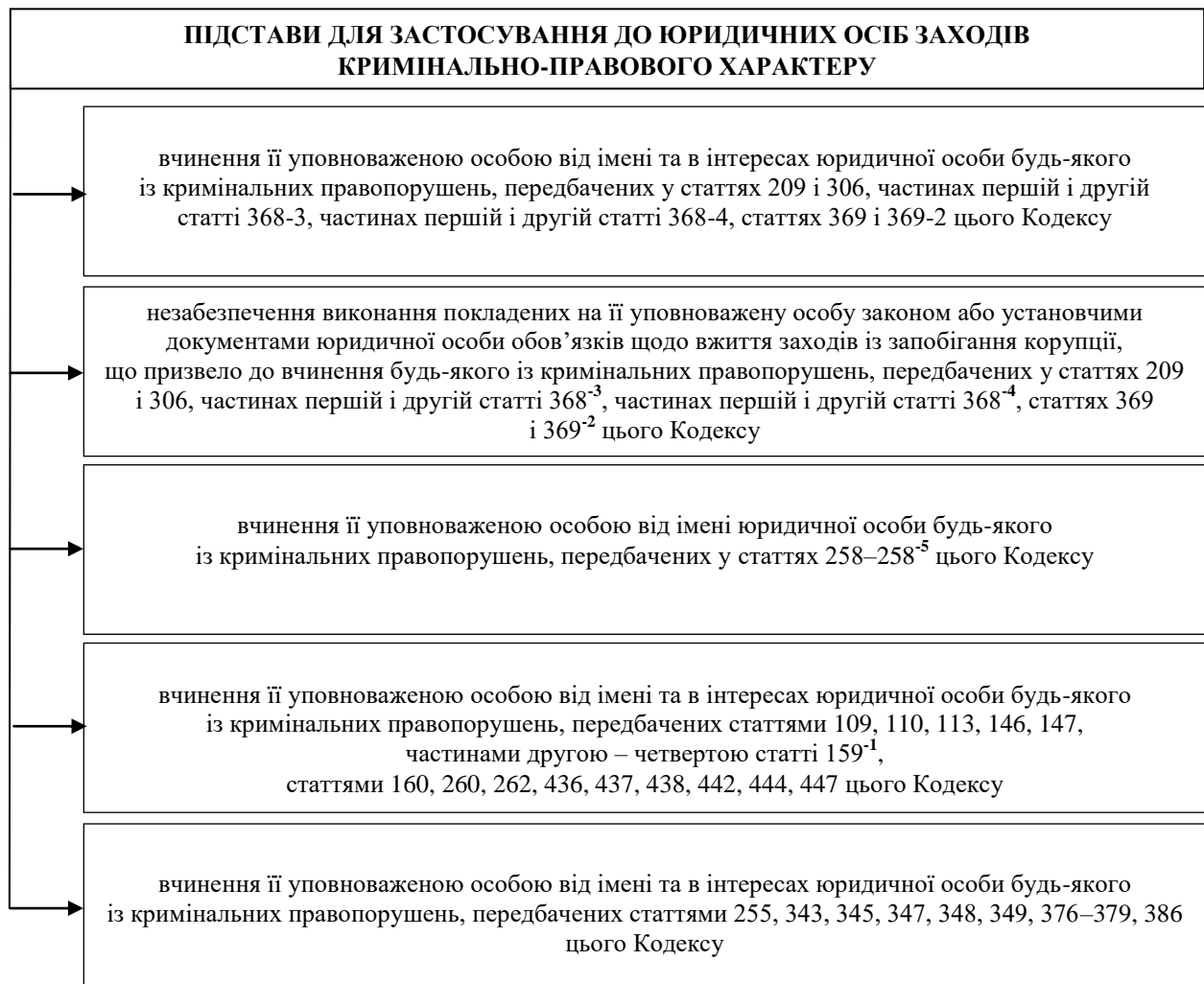
примусове безоплатне вилучення за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна у випадках, визначених цим Кодексом, за умови вчинення умисного кримінального правопорушення або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною цього Кодексу, за які передбачено основне покарання у вигляді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а так само передбаченого частиною першою статті 150, статтею 154, частинами другою і третьою статті 159-1, частиною першою статті 190, статтею 192, частиною першою статей 204, 209-1, 210, частинами першою і другою статей 212, 212-1, частиною першою статей 222, 229, 239-1, 239-2, частиною другою статті 244, частиною першою статей 248, 249, частинами першою і другою статті 300, частиною першою статей 301, 302, 310, 311, 313, 318, 319, 362, статтею 363, частиною першою статей 363-1, 364-1, 365-2 цього Кодексу

4. Спеціальна конфіскація

5. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру

Юридична особа звільняється від застосування до неї заходів кримінально-правового характеру, якщо із дня вчинення її уповноваженою особою будь-якого кримінального правопорушення, зазначеного у статті 96-3 цього Кодексу, і до дня набрання вироком законної сили минули

ТАКІ СТРОКИ

три роки – у разі вчинення кримінального проступку

п'ять років – у разі вчинення нетяжкого злочину

десять років – у разі вчинення тяжкого злочину

п'ятнадцять років – у разі вчинення особливо тяжкого злочину

ВИДИ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

штраф

конфіскація майна

ліквідація

ШТРАФ

грошова сума, що сплачується юридичною особою на підставі судового рішення

за кримінальний проступок – від п'яти до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

нетяжкий злочин – від десяти до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

тяжкий злочин – від двадцяти до сімдесяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

особливо тяжкий злочин – від сімдесяти п'яти до ста тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

КОНФІСКАЦІЯ МАЙНА

примусове безоплатне вилучення у власність держави майна юридичної особи і застосовується судом у разі ліквідації юридичної особи згідно з Кримінальним кодексом України

ЛІКВІДАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

застосовується судом у разі вчинення її уповноваженою особою будь-якого із кримінальних правопорушень, передбачених статтями 109, 110, 113, 146, 147, 160, 209, 255, 258–258⁵, 260, 262, 306, 436, 436¹, 437, 438, 442, 444, 447 цього Кодексу

ТЕМА 16

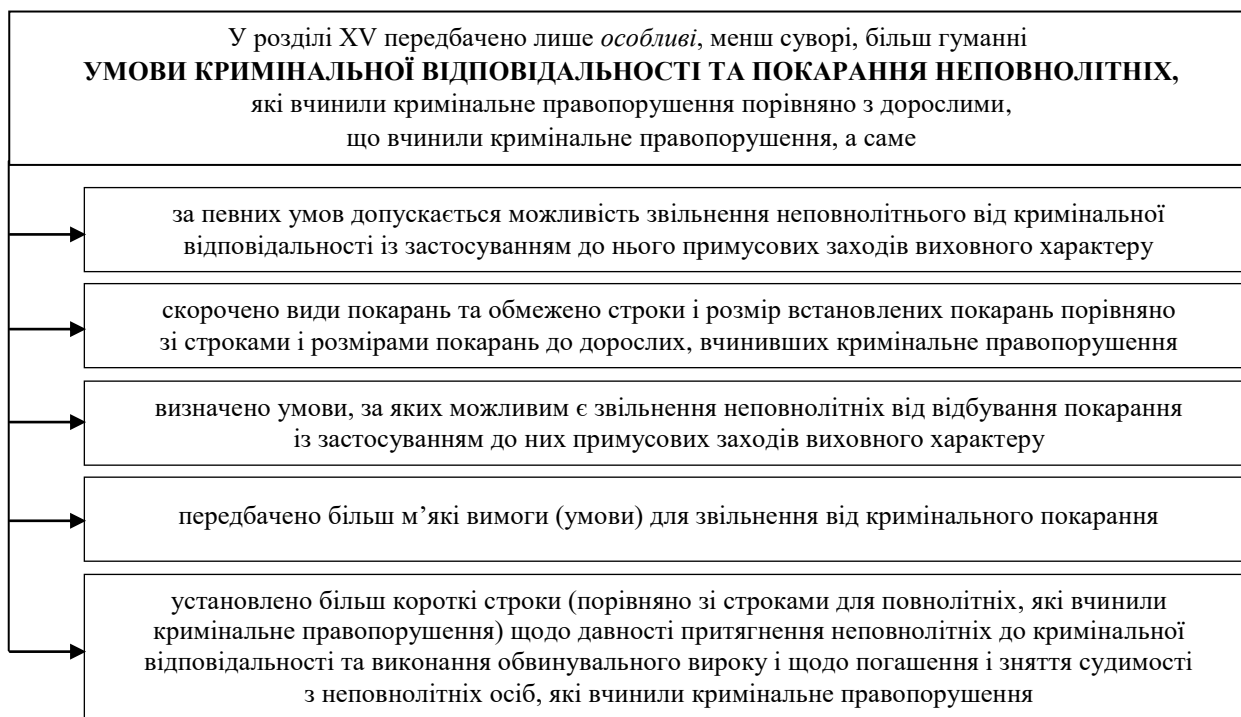
ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ

ЗМІСТ

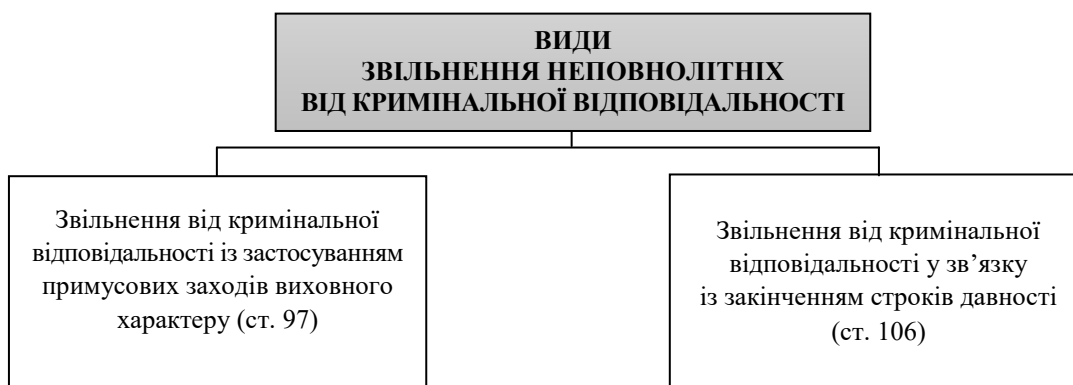
1. Загальні положення щодо кримінальної відповідальності неповнолітніх.
2. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності.
3. Види покарань, що можуть бути застосовані до неповнолітніх.
4. Призначення покарання неповнолітнім. Звільнення неповнолітнього від покарання та його відбування. Особливості погашення та зняття судимості в осіб, які вчинили кримінальне правопорушення до досягнення ними вісімнадцятирічного віку.

1. Загальні положення щодо кримінальної відповідальності неповнолітніх

НЕПОВНОЛІТНІМИ
визнаються особи, які досягли віку кримінальної відповідальності (тобто 16 років, а в передбачених КК випадках 14 років), але яким ще не виповнилося 18 років

2. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності

ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ

які застосовуються до *особи, яка до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність*, вчинила суспільно небезпечне діяння (ч. 2 ст. 105 КК України)

застереження полягає в оголошенні судом у судовому засіданні в обвинувальному вирокі осуду (засудження) поведінки неповнолітнього і попередженні неповнолітнього про недопущення в його подальшій поведінці таких дій

обмеження судом в обвинувальному вирокі дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього

ПЕРЕДАННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПІД НАГЛЯД БАТЬКІВ ЧИ ОСІБ, ЯКІ ЇХ ЗАМІНЯЮТЬ

полягає в покладенні судом на таких осіб обов'язку посилити виховний вплив, систематично контролювати поведінку неповнолітнього

ПЕРЕДАННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПІД НАГЛЯД ОКРЕМИХ ГРОМАДЯН

полягає в покладенні на них обов'язків із вихованням і контролю поведінки піднаглядного. Вона можлива лише на прохання громадян, якими звичайно мають бути особи, які добре проявили себе в педагогічній роботі або в іншій сфері суспільно корисної діяльності

ПЕРЕДАННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПІД НАГЛЯД ПЕДАГОГІЧНОГО АБО ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ

полягає в покладенні судом на такий колектив за його згодою обов'язку із здійснення виховного впливу і контролю за поведінкою неповнолітнього

ПОКЛАДЕННЯ НА НЕПОВНОЛІТНЬОГО ОБОВ'ЯЗКУ ВІДШКОДУВАННЯ ЗАПОДІЯНИХ МАЙНОВИХ ЗБИТКІВ

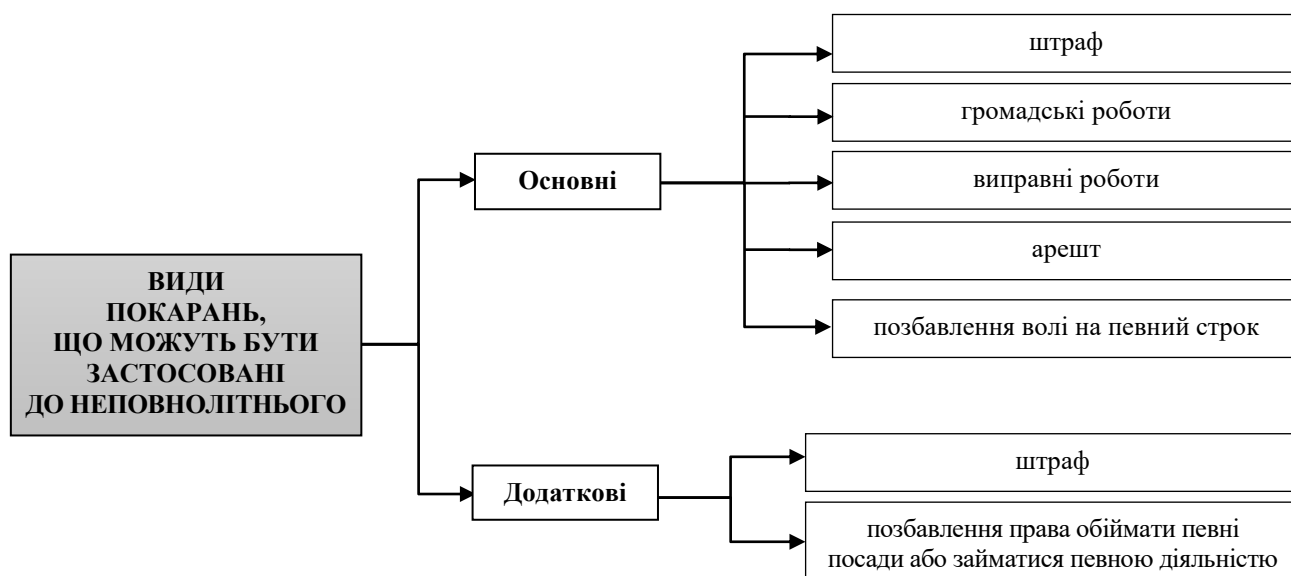
застосовується лише до неповнолітнього, який досяг п'ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або зарібок

→ **Власне майно** – те, власником якого є неповнолітній (куплене ним, подароване чи залишене йому у спадок), зокрема майно, що перебуває у спільній власності

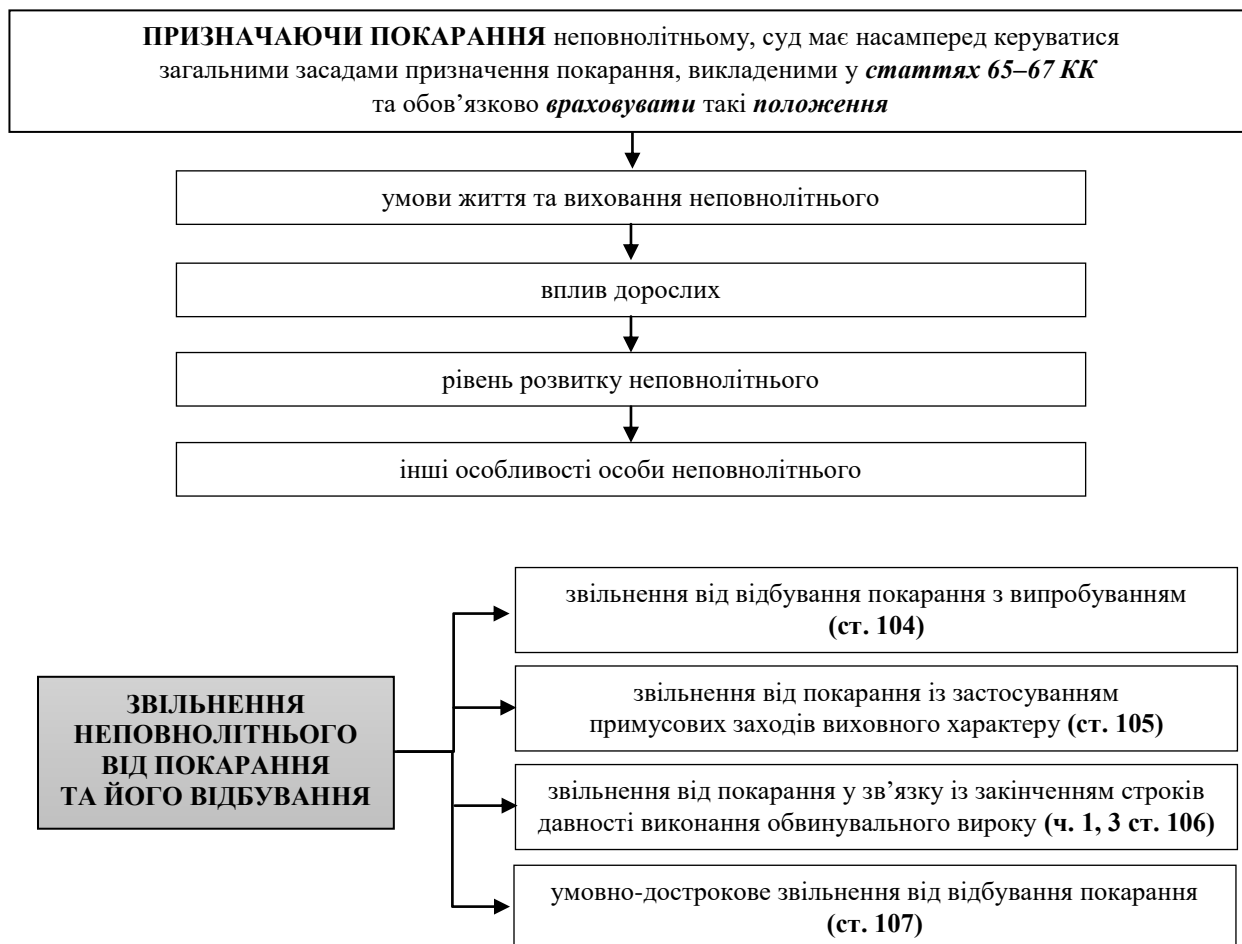
→ **Власні кошти** – це кошти на вкладах у банку, подаровані неповнолітньому чи одержані ним у спадок

→ **Зарібок** – складається із зарібною плати від постійної або тимчасової роботи, регульованої трудовим законодавством, зокрема роботу як учня чи стажера

3. Види покарань, що можуть бути застосовані до неповнолітніх

4. Призначення покарання неповнолітнім. Звільнення неповнолітнього від покарання та його відбування. Особливості погашення та зняття судимості в осіб, які вчинили кримінальне правопорушення до досягнення ними вісімнадцятирічного віку

**СПЕЦИФІКА ЗВІЛЬНЕННЯ
ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ
З ВИПРОБУВАННЯМ**

цей інститут може бути застосований до неповнолітнього тільки в разі його засудження до арешту або позбавлення волі (**ч. 2 ст. 104**)

іспитовий строк встановлюється тривалістю від одного до двох років (**ч. 3 ст. 104**)

суд може покласти на окрему особу, за її згодою або на її прохання, обов'язок щодо нагляду за засудженим і проведення з ним виховної роботи (**ч. 4 ст. 104**)

**УМОВИ ЗВІЛЬНЕННЯ
ВІД ПОКАРАННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ
ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ
ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ**

вчинення неповнолітнім кримінального правопорушення невеликої або середньої тяжкості

щире розкаяння у вчиненому ним кримінальному правопорушенні та бездоганна поведінка на момент постановлення вироку, які свідчать, що неповнолітній не потребує застосування покарання для досягнення мети виправлення

**ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ
ІЗ ЗАКІНЧЕННЯМ СТРОКІВ ДАВНОСТІ
ВИКОНАННЯ ОБВИНУВАЛЬНОГО ВИРОКУ**

два роки – у разі вчинення кримінального проступку

п'ять років – у разі вчинення нетяжкого злочину

сім років – у разі вчинення тяжкого злочину

десять років – у разі вчинення особливо тяжкого злочину

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВИХ УМОВ
УМОВНО-ДОСТРОКОВОГО ЗВІЛЬНЕННЯ
ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ**

умовно-дострокове звільнення застосовується до осіб, які вчинили кримінальне правопорушення до досягнення 18 років, незалежно від віку на момент умовно-дострокового звільнення

дане звільнення застосовується до осіб, які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі (тоді як до осіб, які вчинили кримінальне правопорушення дорослими, це можуть бути також виправні роботи, службові обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців – **ч. 1 ст. 81**)

воно застосовується незалежно від тяжкості вчиненого кримінального правопорушення

СУМЛІННА ПОВЕДІНКА

характеризується точним виконанням вимог режиму спеціалізованої виховної установи (для неповнолітніх) чи кримінально-виховної установи (для дорослих, які відбувають покарання за кримінальне правопорушення, вчинене ними до досягнення вісімнадцятирічного віку), у яких відбувається позбавлення волі, свідомим додержанням дисципліни, дотриманням правил людського співжиття і моралі, наявністю заохочень, відсутністю стягнень, участю в роботі самодіяльних організацій засуджених тощо

СУМЛІННЕ СТАВЛЕННЯ ДО ПРАЦІ ТА НАВЧАННЯ

характеризується постійною старанністю у праці та навчанні, прагненням до підвищення своєї професійної кваліфікації та рівня успішності в навчанні, виконання правил техніки безпеки тощо

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання МОЖЕ БУТИ ЗАСТОСОВАНЕ
до засуджених за кримінальне правопорушення, вчинене у віці до вісімнадцяти років, після фактичного відбуття

не менше ніж третини призначеного строку покарання у вигляді позбавлення волі за нетяжкий злочин і за необережний тяжкий злочин

не менше ніж половини строку покарання у вигляді позбавлення волі, призначеного судом за умисний тяжкий злочин чи необережний особливо тяжкий злочин, а також якщо особа раніше відбувала покарання у вигляді позбавлення волі за умисне кримінальне правопорушення і до погашення або зняття судимості знову вчинила у віці до вісімнадцяти років нове умисне кримінальне правопорушення, за яке вона засуджена до позбавлення волі

не менше ніж двох третин строку покарання у вигляді позбавлення волі, призначеного судом за умисний особливо тяжкий злочин, а також якщо особа раніше відбувала покарання у вигляді позбавлення волі і була умовно-достроково звільнена від відбування покарання, але до закінчення невідбутої частини покарання та до досягнення вісімнадцятирічного віку знову вчинила умисне кримінальне правопорушення, за яке вона засуджена до позбавлення волі

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28.06.96 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 2341-14. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.
4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 липня 2010 року № 2453-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
5. Про прокуратуру : Закон України від 5 листопада 1991 року № 1789-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2–3. Ст. 12.
6. Про службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.
7. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
8. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : Закон України від 23 грудня 1993 року № 3782-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст. 51.
9. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб : Закон України від 4 березня 1998 року № 160/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 236.
10. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.
11. Митний кодекс України від 7 червня 2012 р. № 4495-17. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552.
12. Загальна декларація прав людини, прийнята та проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 груд. 1948 р. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. Ст. 3103.
13. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. Ст. 270.
14. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 груд. 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Кузьменка Віталія Борисовича щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 364 Кримінального кодексу України (справа щодо застосування кваліфікуючої ознаки «працівник правоохоронного органу» до працівника державної виконавчої служби) : Рішення від 18 квітня 2012 року № 10-рп/2012. *Вісник Конституційного Суду України*. 2012. № 3. С. 47.

16. Кримінальне право України. Загальна частина (+Авторизований доступ) : навч. посіб. / за ред. Р. В. Вереша. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 320 с.
17. Кримінальне право України: питання та задачі для підготовки до вступних, семестрових та державних екзаменів : навч. посіб. / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко. 2-ге доп. та перероб. Київ : ЦУЛ, 2011. 392 с.
18. Кримінальне право України (повний курс у схемах та таблицях) : навч. посіб. / В. О. Кузнецов, В. К. Гіжевський. Київ : Кондор, 2009. 459 с.
19. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. / за ред. С. І. Селецького. Київ : ЦУЛ, 2008. 248 с.
20. Кримінальне право України. Особлива частина : навч. посіб. / за ред. С. І. Селецького. Київ : ЦУЛ, 2012. 330 с.
21. Кримінальне право України. Загальна частин : навч. посіб. / І. В. Хохлова, О. П. Шем'яков. Київ : ЦНЛ, 2006. 272 с.
22. Кримінальне процесуальне право України : навч. посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін. ; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 774 с.

Електронне навчальне видання

Бондаренко Ольга Сергіївна
Думчиков Михайло Олександрович

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ.
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА**
(у таблицях і схемах)

Навчальний посібник

Художнє оформлення обкладинки М. О. Думчиков
Редактор І. О. Кругляк
Комп'ютерне верстання М. О. Думчиков

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 6,74. Обл.-вид. арк. 4,58.

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.